ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

13. 5. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН
БРОЈ 1637

ИСТИНИТА ПРИЧА:
СПАСИЛАЦ ЈЕ ИМАО ТРИ ГОДИНЕ

Ripley

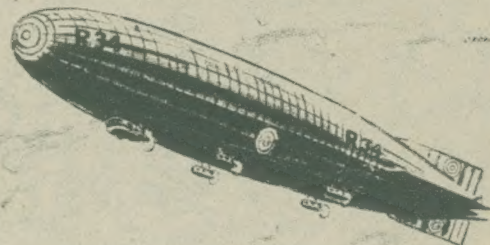
Веровали или не!

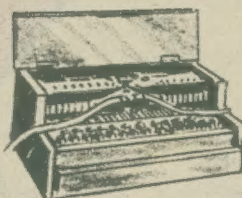
ОРАО

НА ГРБУ ИНДОНЕЗИЈЕ ИМА ПО 17 ПЕРА НА СВАКОМ КРИЛУ И 8 НА РЕПУ, ШТО СИМБОЛИЗУЈЕ 17. ДАН 8. МЕСЕЦА КАДА ЈЕ 1945. ЗЕМЉА ДОБИЛА НЕЗАВИСНОСТ.

Р 34

БРИТАНСКИ ВАЗДУШНИ БРОД, ПРВИ ЈЕ ПРЕЛЕТЕО АТЛАНСКИ ОКЕАН ОД ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ ДО СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА И НАТРАГ ОД 2. ДО 13. ЈУЛА 1919. ГОДИНЕ.

У ЧЕЉУСТИМА СМРТИ

СПЕНСЕР СЛЕЈТ ИЗ ФЛОРИДЕ (САД) ХРАНИ 40 КИЛОГРАМА ТЕШКУ БАРАКУДУ (ЈЕДНУ ОД НАЈОПАСНИЈИХ РИБА ГРАБЉИВИЦА) - ИЗ УСТА!

~ Витсонова писаћа машина ~

КОЈА ЈЕ КОНСТРУИСАНА 1851, ЛИЧИ НА КЛАВИР У МИНИЈАТУРИ.

ЧОВЕК ЗА СТОЛОМ

ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ, А НАЛАЗИ СЕ НА ВОЗНЕСЕНСКОМ ОСТРВУ У ЈУЖНОМ АТЛАНТИКУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● у Италији се сваке године „позајми" око двеста хиљада аутомобила. Половина нестаје заувек – лопови их једноставно демонтирају и продају у деловима, а у колима се нађе бар милион разних ствари, као што су радио-апарати, касетофони, ташне, резервне гуме итд. Вредност овог лоповског посла, према званичним извештајима, достиже фантастичну суму од педесет милијарди!

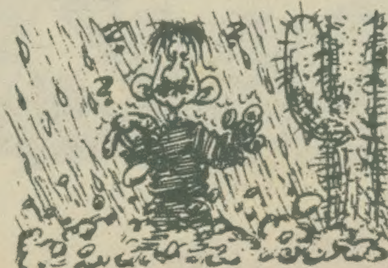

● ● ● стручњаци из Совјетског Савеза направили су писаљку налик на данашњу хемијску оловку коју су стари Јермени користили још пре осамсто година. Ради се о бамбусовом стаблу са шупљином у средини која се пуни мастилом, док се на самом врху налази куглица. Оловка је начињена према једном цртежу из 1435.

године испод кога је анонимни писац забележио: „Мислим да је важно напоменути да сам овим пером написао девет стотина редова пре него што сам га поново замочио у мастило".

● ● ● у калифорнијској пустињи пронађене су наслаге земље која може да се користи као детерџент. Ово је заслуга веома ретких киша које с неким елементима из тла праве необично једињење.

● ● ● по резултатима истраживања које су извршили лекари и фармаколози у једној болници у Француској, пилуле за спавање, да би биле ефикасне, треба да буду овалне и плаве, ако су за жене, односно наранџасте, уколико треба да их користе мушкарци. Тврди се још и то да добар сан зависи од просторије и намештаја, па чак и од лекара коме се пацијент обраћа за помоћ.

● ● ● у кинеским новинама, први пут у историји ове земље, прошле године појавио се оглас којим се тражи службеник у једној установи где је потребно знање енглеског језика и познавање америчке књижевности.

● ● ● два колекционара из Милана приредила су изложбу на којој се појавило хиљаду петсто конзерви пива. Изложба је одржана у једном парку у Монци, а највреднији експонат имао је следећи натпис: „Ово пиво произведено је за мене лично. Мислим да је најбоље које сам икад пробао, а пробао сам многа". У потпису стоји име Билија Картера брата бившег председника САД Џимија Картера.

● ● ● канадски радио је ових дана емитовао одломак из једног Вагнеровог дела које је на клавиру веома успешно извела женка пса из породице ирског сетера. Име јој је Арлета, а овој вештини научила ју је Елизабета Ман, млађа кћи познатог писца Томаса Мана.

● ● ● на једној аукцији у лондонском „Кристису", фирми која се бави старинама, два писма са потписом Карла Маркса продата су за преко десет милиона динара, а само фотографија с његовим потписом за двеста хиљада.

НАЈПОЗНАТИЈЕ ЖРТВЕ ГРОМА

ФРАНКЛИН ЈЕ БИО ОПРЕЗАН

ГРОМОБРАН НАЗВАН ЊЕГОВИМ ИМЕНОМ, МЕТАЛНА ШИПКА НА ВРХУ НЕКОГ ЗДАЊА ВЕЗАНА МЕТАЛНИМ ПРОВОДНИКОМ ЗА ЗЕМЉУ, У УПОТРЕБИ ЈЕ ОД 1760. ГОДИНЕ И ПРЕДСТАВЉА ЈЕДАН ОД РЕТКИХ ИЗУМА КОЈИ ЈЕ ДО ДАНАС ОСТАО НЕПРОМЕЊЕН.

Амерички физичар Бенџамин Франклин (1706–1790) први је почело да се бави огледима из статичког електрицитета у доба када је електрицитет био још у повоју. Он је први објаснио појаву грома као електрично пражњење између облака и земље праћено мујом и грмљавином. Једном је, за љубав науке, пустио дечији змај високо међу облаке док је све унаоколо трештало од грмљавине. Када је киша покваcила танко уже којим је змај био причвршћен за тло, постао је проводник и електрицитет је уз оштар прасак муње (варнице) кроз мокро уже прешао у земљу. Овим је Франклин доказао да су муња и гром појаве условљене атмосферским електрицитетом. Франклин је при извођењу ових експеримената био веома опрезан знајући да су такви опити опасни по живот.

На жалост руски физичар немачког порекла Георг Вилхелм Рихман (1711–1753), који је годину дана касније поновио Франклинов експеримент са громобраном, није био довољно опрезан. Он се, обузет научничким одушевљењем, за време ужасне грмљавине сагнуо да очита атмосферски електрицитет на инструменту постављеном на громобран и у том истом часу гром је погодио шипку, одбио се и ударио Рихмана право у главу усмртивши га на месту.

Пензионисани шумар Рој Саливен (1912–   ) из Вирџиније апсолутни је првак света свих времена по броју примљених удараца грома. Саливен је преживео седам громова: 1942, 1969, 1970, 1972, 1973, 1976. и 1977. године и може се сматрати да је рођен под срећном звездом – изгубио је само обрве и нокат на ножном палцу, а коса му је двапут изгорела и поново порасла.

Спортистима прети прилична опасност од громова зато што се често налазе незаштићени на отвореном. Тако је Џон Вајт (1938–1964), познати енглески фудбалер, погинуо од грома али не на фудбалском терену, како би се могло очекивати, већ док је играо голф.

Гледаоци који су пратили голф-турнир јуна 1975. подругљивим смехом отпратили су Бена Креншa који је побегао са терена чим је почело да сева и грми. Новине су престале да брује како се Креншо пред свима обрукао тек недељу дана касније када је, за време Западног отвореног турнира у голфу, гром погодио играче Лија Тревина (1939–   ), Џерија Херда (1947–   ) и Бобија Николса (1936–   ). Сва тројица су одмах одвезена у болницу. Херд се убрзо вратио, наставио такмичење и освојио четврто место. Али је Тревину, једном од фаворита, било потребно годину дана лечења да се поврати од повреда и шока.

Честа мета громова су и земљорадници чији је посао у пољу, и по лепом и по рђавом времену. Од многих који су на тај начин страдали вероватно је најпознатији фармер Џес Банкер (1861–1909), син Чанга Банкера, једног од сијамских близанаца по којима се до данас сви близанци срасли неким делом тела називају „сијамски".

Познати италијански песник и лекар Ђироламо Фракасторо (1483–1553) из Вероне коме се приписује термин сифилис за злогласну и тешко излечиву венеричну болест, налазио се као беба у мајчином загрљају када их је погодио гром. Мајка је погинула, а детету није фалила ни длака с главе.

Амерички државник Џемс Оутис (1725–1783) често је говорио како би желео да, кад за то дође време, умре од грома. Жеља му се испунила, истина мало прерано, док се са члановима породице и пријатељима опраштао у унутрашњем трему свог летњиковца. Гром је треснуо у димњак на крову, спустио се низ дирек до унутрашњег улаза и изабрао да удари право у Оутиса убивши га на месту. Нико други од присутних није задобио ни најмању озледу.

Много среће имао је Френсис Сидни Смајд (1900–1949), енглески планинар који се, за длаку избегавши смрт у Алпима, прославио као један од првих људи који су се ухватили укоштац с Маунт Еверестом. Он је једном приликом у планини добио директан ударац грома од кога је изгубио свест. Од смрти га је спасла мокра одећа која је повукла највећи део електрицитета.

Пошто је помогао свом славном брату Гонзалу Хименесу де Кесади да освоји данашњу Колумбију и оснује њен главни град Боготу, Ернан Перес де Кесада (1503–1544) морао је да бежи из новозаузете шпанске колоније из политичких разлога. Док је пловио према Куби, гром је ударио у једрењак и усмртио га. Староседеоци Колумбије приписали су његову смрт „божјој освети" јер је Ернан Перес де Кесада одиграо одлучујућу улогу у убиству последњег од Чипча краљева. Али, и трећи брат Де Кесада Франсиско, који није имао баш никакве везе са убиством Чипча краља, погинуо је од тог истог грома.

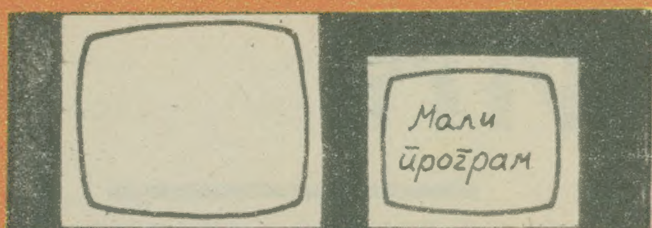
Беки Годвин (1954–1968), кћи гувернера савезне америчке државе Вирџиније Милса Годвина, безбрижно се купала у Атлантском океану по дивном времену без иједног облачка. Али, чим је из воде крочила на обалу, погодио ју је гром из ведра неба, односно из веома удаљеног облака који се није ни видео. Одмах јој је указана хитна помоћ уобичајена у таквим приликама, али је четрнаестогодишња девојчица подлегла два дана касније.

Познатог панамског џокеја Ника Навару (1953–1978) погодио је гром усред такмичарске сезоне док се, после трке 28. децембра 1978. године, пешке враћао у хотел са хиподрома Калдер Рејс Корс у Мајамију, америчка држава Флорида.

Харвардски астроном Руди Шилд (1940–   ) радио је 1976. године у опсерваторији у америчкој држави Аризони кад је гром погодио његов телескоп. Онесвешћеном астроному престало је да ради срце у колима хитне помоћи. Спремна лекарска екипа хитно је реаговала, повратила га из клиничке смрти и он се чак истога дана вратио на посао у звездарницу.

Легенда каже да се моћни владар Мале Азије Диоскорус (3. век наше ере) толико разбеснео када је његова кћерка Барбара примила хришћанство да ју је осудио на смрт и својеручно јој је одрубио главу. При повратку са места извршења казне Диоскоруса је убио гром. Верујући да се ради о „божјем прсту" хришћани су његову кћер прогласили за светицу и света Барбара је отад заштитница од муње, громова и ватре.

Припремила: *Бојана ДОЖИЋ*

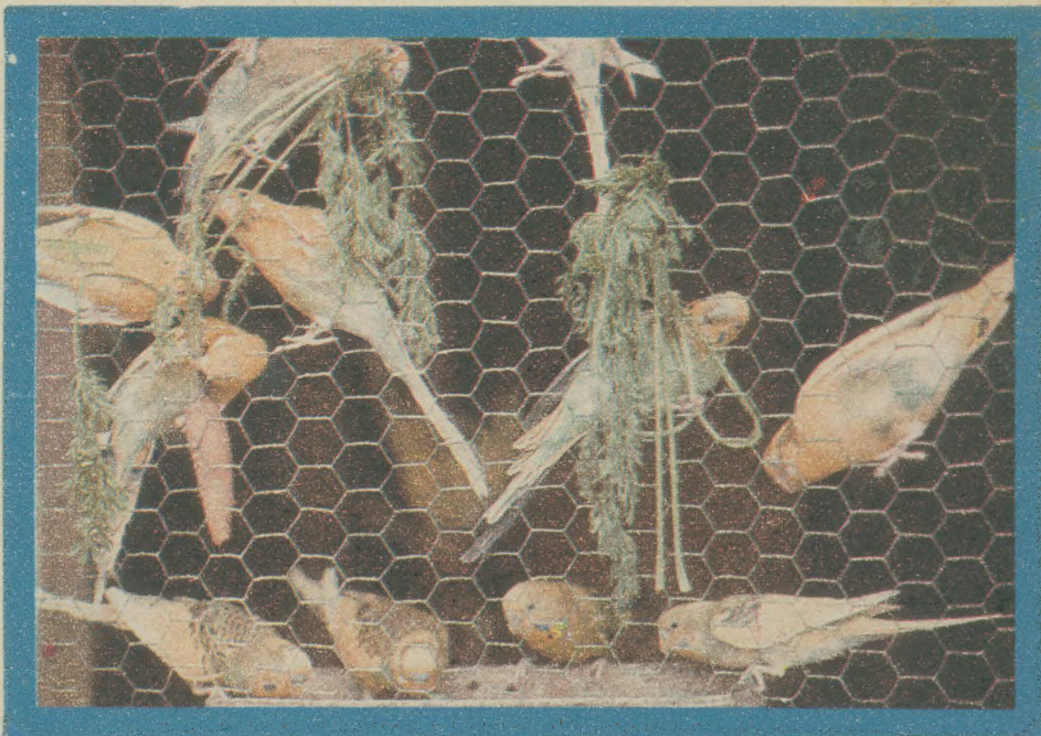
ПАПАГАЈИ: КУЋНИ ЉУБИМЦИ ОД ПАМТИВЕКА

САМО ДА ТАТИ НЕ БУДЕ ТЕСНО

У САРАДЊИ СА МАЛИМ ПРОГРАМОМ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ТВ БЕОГРАД ЧИЈА ЈЕ ЕМИСИЈА НА ПРОГРАМУ ДАНАС ОКО 11,20 И ОКО 16 ЧАСОВА, ПРИПРЕМИЛИ СМО ОДГОВОРЕ НА ПИТАЊА КАКО СЕ НЕГУЈУ ПАПАГАЈИ, ОДАКЛЕ ВОДЕ ПОРЕКЛО, ШТА ВОЛЕ ДА ЈЕДУ, КАКО СЕ РАЗМНОЖАВАЈУ. СВЕ ТО ЖЕЛЕЛА ЈЕ ДА САЗНА НАТАША ИЗ САРАЈЕВА. ДРУГО ПИСМО УПУТИЛА НАМ ЈЕ МАЈА КНЕЖЕВИЋ ИЗ НОВИХ БАНОВАЦА КОЈУ ИНТЕРЕСУЈЕ ДА ЛИ ПАПАГАЈИМА ТРЕБА ПОДСЕЋИ ЈЕЗИК ДА БИ ЧИСТИЈЕ ГОВОРИЛИ. С ОБЗИРОМ ДА НАМ СЕ СА ПИТАЊИМА О ОВИМ ПТИЦАМА ЈАВИЛО ЈОШ МНОГО ЧИТАЛАЦА, ОДЛУЧИЛИ СМО ДА ИМ ПОСВЕТИМО ЈОШ ЈЕДНУ РУБРИКУ, ОДНОСНО ЕМИСИЈУ МАЛОГ ПРОГРАМА. МОЋИ ЋЕТЕ ДА ЈЕ ВИДИТЕ 3. ЈУНА У УОБИЧАЈЕНО ВРЕМЕ: ОКО 11,20 И 16 ЧАСОВА. ОВОГ ПУТА ОДГОВОРЕ ЋЕ ДОБИТИ НАТАША ЈОВАНОВИЋ ИЗ СКОПЉА И МАРИЈА ЗАРИЋ ИЗ ТИТОВОГ УЖИЦА.

Орнитолози су до данас проучили око 320 врста папагаја: најмањи међу њима дугачки су једва десетак центиметара али има и правих птичурина од пола метра. Живе у тропским и суптропским областима Африке, Азије, Јужне Америке и Аустралије и то обично у већим јатима. Папагаји су биљоједи: хране се углавном плодовима и семењем а тек покаткад одлуче се да поједу неког инсекта или неопрезну глисту. Међутим, има и изузетака. Такозвани кеа и кака папагаји са Новог Зеланда лети се, као и сви остали сродници, хране биљном храном али се зими спуштају са планина у ниже пределе и нападају – овце! Једини начин да се стада сачувају је да се не пуштају на пашњаке док су птице у низини. У супротном, папагаји напросто десеткују стада кидајући комаде сала са леђа беспомоћних оваца. Није ни чудо што им фармери сваке године објављују рат до истребљења, додуше без успеха. Крештави љубитељи масног залогаја размножавају се врло брзо а обиље хране само иде наруку њиховом потомству.

За разлику од ових, остале врсте папагаја углавном су доброћудне. То је вероватно и разлог што се човек гајењем ових птица бави од памтивека: према неким записима они су као кућни љубимци били познати још у старом Риму. Омиљени су, кажу, били и код Византинаца.

Да је шаргарепа здрава папагаји не знају: њима се свиђа укус.

Воли ме нежно...

Одакле толика љубав према папагајима? Постоји више објашњења: пре свега, ове птице са перјем јарких боја веома су лепе и лако се припитомљавају. Ако су лишене друштва својих сродника, склоне су да у човеку, поготову ако он са њима поступа нежно, виде члана свог јата, једног од „својих". Уз све ово могу да науче да „говоре", односно доста разговетно изговарају велики број речи. Они брбљивији знају наизуст и читаве реченице.

Ко је женско а ко мушко међу папагајима тешко је распознати на основу изгледа, то ћете пре препознати по понашању.

Гајење папагаја је сасвим једноставно јер им не треба никаква специјална нега нити њихова храна представља неки проблем. Треба им понудити просо, љуштени овас, панико (посебна врста житарица са ситним семенкама у густо сабијеном класу), воће, поврће, траву, понекад коцку шећера или кувано јаје. Хлеб им не треба давати али у њихов кавез обавезно ставите сипину кост.

Већина папагаја воли да се купа. Неки се брчкају у суду са водом која мора да буде собне температуре да се не би прехладили. Други се опредељују за суво купање – за то им је неопходан чанчић с песком. Има и оних префињених који се купају искључиво у роси. Њима на погодно место у кавезу окачите наквашени лист салате или купуса. Не постоји никакво правило по којем ће се ваш љубимац определити за воду, песак или росу, поготову не с обзиром на врсту. У чему ће се купати зависи од његовог – карактера. А он се, баш као и наш, не да тек тако променити.

Да се зна ко је јачи

Величина кавеза зависи, јасно, од величине папагаја: у сваком случају треба да буде довољно велики

да птица у њему може једном или двапут замахнути крилима. Папагаји, бар они на слободи добри су летачи па свог љубимца пуштајте што чешће да лети по соби. Пазите само да прозори и врата буду затворени. Врсте које већ генерацијама живе у кавезу готово су изгубиле моћ оријентације у простору. Ако ваш папагај излети напоље, мало је вероватно да ће знати да се врати. У затвореној соби он се већ сасвим добро сналази: тачно зна где му се налази кавез и у случају да га нешто узнемири вратиће се у њега јер се само тамо осећа безбедан. Пожељно је да температура у просторији у којој ћете држати кавез буде између 20° и 23°Ц. Птицу никако не држите на промаји, она је једноставно не подноси.

Као и све врсте птица и папагаји повремено губе перје тј. митаре. Сипина кост им је потребна управо

Млади жутоћубастог какадуа легу се голуждрави и слепи. Родитељи их све до трећег месеца хране кашастом масом из вољке.

због митарења: она је извор материја из којих се у организму изграђује ново перје. Код неких птица, као што су дивље гуске на пример, митарење се тако нагло одвија да оне готово изгубе способност летења. Међутим, код папагаја перје се обнавља постепено, готово током целе године.

Једно од најчешћих питања с којим нам се јављају читаоци је: како разликовати женку и мужјака. Код неких врста она је толика – не само у боји, облику и карактеру шара већ и величини – да су орнитолози били уверени да се ради о сасвим различитим врстама. Тек су посматрања у природи открила да су научници били у заблуди. Код папагаја који се код нас највише гаје, а то су такозвани таласасти папагаји (MELOPSITTACUS UNDULATUS), женка и мужјак се разликују по боји восковице, меснатог жуљевитог задебљања изнад кљуна где се налазе ноздрве. Восковица женки је беле или беличасте боје а мужјака плаве. Код осталих врста тешко је одредити ко је ко: једини начин да се то процени је да се об-

Папагаји су врло дружељубиви, али ако држите два у истој соби, можете бити сигурни да ће једини језик који буду научили бити – папагајски.

рати пажња на понашање. Наиме, ако се у једном кавезу нађу два мужјака или две женке, обавезно долази до туче. Има да се зна ко је јачи!

Птичје млеко

Будући да потичу из тропских крајева, папагаји се размножавају током целе године под условом да је температура повољна. Међутим, то није довољно: потребна им је и „стимулација" за ношење јаја. Довољно је да у кавез унесете кутију која треба да имитира гнездо (шупље дрво у природи). Можете да је направите од лесонита или шпер-плоче, али тако да у горњем делу предњег зида има округли отвор. Пожељно је и да кров може да се скида, тек колико да се повремено види шта се у гнезду збива. Кутија треба да буде толика да женка у њу може да се смести дијагонално и притом не мора да савије реп. Испод отвора у предњем зиду поставите танку шипку на коју ће птица стати пре него што уђе у гнездо. Да би све било као право, на дно кутије ставите шаку-две струготине и мало кудеље или маховине. Ваше способности за уређивање ентеријера нека остану на томе: женке папагаји су веома ћудљива бића и необично воле да дом уреде сопственим кљуном.

Да би потомство било што веће, добро је да се у истој соби нађу два кавеза. Ако имате само један, позајмите други од друга, пријатеља, рођака. Треба још да знате да се кутија-гнездо ставља са спољне стране кавеза, тик уз отворена враташца.

Број јаја која ће женка снети зависи од врсте: што је крупнија то их је мање. Код мањих папагаја има их и по 9–10. Јаја округласта и бела, а птићи се излегу после 17 до 20 дана што опет зависи од врсте. Излегли млади су голи и слепи али захваљујући брижном старању родитеља брзо расту и добијају „одело". Све док не ојачају мама и тата их неуморно хране „птичјим млеком", ретком беличастом кашом коју су сами тек упола сварили. Мада су и мужјак и женка подједнако нежни родитељи, догађа се да глава породице услед стреса због скученог простора (ако је кавез сувише мали) насрне па и убије свог потомка. Да се то не би догодило, обезбедите породици довољно велики кавез или оца привремено сместите у други кавез.

Певају и кад ћуте

У природи птице тешко могу да доживе дубоку старост: онемоћале, успорених рефлекса, лако постају плен непријатеља. У кавезу су, под условом да немате мачку, заштићене па могу да доживе 50, чак и 80 година. Што се тиче

Папагаји су довољно причљиви и зато нема потребе да им се подсеца језик. Све што оваквом операцијом можете да постигнете је да изгубите љубимца.

животног века малих таласастих папагаја, он износи 10 до 12 година – сасвим довољно да га научите да „говори".

Многи верују да су папагаји једине птице које су у стању да опонашају наш говор, али ту способност имају и многе друге врсте. Једна од најуспешнијих свакако је аустралијска птица-ругалица која је то име и добила због тога што успешно подражава људски глас. Умеју то и неке птице нашег поднебља: међу њима су врана, гачац и креја која може да мауче попут мачке, лаје као пас, кокодаче или испушта звуке необично сличне шкрипи неподмазаних врата. Онима који се помало разумеју у птице свакако није промакло да су у питању крешталице.

Певачицама подражавање нашег говора не иде. А ево зашто: наш говор се осим од јасних звонких гласова (самогласника) састоји, и то у већој мери, и од сугласника. Песме птица певачица састоје се искључиво од самогласника а осим тога дијапазон њихових звукова много је шири него што наше ухо може да региструје. Примера ради, посматрајмо славуја док пева: час га чујемо, час га не чујемо па нам се чини да се он одмара. Међутим, ако се наоружамо стрпљењем, а при руци имамо двоглед, видећемо да чак и у време тих прекида његово грло трепери. Све време славуј пева али су тонови које испушта сувише високи за његово ухо и ми их не чујемо. За разлику од певачица, крешталице у свом гласовном репертоару имају много више сугласника па зато и могу успешно да нас имитирају.

Пусти ме у тањир

Имитирање је карактеристично за све птичје врсте. Познато је да канаринци, славуји, па чак и штиглици уче да певају од старијих а ако имају амбициозне власнике и са – магнетофонских трака! Уз мало труда славуј може да пропева као канаринац и обрнуто – канаринац као славуј.

Треба знати да сваки папагај има способност да имитира а колика ће она бити то је индивидуална ствар: има оних који су „по природи" брбљиви али и оних који су због те исте природе ћутљиви. Ако желимо да наш љубимац почне да прича, неопходно је да га издвојимо из папагајског и уопште птичјег друштва. То значи да треба да искористимо његову дружељубивост и непрекидно му понављамо једноставне двосложне речи као што су рецимо „фифи", „кифи" или „рифи". Док наш љубимац савлада тај први наук, прође чак и неки месец. Али, за сваку следећу реч биће му потребно много мање времена. Узгред, оно што једном научи тешко ће заборавити.

Хтели бисмо да вам скренемо пажњу да је погрешно уверење да папагајима треба подсецати језик да би проговорили. Овакве операције могу да буду опасне и често се дешава да од њих нежне, мале птице угину. Важно је знати још нешто: ваш љубимац може да буде веома талентован и способан да изговара не само речи већ и читаве реченице, али он неће проговорити ако не задобијете његово поверење. Пустите га зато да вам слеће на руке, раме, главу, да шета по столу и завирује вам у тањир или шољу. И, не падајте у искушење да га хватате, он то не воли.

Инж. Александар СИГУНОВ

 ПОВОДОМ 13. МАЈА, ДАНА СЛУЖБЕ БЕЗБЕДНОСТИ

СЛУЖБА РАДНИКА И СЕЉАКА

Јајце, септембра 1943. године. Врховни командант позива другове јер треба да се реорганизује нова комисија против пете колоне. Шетајући по соби, Маршал каже: „Како да то назовемо... нека буде Одсек за заштиту народа при Врховном штабу НОВ и ПОЈ. Е. сад, овом Одсеку треба нека оружана снага".

Осам месеци касније, 13. маја 1944. године Упутством Јосипа Броза Тита, врховног команданта НОВ и ПОЈ и председника Националног комитета ослобођења Југославије, образовано је Одељење за заштиту народа (ОЗН-а) које постаје централа службе безбедности чији се послови распоређују у четири одсека. Основни задатак Одељења је да прикупља обавештења на ослобођеној и неослобођеној територији и иностранству, на откривању непријатеља – шпијуна у редовима НОВ али и ван ње, прати њихов рад и онемогући акције које предузимају. На истом организационом принципу образована су Одељења заштите народа у Босни и Херцеговини, Црној Гори, Хрватској, Македонији, Словенији, Покрајини Војводини и области Косову и Метохији.

У току друге половине маја и јуна, сви главни штабови добили су Упутство Врховног команданта и ОЗН-е тако да је образовање Одељења углавном завршено током јула и августа. Захваљујући њима Демократској Федеративној Југославији пошло је за руком да на неослобођеној територији разбије четнике Драже Михаиловића, усташко-домобранске организације, белу и плаву гарду, муслиманску милицију и зелени кадар, организацију Ванче Михаилова, структуру II призренске лиге, домаћу реакцију и масонерију.

Наравно, ОЗН-а се није борила само против окупатора и домаће реакције коју су издашно потпомагале стране обавештајне службе. Упркос томе што су се на тројној конференцији у Техерану (28. 11. 1943. – 1. 12. 1943) Стаљин, Рузвелт и Черчил сагласили да се „југословенским партизанима максимално помогне у намирницама и опреми, као и акцијама командоса". Догађаји који су следили нису потврђивали такво опредељење. Американци су помоћ обилато пружали и четницима Драже Михаиловића јер су се ови борили против Народноослободилачке војске на чијем су челу стајали опасни „црвени". У складу са политичком линијом америчке владе, њена обавештајна служба ОСС („Office of strategic service") добила је задатак да у Југославији разграна обавештајну мрежу.

Признавајући НОП као савезника антихитлеровске коалиције и британска влада је дала одређене задатке својој обавештајној служби. Осим тога она је војне мисије имала не само при Врховном штабу НОВ и ПОЈ већ и у четничким организацијама. Иако је једном приликом у децембру 1943. заменик министра иностраних послова Велике Британије Ричард Ло изјавио да се британска политика „... састоји у томе да у Југославији подржавамо све снаге које пружају отпор Немцима. У датој ситуацији подржавамо партизане, указујући им већу помоћ него четницима, из једноставног разлога што партизани пружају Немцима знатно већи отпор".

Стварно стање није било баш такво: четнички покрет је имао значајну материјалну подршку не само у оружју, док је помоћ коју је добијао НОП била симболична. Осим тога постојали су знатни притисци да се упркос одлукама АВНОЈ-а издејствује повратак краља Петра још пре завршетка рата. Тако председник британске владе Винстон Черчил пише маршалу Титу: „Први корак који ћемо ми учинити јесте да повучемо од Михаиловића своје официре за везу, не доводећи у опасност њихову безбедност. У том смислу су већ издата наређења, мада ће можда проћи неколико недеља пре него што се она изврше. А дотле, зар ми не бисте могли гарантовати да ћете позвати краља Петра уколико се он ослободи Михаиловића и својих осталих лоших саветника..."

Јасно је да је у овакној војнополитичкој ситуацији ОЗН-а имала пуне руке посла. Она организује обавештајну службу према иностранству и неослобођеној територији, ствара обавештајне центре у иностранству ради прикупљања података о деловању домаће реакције удружене с међународним реакционарним круговима, открива агенте страних служби, непријатеља који је успео да се увуче и прикрије у редовима НОП-а, води истраге против осумњичених. Почетком 1945. године ОЗН-а се посебно ангажовала на заштити саобраћајних средстава и комуникација што је било од огромног значаја за коначно ослобођење земље. После разбијања и дефинитивног протеривања непријатеља, Одељење заштите народа нашло се пред задатком да онемогући 791 одметничку групу са готово 12 хиљада наоружаних људи. Од тога 7660 четника, 2370 усташа и 1125 балиста.

Почетком 1946. године ОЗН-а, служба у којој је радило чак 90 одсто сељака и радника, реорганизована је и из ње се развила Управа државне безбедности.

НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ ПО ДОЛАСКУ ПАВЛА ЈАЊИЋА У ОБАВЕШТАЈНИ ЦЕНТАР У ТРСТУ, ПОЗВАО ГА ЈЕ НА РАЗГОВОР СЛАВКО АНДРЕЈ, ЈЕДАН ОД РУКОВОДЕЋИХ ОФИЦИРА ЧЕТНИЧКОГ ПОКРЕТА. ПРВО ИЗНЕНАЂЕЊЕ КОЈЕ ЈЕ ДОЧЕКАЛО ПАВЛА БИЛО ЈЕ ШТО ГА ЈЕ ОВАЈ ПОНУДИО ДА СЕДНЕ.

ЧОВЕК

Са сутоном спустила се и киша. Права јесења.

– Имаш среће, Павле, неће стати до јутра – рекао је Мирко савијајући цигарету.

– Изгледа – сложио се овај грејући руке над пламеном свеће.

– Слушајте вас двојица, шта мислите да презалогајимо нешто? – упитао је Лазар коме је најзад пошло за руком да потпали ватру у пећи.

– Што се мене тиче, може – одговорио је Мирко.

Павле није ништа рекао. Јео је још јутрос, у Загребу, али глад није осећао. Ипак, придружио им се. Ко зна кад ће следећи пут моћи даједе а треба имати снаге.

Занети, свако својим мислима, ћутке су вечерали. Тек што су завршили, на вратима се зачуло куцање и њихов домаћин је ушао у собу.

– Најбоље је да кренемо око поноћи – рекао је – па зато лезите и одморите се.

„Ко сада да спава", помислио је Павле али се ипак опружио на кревет. Осећао је како га хвата нервоза.

Ивицом шуме

Негде у кући сат је откуцао поноћ кад је Бонштајн поново ушао у собу.

– Спремни? – упитао је.

– Спремни – одговорио је Мирко.

Изашли су у хладну, кишовиту ноћ.

– Овуда ћемо, иза куће – рекао је Бонштајн и кренуо уском шљунковитом стазом.

Ишли су готово два сата пре него што су стигли до превоја. Киша све време није престајала да пада.

– Још само мало па ћемо стићи до куће мог деде – рекао је млади Словенац пошто су, избивши на превој, застали да се одморе.

Павле је знао да то значи да ће даље морати сам. Мада никада раније није био у овом крају, веровао је да ће се снаћи. Када се нешто касније, пред напуштеном кућом, поздравио са Бонштајном, Мирком и Лазаром, није осетио никакву стрепњу. Напротив. Одлучно се упутио правцем који су му показали.

Држао се ивице шуме као што су му и саветовали: тако је, у случају да неког примети, могао да се притаји. Истина, у овакој ноћи то је било мало вероватно, али је морао да буде крајње опрезан. Ходао је пуна три сата пре него што је застао да предахне. Терен по коме се сада кретао био је каменит, обрастао густим шипражјем. По свему судећи граница између Југославије и Италије била му је иза леђа: ако је то тачно, до циља му је остало још мало.

Шћућурен у грмљу, Павле је узалуд покушавао да дахом загреје прозебле прсте а онда кренуо даље. Ноге су му сад већ биле тешке. Будно ослушкујући пробијао се напред. Још само мало... И заиста, једва двадесетак минута касније, дубоко доле, угледао је светла града. Трст!

Нит' смрди, нит' мирише

– Господине управо је стигао човек из Панчева. Каже, ноћас је пребегао овамо – обратио се „дежурни" Славку Андреју, шефу једног од страних обавештајних центара у Трсту.

Официр бивше Краљевине Југославије а затим

 ПОВОДОМ 13. МАЈА, ДАНА СЛУЖБЕ БЕЗБЕДНОСТИ

официр организације Драже Михаиловића и један од руководећих људи у четничком покрету на територији Словеније, Андреј је био све осим неопрезан човек. Зато је наредио да се придошлица помно испита и провери његова прича преко веза у Југославији. Павле Јањић, како се човек представио, стрпљиво је, по ко зна који пут, одговарао где је рођен, када, ко су му родитељи, шта је радио.

Оно што је код Андреја посебно изазивало подозрење било је да се све време рата није определио ни за једну ни за другу страну. Додуше, симпатисао је четнички покрет па се чак и виђао са некима који су му припадали, али му никад није приступио. Провером у земљи, то је и утврђено. Мада је он у суштини човек који се не разуме у политику, говорио је, нова власт му се

ИЗ ПАНЧЕВА

није допадала. Размислио је добро и одлучио да понуди своје услуге. Имајући у виду обавештење да је Павле Јањић човек који нит' смрди нит' мирише, Славко Андреј је решио да га узме у „службу".

Те 1945. године у Трсту је поред његовог деловало још неколико обавештајних центара који су се, осим обавештајног истраживања на простору наше земље и стварања бројних шпијунских група у Србији и другим републикама, бавили и убацивањем одбеглих четника и љотићеваца на терен да би се ови повезали са бројним одметничким групама. У тим условима конкурентске борбе Андреј је морао да ризикује ако је желео да успе. Захваљујући у извесној мери таквом резоновању, он је и успео да у Србији створи неколико група чији су чланови поред веза са центром у Трсту одржавали и контакте са једном амбасадом у Београду. Павле Јањић могао је да послужи као курир: да односи материјале у земљу а у Трст доноси извештаје. Разуме се, границу је требало да прелази илегално.

Неочекивано унапређење

Упркос успешно обављеном првом задатку, Павле Јањић није стекао поверење Славка Андреја: на то је морао да причека још неко време. Али, његово пожртвовање и спремност нису могли да промакну. С времена на време стизала је и понека похвала на његов рачун. Чак и од самог Андреја. То није било много али је изгледало као да Павлу даје подстрека да издржи у напорном и без сумње веома ризичном послу који је обављао.

Неколико месеци по доласку у центар, Андреј је позвао Павла на разговор. Овог пута, за разлику од претходних, није га оставио да стоји.

– Задовољни смо вашим радом – рекао је – и сматрамо да је дошао тренутак да се нешто мења. Од сутра ћете радити искључиво овде, у центру. Проверите када ћете бити дежурни!

– Хвала, господине, хвала – замуцао је Павле не трудећи се да сакрије своју радост.

Напредовао је, и то брзо. Био је сигуран да ће умети то да искористи.

Десет дана касније, добио је ноћно дежурство. Кад је остао сам, кренуо је у обилазак. Опрезност која га никад није напуштала налагала му је да провери сваку собу, орман, сто, место на које би неко могао да се завуче и сакрије. Нигде ничег сумњивог.

Ставио је резу на улазна врата и вратио се у своју канцеларију. Знао је да ће се Андреј, као и увек, јавити око девет, тим пре што је очекивао неке важне поруке. И заиста, неколико минута пре девет зазвонио је телефон.

– Не, господине, нико се није јављао – саопштио је Андреју и чим је спустио слушалицу кренуо у његову собу.

Знао је да се у њој налазе сефови и касе са поверљивим документима, адресама и именима агената, људи са којима се сарађује, извештајима. Брзо и спретно обио је све те сефове и касе, целокупан материјал је потрпао у два џака и изишао из центра брижљиво закључавши врата за собом. На улици није било ни живе душе. Осмотрио је пажљиво око себе, пребацио џакове преко рамена и завио у прву уличицу. Држећи се сенке кренуо је према периферији града. Срећом, ноћ је, као и кад је долазио у Трст, била врло мрачна, облачна. Павле је посртао под теретом али је грабио узбрдно. Шест часова касније, закуцао је на Бонштајнова врата.

. . .

Захваљујући материјалу који је Павле запленио, обавештајни центар којим је руководио Славко Андреј више никада није послао ниједног агента у Југославију. Људи који су радили у Трсту изгубили су „посао" а неколико десетина агената у Југославији официри ОЗНЕ-е ухапсили су још исте ноћи када се Павле Јањић вратио у земљу. Тако је успешно окончана још једна акција Одељења за заштиту народа.

Олга Вукадиновић

ПОМОЋ ЗОО-ВРТУ

У оквиру обележавања 13. маја, Дана службе безбедности, радници Републичког секретаријата за унутрашње послове СР Србије организују низ активности и укључују се у многе хуманитарне акције као што је добровољно давање крви, прикупљање књига за школске библиотеке и друго. Ове године одлучили су да се укључе и у акцију „Помозимо ЗОО-врту": Омладинци и омладинке РСУП-а СР Србије прикупили су 8.200 динара и уплатили их на жиро-рачун ЗОО-врта Београда.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ВИ СТЕ НА РЕДУ, ГОС'Н БАЈО!

ДОКТОР ДЕЛИРКО

ДОКТОРЕ, ОСЕЋАМ СЕ БЕДНО!

ОПИШИТЕ МИ, МОЛИМ ВАС, ВАШЕ СИМПТОМЕ!

ОСЕЋАМ УМОР... НЕСАНИЦУ... НЕМАМ АПЕТИТА... НЕ ЖЕЛИМ ДА КУПИМ НИШТА НОВО...

БУДИТЕ БЕЗ БРИГЕ! И ЈА ИМАМ **ИСТЕ** СИМПТОМЕ!

МА НЕМОЈТЕ?

ВАША СРЕЋА ШТО НЕМАТЕ **ИСТОГ** ДОКТОРА!

ТИМЕ ЈЕ ХТЕО НЕШТО ДА МИ КАЖЕ... **САМО ШТА?**

12-26

ТАМО НЕМА НИКОГ

КАШИКА ТЕШКА БАР ТРИ ТОНЕ БИЛА ЈЕ ПОДИГНУТА. АКО ЈЕ СПУСТЕ, ХОЋЕ ЛИ СЕ ТРАКТОР ОД ТОГА ДОВОЉНО НАКРИВИТИ ДА ИЗВУЧЕ НОГУ ИСПОД ТОЧКА?

Требало је да зна да ће му се нешто тако догодити: читаве претходне недеље имао је муке с паљењем трактора. Чепркао је нешто мало око њега, али га није поправио ни кад је тог септембарског дана прошле године оценио да је дан савршен за посао који га је данима чекао: помоћу трактора с кашиком очистиће стрњике.

– Повешћу и Бреда – рекао је Денис Бејкер жени.

Није стигла да каже шта о томе мисли јер је трогодишњи Бред цичећи од среће излетео из куће, иако његов отац још није стигао ни да доручкује.

На трактору од једанаест тона ни обично спуштање и дизање прикључне кашике није лако, па је Денис Бејкер врло брзо био мртав уморан. Поред осталог, сметала му је и прашина коју је трактор подизао на исушеној земљи.

– Да се мало одморимо, Бреде, а? – питао је сина.

– Важи, тата – одговорио је малишан не баш одушевљен. Вожња га је узбудила.

Невоља је била у томе што је двадесетак минута касније, кад је Денис покушао да упали трактор, мотор остао нем. Извукао је из џепа нож и на силу спојио каблове. Грдосија је истог часа полетела на њега. Прекасно је схватио да је заборавио да ручицу мењача избаци из брзине...

Тек тада је Денис Бејкер сазнао да пуцање кости може да буде тако болно. И тако гласно: у тренутку када му је огромна гума прешла преко леве ноге, зачуо се звук налик пуцњу из пиштоља. Мислио је да ће се онесвестити од бола. Неспособан да мрдне, ноге притешњене џиновским точком, лежао је стењући.

Најближа кућа била је пола километра далеко: раздаљина коју је одрастао човек зачас могао да пређе. Не и дете. Не и Бред... Подједнако жарко желео је две ствари: да потоне у таму у којој више неће бити тих ужасних болова и – да преживи. Онда је зачуо Бредов плач.

Бред! На тренутак је сасвим заборавио на њега. Измрцварен боловима, Денис Бејкер је одједном схватио да му живот зависи од тог плавог, немирног патуљка високог једва деведесет центиметара.

– Сиђи с трактора, Бред... Тата хоће нешто да ти каже – с муком је простењао.

Бред је истог часа престао да плаче и опрезно закорачио на блатобран задњег точка, а онда некако успео да се спусти на земљу.

– У невољи сам... Само ти можеш да ми помогнеш. Хоћеш ли да одеш до оне куће преко брда и јавиш шта се десило?

Дечаку су се очи цаклиле од суза, али више није гласно плакао. Обрисао је влажне образе, озбиљно климнуо главом и без речи се окренуо и отрчао. Вратио се двадесетак минута касније. И пре него што је ишта изустио, Денис Бејкер је по изразу његовог лица знао шта ће чути:

– Татице, тамо нема никог...

Мораће сами нешто да покушају. Ако им пође за руком, добро. Ако не, бар су покушали. Прикључна машина тешка бар три тоне била је подигнута. Ако је спусте, да ли ће се трактор од тога довољно накривити да извуче ногу испод точка?

Објаснио је Бреду шта да уради, а онда погледао у трактор: дечаку је папучица досезала до браде! Неће успети, помислио је Бејкер очајно. Преварио се.

Истина, требало му је много времена, зарадио је модрице свуда по грудима, страшно се заморио, али је на крају ипак успео: задихан и исцрпљен стајао је у кабини трактора и упитно гледао оца.

Пошто је још једном пажљиво саслушао упутства, дечак је из прве пришао полузи и одлучно је повукао. Кашика се спустила, али се трактор није померио ни за центиметар.

Није смео да му покаже колико је разочаран:

– Одлично, Бреде! Хајде, поново сиђи и додај тати нож.

Овога пута му је требало много мање времена да се спусти. Потрчао је право према месту на коме је лежао нож и донео га оцу. Ако нам ово не успе, онда је крај, помислио је Денис Бејкер, и почео поред саме ноге притиснуте точком да копа рупу у земљи.

– Хоћеш ли имати снаге да се још једном попнеш, Бреде?

– Хоћу...

Неколико минута касније дечак је стајао пред воланом трактора, једва нешто мало мањим од њега.

– Окрени га улево, Бреде!

На једвите јаде, центиметар по центиметар, дечак је окретао волан, а с њим и точкове. Управо то је Денис Бејкер и хтео: гума се лагано окретала и према рупи коју је ископао у земљи гурала ногу. Мислио је да ће се онесвестити од болова, али је нога на крају ипак склизнула у удубљење.

Денис Бејкер се не сећа како је смогао снаге да извуче ногу, попне се на трактор и одвезе до куће. Зна само да се онесвестио у тренутку кад се довезао пред кућни праг.

У болници су му рекли да ће морати на операцију, али да ће све бити у реду. Имао је среће: да је стигао мало касније, сигурно би изгубио ногу, а можда и живот.

Једно нико није морао да му каже: да тога дана на читавом свету није било оца који се толико поносио својим дететом као он Бредом.

М. И.

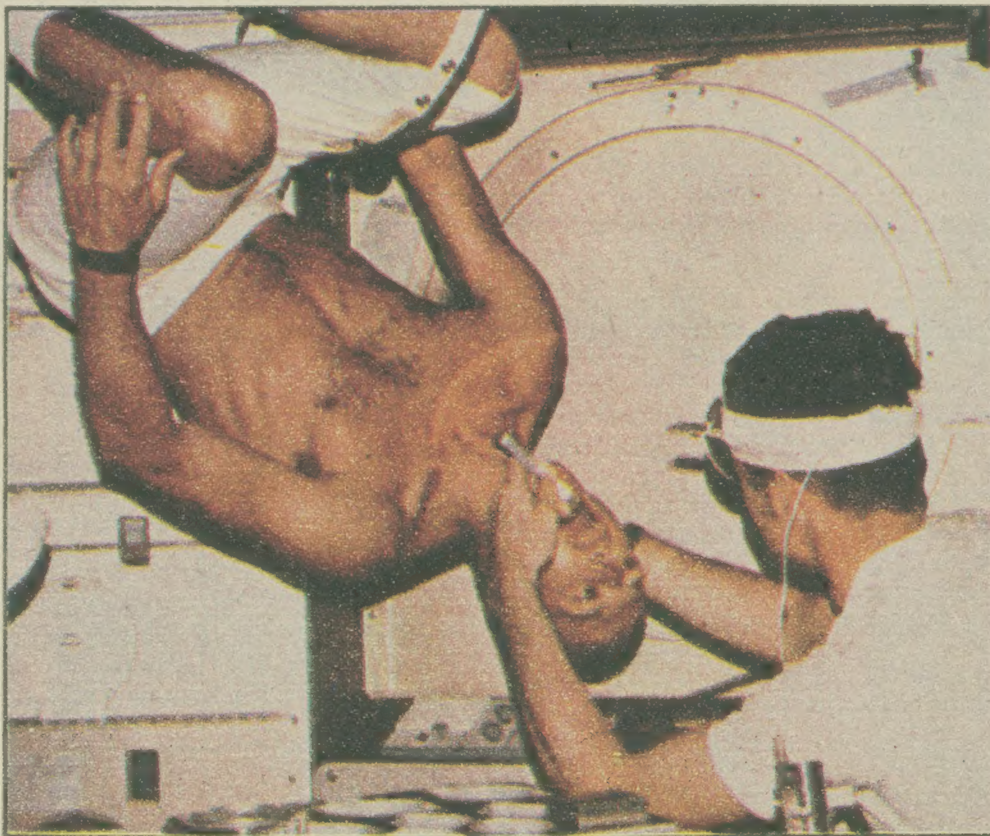
Нова етапа космичке ере: ранетоплан „Спејс шатл" са лабораторијом „Спејслаб" у пртљажном простору.

ЈЕСТИ СЕ МОРА И У КОСМОСУ, АЛИ КАКО КАД РУКЕ БЕЖЕ ИСПРЕД ТЕЛА, КАШИКЕ И ВИЉУШКЕ ЈЕДНОСТАВНО ОДЛЕБДЕ СА СТОЛА, ВОДА УМЕСТО У ЧАШИ ЗАВРШИ У ВАЗДУХУ?

КАКО ПОСОЛИТИ

У васиону су досад летели готово искључиво пробни пилоти – интелигентни, снажни, вешти и храбри људи спремни да прихвате изазов средине у којој нема ваздуха, силе теже, тла под ногама, неба над главом. Та етапа васионске ере сада је окончана. Током двадесет петогодишње историје астронаутике у космос је путовало свега стотинак мушкараца и жена. До краја ове деценије, међутим, неколико десетина астронаута превешће на орбиту више стотина „обичних људи" – физичара, астронома, инжењера, лекара, биолога, хемичара, геолога, металурга, океанографа и метеоролога.

Поред совјетских бродова „Сојуз" и орбиталних станица „Саљут", окосницу нове космичке етапе чине амерички ракетоплани „Спејс шатл". У питању је својеврсна комбинација ракете и авиона – орбитална летелица (орбитер) стартује као ракета, са два ракетна носача и великим резервоаром, а спушта се сама, као авион – која је досад већ пет пута летела у васиону. Ове године новим орбитером „Челинџер" у орбиту ће, између осталог, путовати прва Американка, па први црнопути астронаут, а затим и прва свемирска лабораторија „Спејслаб". О изградњи ракетоплана размишљају и Французи (програм „Хермес"), а сличне планове имају изгледа и совјетски стручњаци (њихова летелица зваће се, наводно, „Албатрос").

Рутински преглед уста и грла на орбиталној станици „Скајлаб".

Човек се издужи и до 5 центиметара

Астронаути који учествују у америчком програму „Спејс шатл" деле се у три групе. У првој су пилоти (командир и пилот) обучени пре свега за управљање летелицом и обављање задатака изван орбитера, у „слободном космосу", као што су научни огледи и поправке сателита. Другу чине научници и инжењери који управљају различитим

Исхрана готово као на Земљи: будући астронаут Ана Фишер обучава се за коришћење васионске бродске кухиње.

Одељак за личну хигијену: кабина за „купање“ и тоалет.

ВАЗДУХ

научноистраживачким системима на ракетоплану.

Трећа група, најбројнија, обухвата стручњаке за корисни терет – научнике који управљају само одређеним уређајима у „пртљажном простору“ ракетоплана. Највећи број ових система налазиће се у „Спејслабу“, лабораторији састављеној од херметичког ваљкастог модула, пречника око четири метра, и једне или више палета – који ће заједно бити смештани у пртљажни простор. Рачуна се да ће у чак 40 одсто летова „Спејс шатл“ носити неку од свемирских лабораторија које заједнички граде америчка васионска агенција НАСА и европска свемирска агенција ЕСА. Стручњаци за корисни терет заправо и неће бити прави астронаути, пошто ће проћи само кратку обуку а најчешће ће у космос летети један једини пут.

Организам астронаута трпи у бестежинском стању низ промена. Пошто лице услед веће количине крви у горњем делу тела постаје пуније, очи се на изглед смањују, боре и подбрадак ишчезавају, обим грудног коша повећава се од 2,5 до 5 центиметара. Каиш на панталонама, као и пертле, мора да се притегне јер се количина крви у доњем делу тела смањује.

Тело постаје дуже за 2,5 до 5 центиметара, јер пршљенове кичме не сабија више Земљина сила теже. „Ветровка“ астронаута има због тога гумене делове који јој омогућују да се истегне. Мења се и положај тела. Лактови и колена савијају се у извесној мери у благи чучањ, руке теже да лебде испред астронаута. Када седне, астронаут мора да се веже како не би одлебдео кроз просторију. Тело је чак и тада заваљено, јер нема притиска на доњи део седишта.

Усисивач за зној

Да би се у овим неприродним условима одржало добро здравствено стање, осим правилне исхране и сна астронаутима је потребно и свакодневно вежбање. Пошто њихово тело не мора више да стално савладава отпор који ствара сила теже, совјетски и амерички стручњаци увели су у космичке летелице разне апарате за вежбање међу којима покретна трака заузима кључно место. Лекари препоручују најмање 15 минута вежбања на њој дневно за летове који трају између седам и 14 дана, а за мисије од 30 дана најмање пола сата. Осим што благотворно делује на кости и мишиће, оно помаже астронауту да се по повратку кући брже прилагоди сили теже. Приликом употребе покретне траке астронаут ставља појас којим се везује за под. Уколико га еластичне везе више вуку ка поду, утолико теже изводи вежбу и постиже већи ефекат.

Важно је да ваздух око астронаута добро циркулише, у противном ослобођени зној приања уз кожу као вода на чврсте површине у нултој гравитацији. У орбиталној станици „Скајбал“ астронаути су користили распршивач који је одувавао зној са тела али то је стварало нове тешкоће јер се влага хватала на радним површинама. Коначно, вакуумски усисивач решио је проблем у потпуности.

Многи астронаути су оболевали од „морске болести“ праћене вртоглавицом, гађењем, хладним знојењем, главобољама и поспаношћу. Болест је трајала отприлике три дана, што је у седмодневном лету износило готово половину времена. Данас постоје лекови који је прилично ефикасно и брзо отклањају. Здравствено стање астронаута стално се прати са Земље. На „Спејс шатлу“ ће се међу стручњацима мисије налазити и лекари, или бар особе са солидном медицинском обуком. Летелица је опремљена електрокардиографом и апотеком за прву помоћ.

Да се види, да мирише...

Оно што је на тлу крајње једноставно, у бестежинском стању постаје прилично сложено. на пример узимање хране. Обична виљушка и кашика ће, уместо да леже на столу, одлебдети изван дохвата руке, мрвице хлеба расуће се по ваздуху, што може да представља крупну невољу ако продру у уређаје или их астронаут удахне, со ће уместо месо посолити ваздух. Изливањем воде неће се напунити чаша него ће се ваздух испунити куглицама текућине. Када нека од њих удари у чврст предмет, разлиће се по њему тврдоглаво се опирући посушивању.

Јести се, ипак, мора. Не рачунајући пиће, астронауту је потребна позамашна количина од 12.000 џула дневно. Осим тога, оброци треба да надокнаде важне минерале који се у нултој гравитацији убрзано губе. Недостатак калијума, калцијума, азота и других елемената утиче на тонус мишића, коштану масу, способност концентрације, расположење. Храна мора да садржи што мање целулозе и других састојака који се тешко варе, мора да опстане бар шест месеци на температури од 37,7°Ц, да буде тако припремљена и пакована да се види, мирише, да од ње „вода иде на уста“.

Због смањења тежине приликом лансирања са земље велики број намирница мора да се дехидрира. За „Спејс шатл“ том поступку је подвргнуто преко стотину намирница, међу којима су житарице, поврће, супе, шпагети, јунеће пљескавице, кајгана, банане, брескве, јагоде, месо ракова. Пре узимања на орбити додаје им се вода – исушена јагода, на пример, добија тако своју првобитну величину, боју и квалитет.

Без дувана и алкохола

Дехидрирано је и двадесетак напитака, међу којима су чај и кафа. Изузетак су природни сокови од поморанџе и грејпфрута и пуномасно млеко. Додавањем воде кристалима поморанџе, наиме, добијају се само кристали у води, а не сок – а у случају пуномасног млека једино млечне грудвице у води. Дехидрирају се обрано млеко и вештачки сок од поморанџе и грејпфрута.

Поједине намирнице (путер од кикирикија, кекс, штапићи од бадема, ораси, бомбоне...) уносе се у „Спејс шатл“ у природном стању, док се друге делимично кувају и пакују у конзерве. У конзервама долазе туњевина, воће у густом сирупу. Месо и хлеб који се не мрви претходно су заштићени јонизујућим зрачењем. Дуван и алкохол не путују у космос.

Јело припрема неко од стручњака. Оброци су паковани за одговарајући број особа и смештени у такозвану бродску кухињу која има и грејаче, отворе за топлу и хладну воду, прибор за јело, зачине, послужавнике... У пластичне посуде са дехидрираном храном и пићем пушта се одговарајућа количина воде, а нека јела се загревају топлим ваздухом од 80°Ц – температура која не оштећује пластику. Све посуде и прибор учвршћују се на послужавник а он се магнетски везује за сто.

Једе се стојећи, пошто се код седења тело заваљује па у храни не може да се ужива, и то прибором који је сличан стандардном јер се храна због адхезије задржава уз зидове посуде, односно уз

ЖИВОТ У ОРБИТИ

кашику или виљушку (на почетку космичке ере сматрало се да храна из отворене посуде мора одмах да одлебди) – полако како кашика супе или комадић меса уместо у устима не би завршили у ваздуху. Пиће се усисава кроз цевчице са вентилом

Са све светлом и прозором

На орбиталној станици „Скајлаб", коришћеној 1972. и 1973. године, која је 1980. сагорела у атмосфери, астронаути су имали на располагању кабину за туширање. „Саљут" и „Спејс шатл" не могу да им пруже такво задовољство али разлог није штедња воде. Горивне ћелије, које се користе за добијање електричне енергије ослободе чак 6.8 килограма воде на час, што је више него довољно да подмири разне потребе седморо чланова посаде. Кривац су неизбежне капљице воде које за време туширања одлазе у ваздух или на инсталације. После неколико минута туширања потребно је неколико часова да се оне уклоне специјалним усисивачем.

За личну хигијену астронаути данас користе малу кабину коју од других просторија одваја завеса где из спремишта добијају топлу воду и сапунску течност. „Купају" се уз помоћ сунђера или мокрог пешкира, док им за брисање служи, наравно, други. Ту су неизбежно огледало, светло над главом, еластичне траке за придржавање пешкира и прибора за личну хигијену. Вода се користи у релативно скромним количинама, пошто у бестежинском стању боље пријања уз тело и ефикасније пере. Сувишну воду вентилатор одводи до резервоара за отпадне течности испод пода. Кад се резервоар напуни, укључује се алармни сигнал и један стручњак мисије пумпом избацује воду у космос.

У саставу кабине је и тоалет, са светлом (за читање) изнад десног рамена оног ко га користи и прозором на левој страни (за гледање Земље). Да би могао да седи, астронаут смешта чизме у специјалне држаче и веже се појасом, а на располагању су му и држачи за руке. Уместо воде, фекалије односи снажна струја ваздуха.

Сан у одсуству силе теже: астронаут Конрад у врећи за спавање учвршћеној у одељку станице „Скајлаб".

Пошто би се у бестежинском стању урин разбијао у лебдеће куглице, специјални систем усисавањем га приморава да се канилисано креће према резервоару под подом кабине.

Више од три милиона долара уложено је у усавршавање тоалета. Позамашна сума, али обављање физиолошких потреба у космосу представљало је за астронауте крајње непријатну обавезу. Први Американац у васиони Алан Шепард морао је за свој петнаестоминутни лет непланирано – због малог квара на ракети – да чека четири часа у броду „Меркјури". Када је осетио да мора да мокри, посаветовао се са контролним центром јер због краткоће лета нису биле предвиђене врећице за урин. Морао је то да обави у сопствени скафандер. Није страшно што је затим такав одлетео у космос, него што је у тренутку док је обављао ту непријатну потребу лежао на леђима па је и то изазвало одређене непријатности.

Кабина за личну хигијену, која уз остало служи и за пресвлачење, садржи и боксове са разноврсним прибором. Ту су четкица и паста за зубе, ножић и паста за бријање, грицкалица за нокте, чешаљ, четка. Грицкалица за нокте, међутим, на краћим летовима уопште није потребна. Док се на Земљи нокти секу углавном једном недељно, у космосу се то ради једном месечно – пошто у бестежинском стању нокти расту четири пута спорије. У космосу и коса расте спорије па солидно подшишан астронаут не мора да брине све до повратка на Земљу, чак и код досад најдужих летова.

Жене, међутим, морају да буду кратко подшишане јер би због одсуства силе теже коса лебдела на све стране око главе, као у води. То би стварало сметње приликом кретања, рада, па чак и седења. Још горе је што би дуга коса могла да се закачи за уређаје или, на пример, врата излазне коморе.

Данас се води све више рачуна о специфичним потребама жена које иду у космос. Изузимајући чувени лет Валентине Терјешкове 1963. године и скорашњи васионски излет Светлане Савицке, у космос су досад одлазили искључиво мушкарци. Научници због тога не знају довољно о понашању жена у орбити. У предстојећим летовима „Спејс шатла" извршиће се опсежнија истраживања, пошто већ ове године у васиону лети једна жена, Сели Рајд, идуће године један брачни пар, а затим и друге жене из већ формиране „женске екипе". У сваком случају, убудуће ће се приликом пројектовања васионских летелица више бринути о женском организму. Величина и положај тела, дохвати, нарочито, снага потребна за управљање опремом или вратима излазне коморе захтевају нове критеријуме када у космос треба да лете мешовите екипе.

Жене-астронаути моћи ће, на пример, да носе грудњак, али не и стезник. Грудњак сме да врши само сасвим благ притисак и мора бити растегљив ради прилагођавања утицајима бестежинског стања, у орбити, односно повећане силе теже приликом лансирања и приземљења. Стезник остаје на Земљи јер у средини без гравитације смањује проток крви.

Сан у врећи

На Земљиној орбити нова зора се, бар у случају „Спејс шатла", појављује сваких 90 минута. Ипак, већина астронаута настоји да одржи уобичајени ритам спавања и будности – првенствено због тога што су многи телесни системи и функције повезани са нормалним ритмовима на земљи, па чак и са Месечевим циклусом. Начин спавања углавном је питање избора, пошто то може да се обавља у многим положајима и на различитим местима. У „Спејс шатлу" постоје две хоризонталне клупе за спавање и један вертикални одељак са истом наменом. Један астронаут спава на горњој клупи, други на доњој, трећи са доње стране доње клупе, а четврти у вертикалном одељку. Сваки тај простор дугачак је 1,8 метара, а широк око 75 центиметара. Спава се у врећи учвршћеној за тврду површину отпорној на ватру, са многим прорезима за вентилацију. Једино на тај начин астронаут добија утисак да лежи на душеку и јастуку, добро покривен. Ако врећа није припијена уз чврсту површину него потпуно лебди, сан је немиран и не омогућује прави одмор.

Кад пође на спавање, астронаут одлаже чизме и одећу у лични, затворени претинац, увлачи се у врећу и повлачи рајсфершлус од стопала до груди. Преко груди навлачи две широке траке и закопчава их. Ако жели да се сасвим издвоји, може да навуче плочу којом се одељак делимично затвара. За смањење утицаја светлости и буке на располагању су му покривке за очи и уши. Пошто подеси прилив свежег ваздуха, искључује светло на главом, увуче руке под траке на грудима да не би лебделе и утоне у сан.

У случају да се на „Спејс шатлу" налази седам особа и све пожеле да спавају, две морају да ставе на главу апарат са слушалицама и микрофоном у случају да из контролног центра стигне важан позив. Четири особе спавају у одељцима, а преостале три користе вреће из спремишта које окаче на неком од подигнутих места у вертикалном положају.

Има још много тога што се у васиони обавља другачије него на Земљи. Највеће разлике јављају се код извршавања радних задатака. Обично затезање завртња, на пример, мора да се обави специјалном алатком пошто би се приликом коришћења стандардне уместо завртња окретао астронаут. Највеће разлике јављају се приликом обављања послова на спољним деловима летелице, у „отвореном космосу", када астронаут у скафандеру заправо представља један мали васионски брод. Све ове разлике, међутим, нису од пресудног значаја јер су астронаути припремљени и, на основу досадашњих искустава, добро опремљени за њих.

Есад Јакуповић

МИЛИЦА, ЖЕНА КОЈА СЕ ПАМТИ

КОБНА ЗАБУНА

РАДОШЕВИЋ ЈЕ ХИТРО ПОДИГАО ПУШКУ И ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ ПУЦАЊ ЈЕ ОБОРИО ЧОВЕКА СА САБЉОМ. КАД ЈЕ ПРИТРЧАО ДА ПОМОГНЕ ПРИЈАТЕЉУ, СКАМЕНИО СЕ.

У брдима северне Црне Горе крајем 17. века није било мира, посебно између племена Ровчана и колашинских Турака. Горштаци нису хтели да плаћају данак па су Турци често предузимали походе да казне бунтовнике. Међутим, ти походи су се неславно завршавали: Ровчани су спремни сачекивали харачлије. И не само сачекивали, често су њихове чете упадале на турску територију заплењујући стада оваца и пресрећући караване са разном робом. Куће су претваране у бункере, људи се ни у постељама нису одвајали од оружја.

Такво стање исцрпљивало је и Ровчане и колашинске Турке па није чудо што су и једни и други временом почели да размишљају о примирју. Прваци обеју страна састали су се у Речинама, али нису могли да се сложе о условима мира – Турци су остали при свом захтеву да им Ровчани плаћају данак, истина нешто мањи него онај који су толико пута раније безуспешно покушавали да покупе, и да им Црногорци гарантују безбедност караванских путева.

Турски првак Аљо Ћоровић је, записали су хроничари, за одмазду што Ровчани нису прихватили њихове услове на препад упао у једно село, опљачкао га и запалио. На освету није требало дуго чекати: Исо Радошевић је са својим пријатељем Вуком Булатовићем одлучио да пресретне Ћоровића кад Турчин изиђе из Колашина и убије га.

Завет

Два пријатеља данима су вребала прилику да учине што су наумили. Турчин је, као да је знао шта му се спрема, увек из Колашина излазио у пратњи добро наоружане чете. И кад се чинило да ће Радошевић и Булатовић своју намеру морати да одложе за неку другу прилику, Аљо Ћоровић је у сумрак, сасвим изненада, из Колашина кренуо само у пратњи два јахача.

С обе стране пута који је вијугао изнад дивље Таре Радошевић и Ћоровић заузели су бусију претходно се договоривши да прво мецима смакну пратњу па се тек онда обрачунају са турским прваком. Два пуцња проломила су се предвечерјем и Аљо Ћоровић је, једва савлађујући пре-

плашеног коња, угледао своје људе у ропцу. Следећег тренутка са исуканом сабљом прискочио је с леве стране Вуко Булатовић. Турчин је успео да избегне ударац али не и да се одржи у седлу. Два тела убрзо су се претворила у живо клупко.

С друге стране Исо Радошевић је, због проблема с пушком а касније због несрећног пада, мало застао. Кад је стигао на друм, имао је шта да види: клечећи на једној нози Турчин је сабљом замахнуо да посече Булатовића који је лежао немоћан. Радошевић је хитро подигао пушку и следећег момента пуцањ је, мада видљивост није била најбоља, оборио човека са сабљом. Притрчао је да помогне пријатељу и скаменио се: човек кога је у првом тренутку видео да лежи на земљи, сад већ на издисају, није био Вук него турски првак. Каква кобна грешка! Полетео је човеку кога је погодио, свом пријатељу Вуку Булатовићу. Касно, овај је већ био у ропцу.

Тада се, кажу, Исо Радошевић одметнуо следећи завет који је, у име покајања, дао себи: да три године бос и гологлав иде по гори и хајдукује светећи се. Мада ни раније нису били сигурни у овим крајевима Црне Горе. Турци тек сад нису имали мира. Радошевић је пресретао појединце и мање групе тамо где су се најмање надали. Неколико пута је на само пушкомет од Колашина посекао неке неопрезне Турке

Ноћ

Исо је живео као вук усамљеник готово не прилазећи кућама својих саплеменика. Хранио се углавном оним што би отео од Турака, ноћивао у само њему знаним шпиљама, јер су Турци често организовали потере, вребајући данима из заседе. Узалуд. Исо је стекао инстинкте прогоњене звери.

Сад је предстојало оно чега се највише плашио: три године су прошле, требало је поћи Вуковој кући и, како су то налагали неписани закони, његовој самохраној мајци дати могућност да освети сина. Често је Исо Радошевић пожалио што га за време хајдуковања нису стигли турски метак или сабља само да не мора на суочење с мајком којој је сина убио. Истина грешком, али она је изгубила јединца.

Дуго је одлагао тај дан. Више није могао. На врата Вукове куће залупао је у глуво доба ноћи, није желео да га његова мајка Милица одмах препозна, хтео је прво да је види, поприча с њом, упита како живи. Кад јој је одговорио да је путник који је по мраку залутао, старица му је отворила врата, брзо распалила ватру у огњишту и понудила вечером.

Исо је био задовољан што га старица није препознала, уосталом дуге су три године, а и он је сео подаље од огњишта. Мало су попричали и легли. Али,Ису сан није долазио, срце му се цепало ослушкујући неуједначено дисање крхке старице. Да је онда само мало сачекао, не би грешком убио њеног сина и свог пријатеља. Али, ко је у оном тренутку смео да чека?!

Пуцањ

Још се није разданило кад је старица устала и заложила ватру. Правио се да спава стално одлажући час кад ће јој рећи ко је и због чега је дошао. Сунце је већ одскочило кад је устао и не гледајући старицу у очи рекао јој:

– Мајко, ја сам Исо Радошевић, убица твог сина. Нехотице сам га убио и због тога сам испаштао три године светећи се Турцима, убио сам их тридесет двојицу. Сад сам дошао код тебе да ти осветиш свог сина. Ево ти сабље и моје главе па сеци!

Старица је од изненађења испустила суд који је држала у руци устукнувши корак-два. Брзо се прибрала и погледала га.

– Ти си, Исо, убио мог сина и угасио ми огњиште, али га ниси сабљом посекао но пушком убио. Зато и ти мени дај пушку! – чврстим гласом изустила је Милица.

Исо је без речи дохватио пушку и пружио је старици која је чврсто зграбила. За тренутак је окренула као да проверава да ли је напуњена и затим убици свог сина рекла да изиђе напоље да кућу не упрска крвљу. Послушао је. Пред кућом је Милица још једном проверила пушку и окренула је према човеку који је мирно стајао. Жена је подигла пушку и опалила – увис. Преко главе Иса Радошевића.

– Слушајте, Ровчани, – повикала је колико је грло носи. – У моју кућу дошао је убица мог сина и ја му, да сви знате, опраштам. Нехотице је то учинио и достојно га осветио.

Окренула сеИсу, као у грозници, и дала му пушку.

– Што је било-било! Примам те уместо Вука, нека је од данас ово и твоја кућа.

Хронике казују да је Исо Радошевић остао до краја живота у кући Вука Булатовића чувајући брижно, попут сина, његову мајку Милицу.

Приредио:
Петар МИЛАТОВИЋ

ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ

ЖИРАФА ЈЕ НА ПУТУ

Ако радне организације, а уз њих и остали појединци, што пре својим прилозима не притекну у помоћ, жирафа би са пола пута могла и да се врати. То би заиста била штета јер не треба још много.

Уплате радних организација

Радници РСУП-а СР Србије уплатили су 8.200,00, а **Фабрика уља „Дунавка" из Великог Градишта** 4.000,00 динара.

Појединачне уплате

Нермин Агановић из Сарајева за жирафу је послао 30,00 динара, **Маја Петровић**, Нови Београд 200,00, **Горан и Зоран Рончевић**, Сомбор 100,00 и **Жељко Лалић**, Гаково 50,00 динара.

Прилози се уплаћују на адресу: БЕОГРАДСКИ ЗООЛОШКИ ВРТ, жиро рачун 60806-603-8334.

ШАРЕНИ

ПАДОБРАНАЦ ДВА САТА У ВАЗДУХУ

Борис Бонифачо, падобранац из Женеве, недавно је скочио из авиона и остао у ваздуху готово два сата! Како? У тренутку кад се овом двадесет седмогодишњем момку, иначе директору осигуравајућег друштва, отворио падобран, схватио је да се један део закачио за авионско крило. Несрећни Бонифачо остао је да виси у ваздуху на висини од неколико хиљада метара. У помоћ је стигао хеликоптер. Избачено је уже којим се један инструктор падобранства спустио и откачио падобран са крила, а малерозни падобранац се срећно спустио на земљу резервним падобраном.

МИЛИОНИ ЗБОГ ДОЗВОЛЕ

Када је уписао возачки курс, Рикардо Кастро из шпанског града Леон није ни сањао колико ће га он скупо коштати. После завршене обуке изашао је на полагање. У почетку је све добро ишло. А онда, на једном заокрету, погрешно је проценио удаљеност од паркираних возила и ударио у један „волво". Возач који је ишао за њим није на време закочио и ударио је у Рикардов ауто. Све у свему, штета коју је несрећни Рикардо морао да плати износила је неколико милиона.

На следећем полагању, надао се, имаће више среће. На жалост, други пут ударио је у семафор, извалио га из земље, уништио кола а члана комисије који је седео крај њега послао – у болницу. Штета је била још већа. Сада Рикардо размишља да ли ће трећа да буде – срећа.

ВИЉУШКА СЕМАФОР

Дијететичари широм света на разне начине покушавају да помогну људима склоним гојењу. Поред многобројних дијета, најразноврснијих физичких активности, недавно је конструисана – виљушка за мршављење! С обзиром да је један од разлога што се људи гоје и тај што веома брзо и халапљиво једу, стручњаци у Америци направили су виљушку која одређује колики ћете размак направити између два залогаја. На виљушци гори зелено светло 6 секунди, довољно да се залогај узме из тањира и стави у уста. После тога пали се црвено које гори тачно 25 секунди, а за то време човек не сме ништа да стави у уста. Да ли ће се ова виљушка показати ефикасна, показаће време.

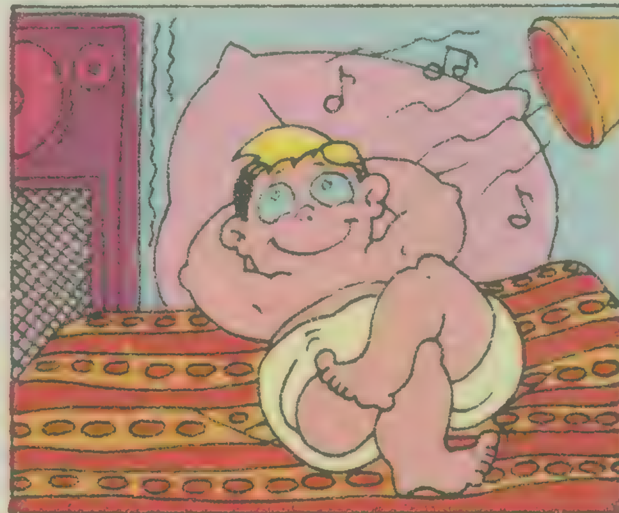
НОКАТ У НОСУ

Годинама је Енглескиња Џени Кокс имала проблема са дисањем. Кад год би удахнула ваздух или додирнула нос, осећала је болове. На силним прегледима ниједан од лекара, све донедавно, није могао да открије узрок. Тек недавно један хирург јој је из ноздрве одстранио готово два центиметра дугачак нокат. Како је нокат ту доспео необјашњиво је. Џени мисли да га носи од детињства.

БЕБЕ ОБОЖАВАЈУ МОЦАРТА

Када се једна беба огласи у јаслицама, врло је вероватно да и остале заплачу на сав глас. Васпитачице то добро знају. У једном обданишту у Ђузберију, у Јоркширу, су се досетили како да умире децу у колевкама: у свим собама постављени су разгласи и током читавог дана чује се тиха музика Моцарта и Бетовена. Откад је уведена ова новина бебе су знатно смиреније и ређе плачу. Анђела Ејвери, једна од васпитачица, каже да класична музика делује умирујуће, а поп и рок раздражујуће.

КАД АЈКУЛА ПРОГУТА УДИЦУ...

Како из чељусти ајкуле извући удицу коју је халапљиво прогутала? Тешко, ал' кад се мора, мора се. Непријатан задатак допао је др Дека Бојсеа, ветеринара, једног акваријума на Флориди.

Пошто су ајкулу прво чврсто везали ужадима, храбри др јој је у разјапљену чељуст увукао руку, додуше заштићену једном цеви од чврсте пластике, а онда мирно напипао удицу и извукао је.

ХУМОРИСТА – ПРОГНОЗЕР

Један енглески хумористички часопис донео је 1862. године шаљиву прогнозу како ће људи живети кроз сто година. Аутор прилога трудио се да својим предвиђањима што више насмеје читаоце. Како су читаоци примили хумореску није нам познато, али ево неколико његових предвиђања која су била – тачна:

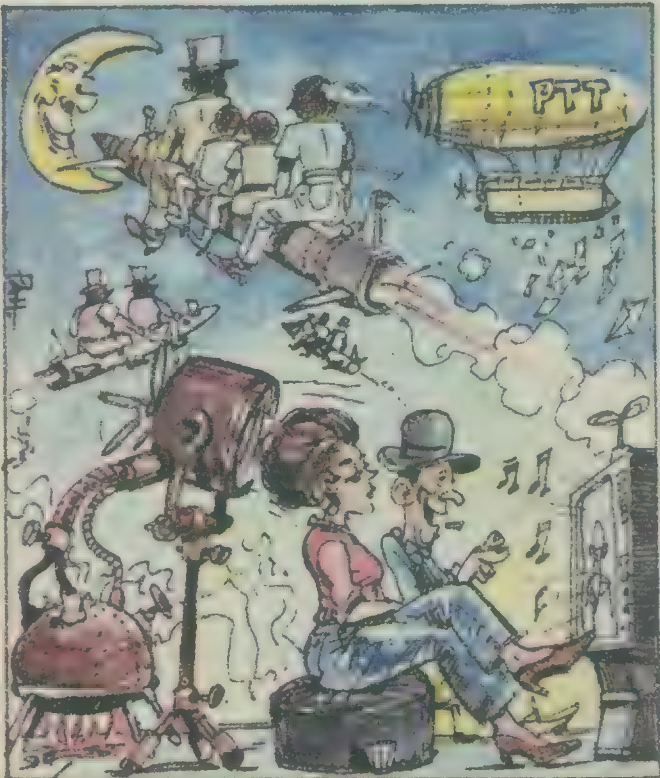
– Године 1962. људи ће летети на Месец

– Терети и пошта из Европе достављаће се у Азију ваздушним путем

– Људи ће се забављати посматрајући покретне слике

– Жене ће у салонима лепоте мењати своја лица и носиће панталоне

– Човечанство ће доћи до страшног открића... које ће угрожавати живот на нашој планети.

ЗМИЈСКИ ПОРОД

Московски зоолошки врт добио је недавно принову: парагвајска анаконда донела је на свет младе. У свету је познато свега неколико случајева размножавања анаконди изван њиховог природног амбијента.

Године 1974. лондонски зоолошки врт послао је у Москву анаконду мужјака. Управа зоолошког врта у Москви дуго му је тражила женку. У пролеће прошле године женка је најзад стигла из Лењинграда. Крајем септембра она је наједном престала да једе, мада је све друго остало по старом, а недавно је донела на свет седам младих. У просеку, свако младунче је било тешко 160 грама и дугачко 67 центиметара.

Анаконда се по правилу порађа у води. Младунци долазе на свет у танкој опни, мајка узима новорођенче у уста и зубима покида опну а догађа се и да прождре своје младе. Бојећи се тога стручњаци зоолошког врта поставили су у тераријум гранчице на које би у случају такве опасности млади могли да се склоне. Од првог дана младунци су показали агресивност: отварали су чељусти и бацали се према људима. Змијице су први пут узеле храну тек седам дана од рођења, после првог мењања кошуљице.

ШТА ВАМ ЈЕ ПА ТО

У САД закон дозвољава родитељима да уведу дете у књигу рођених, чак и кад му нису смислили име. Записује се само презиме, како би дете кад поодрасте могло само да одлучи како ће се звати.

Добар закон, незгодне последице: известан број неименоване деце одрастао је само с презименом. У Доверу, у Њу Хемширу, живи господин Тифт који је напуњио осамдесет четврту без властитога имена.

– Родитељи су мени препустили избор. Никако да се одлучим...

Четворицу синова породице Стенер из Канзас Ситија сви ословљавају само иницијалима, а један такси-возач из Индијане је, када су га недавно идентификовали, уместо имена и презимена издекламовао: МНП Шорт... Шта вам је па то? Име и презиме, рече таксиста и показа представницима власти крштеницу на којој је писало: Мушко новорођенче породице Шорт.

ЈАПАНСКИ ПРОБЛЕМИ

У већим јапанским градовима влада неописива гужва по улицама тако да је људима који желе да уче вожњу забрањено да се обучавају по закрченим саобраћајницама. Обука им је омогућена на заравњеним крововима вишеспратних гаража! Како ли се осећају кад се после положеног испита укључе у саобраћај?

ШТА ПИЈУ ЗЛАТНЕ РИБИЦЕ

Нико још ништа не тврди, али експерименти на Ливерпулском универзитету ипак упућују на претпоставку да је најобичнија вода ефикасан лек против алкохолизма...

Зоолог др Ендрју Косин већ три године учи златне рибице да с водом пију и алкохол. Истини за вољу, две хиљаде риба и нема неки избор: доктор акваријуме без питања пуни водом помешаном с алкохолом.

И шта бива? Па, у почетку се рибице опијају: пливају у цик-цак а очи им се некако чудно цакле... После извесног времена, међутим, почињу да се понашају сасвим нормално, што је сигуран знак да су постале ноторне пијанице.

Па шта онда? Ништа, све док доктор једног дана напрасно не укине пиће... Уместо да млатарају перајима, претерано пливају и показују друге знаке нервозе, односно апстиненције, рибице настављају да се понашају као да се ништа није догодило.

Експерименти су у току, др Косин се искрено нада да ће његове рибице помоћи оним правим алкохоличарима.

РОНИТЕ СУЗЕ, ЗДРАВО ЈЕ

Група америчких истраживача тврди: плакање је здраво... Додуше, није свеједно зашто човек плаче, да ли због туге или из неког другог разлога.

На поменуту тврдњу упућују резултати истраживања које је спроведено у Медицинском центру „Сент Пол Ремзи" у Минесоти. Истраживачи су првој стотини добровољаца приказивали срцепарајуће филмове. Онда је та иста група људи замољена да једно време чисти лук. Сузе које су испитаници пролили су сакупљене.

Анализа је показала да сузе туге садрже далеко већи проценат отровних материја од оних које је изазвао спољашњи надражај. Другим речима, роните сузе, много је здраво.

БАЊА ЗА ЦВЕЋЕ

У СР Немачкој отворена је прва ваздушна бања на свету за рунолисте. Шта ће цвећу бања, поготово алпском какав је рунолист? И те како му је потребно, тврди хотелијер Балтазар Хаузер, који је читаву ствар и смислио: беру га навелико, а сем тога ни Алпи нису што су некад били – ваздух је далеко загађенији.

Хаузерова бања налази се на 1800 метара висине и то на таквом месту да до ње могу да се успну само искусни алпинисти. Балтазар Хаузер је на том усамљеном месту засадио известан број садница. Планинари ипак нису туристи жељни сувенира: ваљда неће брати цвеће које се налазе у амблему планинара-алпиниста.

БРЗОКРЕЋУЋА БАНДЕРА

Понеки пут понеко осигуравајуће друштво исплати осигурање за штету насталу у околностима које би се у најмању руку могле назвати необичним. На пример, на име штете коју је направила „брзокрећућа бандера". Срећу да му се управо таква несрећа призна доживео је Дерек Флипенс из Њујорка коме је поменута бандера на колима направила штету од 800 долара.

Дакле, ко се кретао: кола или бандера? И кола и бандера која се налазила на камиону испред њих... У једном тренутку бандера се откачила и треснула право на кров Дерековог аутомобила. Полиција је извршила увиђај, људи из осигуравајућег друштва га прочитали, а Дерек добио паре.

УСАМЉЕНИК КОЈИ ЈЕ ИЗМЕРИО ЗЕМЉУ

Све до своје педесет друге године Хенри Кевендиш (1731–1810), најуниверзалнији британски научник и филозоф 18. века, живео је са својим татом лордом Чарлсом. Од тате је добијао скроман месечни џепарац, па је сваког четвртка долазио на традиционалну вечеру у клуб Британског краљевског друштва (академија наука) са пет шилинга у џепу, колико је стајао обед, и ни пенијем више. То је трајало преко двадесет година с обзиром да је Кевендиш постао члан Краљевског друштва пре навршене тридесете.

У међувремену вредно се бавио науком, нарочито хемијом гасова, први на свету дошао је до открића да је водоник посебна супстанца, због чега је назван оцем водоника, и доказао да се сагоревањем тога гаса у ваздуху добија вода. У низу експеримената које је изводио у својој лабораторији палећи помоћу електричне варнице два дела водоника са пет делова ваздуха, затим мешавину водоника и кисеоника, овај бриљантни али несвршени студент универзитета у Кембриџу увек је добијао само воду. Тако је први утврдио, и о томе писмено обавестио Британско краљевско друштво, да се вода састоји од водоника и кисеоника.

Смрт лорда Чарлса Кевендиша 1783. раздвојила је оца и сина, а угледни научник је преко ноћи постао један од најбогатијих људи у Енглеској наследивши осим очевог и силно богатство једне тетке. Никакво чудо – рођени стриц Хенрија Кевендиша био је војвода од Девоншира, а деда по мајци војвода од Кента, обе куће познате по старом племству и вековима нагомиланом благу.

Не гњавите ме глупим парама!

Како је очева смрт деловала на научника није познато, али се зна да једва да је и приметио своје богатство. Када га је једном посетио банкар да се посаветују како да се што уноснирје уложи део огромног капитала, увек благородни научник је плануо и запретио: „Промениђу банку ако ме и даље будете гњавили тако неважним стварима!"

Осим науке Кевендишева главна брига у животу било је избегавање сусрета и општења с људима. Са послугом се споразумевао преко писамаца остављених у специјалном сандучету, а да би што мање виђао своје ближње, осигурао се двоструким вратима и степеницама које је само он користио.

Састанцима Британског краљевског друштва Кевендиш је присуствовао редовно, помно слушао излагања својих цењених колега, али се не памти да је сам икада узео реч мада је имао много шта да каже. Ћутао је као заливен и на вечерама Краљевског друштва и на ретким пријемима и скуповима којима је морао да присуствује. Лорд Брум, један од ретких који су га боље познавали, тврдио је да је Кевендиш за живота изговорио мање речи од било ког човека на свету укључујући и монахе трапистанског реда (којима строга правила налажу ћутање).

На једном пријему Кевендишу је једном пришао непознати странац, изразио му своје давнашње дивљење и обасуо комплиментима његове научне радове. Док је странац одушевљено причао, престрављени Кевендиш је презнојавајући се буљио у под не изговарајући ни речи. Затим је изненада џентлмену окренуо леђа, истрчао из одаје пуне света, стрчао низ степенице, ускочио у кочије које су га чекале и одвезао се право кући.

– АКО НЕКО ЖЕЛИ ДА РАЗГОВАРА СА УВАЖЕНИМ КОЛЕГОМ КЕВЕНДИШЕМ, ЈЕДИНИ НАЧИН ЈЕ ДА НИПОШТО НЕ ГЛЕДА У ЊЕГА ВЕЋ ДА СЕ ПРАВИ КАО ДА ПРИЧА У ПРАЗНО – РЕКАО ЈЕ ЈЕДНОМ ДОКТОР ВУЛЕЈСТОН И ТО ЈЕ ПОСТАЛО НЕПИСАНО ПРАВИЛО.

Згранути обожавалац очигледно није знао за правило које је поставио доктор Вулејстон: „Ако неко жели да разговара с Кевендишем, једини начин је да нипошто не гледа у њега већ да се прави као да говори у празно. Али, ни то није гаранција да ће успети".

Слава је припала другима

Милиони које је поседовао омогућили су Кевендишу да се сасвим посвети својој јединој страсти, науци, у пространој кући у лондонском предграђу Клапам Комону која је и била саграђена за разноразне експерименте. У њој су се налазиле лабораторије, ковачница, радионица за прављење инструмената и, у поткровљу, астрономска опсерваторија. У једном делу баште постављени су инструменти за метеоролошка мерења.

Кевендишева научна интересовања била су широка и разноврсна: хемија, физика, филозофија, астрономија, метеорологија, геологија... Његов научнички мото је гласио: „Све је одређено мером, бројем и тежином".У много чему он је био први, али, на жалост, није налазио за сходно да све своје радове објављује тако да су бројни епохални проналасци и закони остали непознати све до после његове смрти, а многи су названи по другим научницима који су независно дошли до њих – али после Кевендиша.

Проучивши састав ваздуха, при чему је тачно одредио проценат кисеоника и азота у њему, Кевендиш је открио и аргон, касније сврстан у племените или инертне гасове. Није, међутим, осетио никакву потребу ни да новооткривеном гасу да име, нити да о њему икога обавести. Сто година касније аргон су „открили" Ремзи и Рели.

Природу арсенске киселине Кевендиш је открио десет година пре Швеђанина Шелеа, једног од оснивача модерне хемије. Кевендишеви радови на електрицитету довели су до открића много пре него што су их формулисали славни научници као што су Кулон, Фарадеј и други по којима су закони добили имена. Кевендиш је увео појам електричног капацитета под називом

„степен наелектрисаности", довршио је истраживања која су претходила Омовом закону – а за све то нико живи није знао.

Планета не може на вагу

Ако су закони које је Кевендиш први поставио припали другима, постоји нешто веома крупно што је само његово и сматра се његовим највећим достигнућем – он је први измерио тежину Земље!

Пошто Земљу није могао да стави на вагу, пошао је од Њутновог закона опште гравитације: „Сила којом се два тела узајамно привлаче управно је сразмерна производу њихових маса, а обрнуто је сразмерна квадрату њиховог међусобног растојања". Али, у математичкој формули којом се овај закон изражава појављује се још једна величина, такозвана гравитациона константа. Њену нумеричку вредност није знао ни сам Исак Њутн, а камоли други научници, па ни Кевендиш.

У својој лабораторији у Клапам Комону он је направио торзиону вагу: на фини кварцни конац обесио је лаку шипку са по једном златном лоптицом на сваком крају. Када је овим лоптицама приближио две тешке оловне кугле, шипка је услед привлачне силе скренула за известан угао из свог првобитног положаја.

Силу привлачења Кевендиш је израчунао из угла увртања, масе лопти, њиховог међусобног растојања и еластичних својстава кварцног конца. Да би мерења била што тачнија, он је експеримент посматрао изван лабораторије вирећи кроз малу рупу у зиду. Напољу су се налазили и тегови помоћу којих је управљао оловним куглама.

Када је тако добио гравитациону константу, а знајући Земљин полупречник, Кевендиш је у формули закона опште гравитације заменио вредности и из ње израчунао средњу густину Земље и њену масу. Показало се да наша родна планета тежи (односно да јој маса износи) око педесет девет трилиона тона.

Извештај о томе поднео је Британском краљевском друштву 1798. године и њиме изазвао сензацију у целом свету. Права је срећа да се уопште и сетио да о овом открићу обавести јавност! До њега лично бука која се око тежине Земље подигла није доспела, јер се сасвим незаинтересовано повукао у Клапам Комон да ради на нечем другом.

И у смрт без сведока

Један од доказа да Кевендиш није презирао људе већ их се, будући крајње повучен и стидљив, само плашио представља огромна библиотека његових личних књига које су, по његовом налогу, смештене у једну од кућа у којима није живео у Улици Дин у Сохоу, данас чувеном срцу лондонског ноћног живота. Научник је узео библиотекара с пуним радним временом да се стара о књигама, а врата библиотеке била су отворена свакоме. Људи, познати и незнанци, позајмљивали су слободно књиге и враћали их (или не) по вољи и једино Кевендиш никад није узео књигу без реверса.

Хенри Кевендиш је живео дуго, а како је био славан и богаташ на гласу – чланови Краљевског друштва духовито су га назвали „највећим богаташем од свих филозофа и највећим филозофом од свих богаташа" – многе лепе и угледне леди чезнуле су за његовом руком. С обзиром на његов нечувени страх од људи, јасно је да ниједна од њих није имала ни минималну шансу да му постане супруга.

Он се толико клонио људи да је изабрао и да умре у самоћи, без лекара или других сведока. Када је осетио да му се ближи крај, замолио је, наравно писамцетом, свог личног слугу да не прилази његовим одајама и да га нико не узнемирава јер мора да размишља о нечем веома важном. Тако је умро сам.

После његове смрти установило се да је био, а да о томе није уопште имао појма, најкрупнији акционар банака у целој Енглеској. Оставио је и за данашње, а камоли оно време, просто фантастичну суму од 1.175.000 фунти стерлинга свом најближем сроднику братанцу лорду Џорџу Кевендишу кога је, као будућег наследника, виђао само једном годишње, увек одређеног дана, и то на пола сата и ни минут више.

Али, оставио је и нешто далеко значајније – ормане и фиоке препуне радова о којима нико живи није ни слутио и од којих су неки први пут објављени тек 1921. године. Његову биографију „Живот" написао је за Кевендишево удружење Џорџ Вилсон 1851. Инструменти из куће у Клапам Комону као и оригинални Кевендишеви радови и списи чувају се и могу се видети у Британском краљевском друштву.

Кевендишевим именом назване су многе улице и тргови широм Велике Британије и света као и чувена лабораторија у Кембриџу где је научник некада студирао и извео прве експерименте.

Бојана ДОЖИЋ

Занимљива имена

ПОТОМЦИ КРАЉИЦЕ ДРИНЕ

Има ли краљ презиме?

С практичног гледишта могло би се рећи да нема. Краља не уносе у спискове, не легитимишу га, не чека ни пред каквим шалтером да буде прозван. У јавности, сви му се обраћају са „Величанство" или га називају личним именом с бројем (Први, Други итд.). Ипак, бар једном у историји показало се да краљевско презиме може бити и те како важно.

У првом светском рату Велика Британија се борила против Немачке и Аустрије, и у енглеској јавности владало је сасвим разумљиво огорчење због освајачких амбиција тих двеју царевина. Краљ Џорџ Пети трудио се да у родољубљу не заостане за својим поданицима. На његову несрећу а на радост непријатеља, све чешће се чуо заједљив шапат: „Каква иронија – један Саксен-Кобург-Гота држи говоре против Немаца!"

Ствар је у томе што је Џорџова бака, Викторија (1819–1901), била удата за принца Алберта из немачке династије Саксен-Кобург-Гота, с којим је изродила деветоро деце. По британском закону, сва власт припадала је краљици, док је Алберт добио само титулу „принц-консорт" (дословно: принц-супруг). Презиме су, међутим, деца наслеђивала од оца, баш као и у свакој другој породици. Алберт је умро још 1861. године, Викторијина деца, а поготову унуци, васпитавани су у чистом енглеском духу, али остало им је презиме: Саксен, што је немачки облик имена покрајине Саксоније, Кобург и Гота, по именима два града у срцу Немачке...

Такво презиме заиста није приличило владару једне земље која је с Немачком била у ратном стању. Године 1916. краљ Џорџ је објавио да га се одриче и да ће се убудуће он и његови потомци презивати Виндзор (по имену градића крај Лондона у коме је главни дворац енглеских владара).

Истовремено, и племићка породица Батенберг, која се путем једног брака ородила с краљевском породицом, „превела" је своје немачко презиме на енглески – Маунтбатен. Данашња британска краљица Елизабета II – или Елизабета Виндзор, да је назовемо именом и презименом – удата је за Филипа Маунтбатена, војводу од Единбурга.

Кад смо говорили о Викторији, да поменемо још једну занимљивост у вези с њом. На крштењу она је добила имена Александрина Викторија и у младости је употребљавала само оно прво, које су у породици, због дужине, редовно скраћивали у „Дрина". Онда се, у осамнаестој години, изненада нашла на престолу, наследивши свога стрица који је умро без деце. Министри и доглавници били су збуњени: народ свакако не може краљицу да зове фамилијарно „Дрина", а „Александрина", опет, толико је дугачко и тешко за изговор... Предложили су младој владарки да убудуће употребљава своје друго име, Викторија, које има и ту добру страну да на латинском значи „победа".

Краљица је пристала. Име Александрина пало је у заборав, а Викторија је остала на престолу 64 године (дуже но иједан енглески владар), и под тим именом толико се наметнула својој епоси да другу половину 19. века, у историји културе и обичаја, и данас називамо **викторијански период.**

ФЛАШ И ЗАРКОВ СУ ЈЕДВА УМАКЛИ МАЦКАМА, ЗАГАЗИВШИ У РЕКУ...
ОНЕ ОДЛАЗЕ...
ПЛАШЕ СЕ ВОДЕ! ДА ИЗИЂЕМО НА ОБАЛУ ПРЕ НЕГО ШТО СТИГНЕ ЛЕТЕЛИЦА!

ПОГЛЕДАЈ, ФЛАШЕ! ПТЕРАНОДОН!
И ЈА СЕ ДИВИМ ЧУДИМА ПРИРОДЕ, ЗАРКОВЕ, АЛИ ЈЕ БОЉЕ ДА НАСТАВИМО!

ВИДИ ТАМО! СТАДО ЕОХИПУСА! МИ СМО ИПАК НА ЗЕМЉИ!
ДА! АЛИ НА ПРАИСТОРИЈСКОЈ ЗЕМЉИ! САМО, У МОЈИМ УЏБЕНИЦИМА СЕ НЕ СПОМИЊУ НИКАКВИ ВАНЗЕМАЉЦИ!

ЗАР ЈЕ МОГУЋЕ ДА ЈЕ У ПРАИСТОРИЈИ НА ЗЕМЉУ ИЗВРШЕНА ИНВАЗИЈА ИЗ КОСМОСА!
А АКО ЈЕСТЕ, ТО МЕЊА МНОГЕ НАУЧНЕ ТЕОРИЈЕ!

ЗАРКОВЕ, ШТА ЈЕ ОНО ТАМО?

ПОГЛЕДАЈ! ЛОГОР!
НАЛЕТЕЛИ СМО НА ЛОГОР ВАНЗЕМАЉАЦА! АКО МУ ПРИЂЕМО, МОЖДА ЋЕМО ОТКРИТИ ШТА СЕ ТО ЗБИВА!

ТЕ НОЋИ ДВА ЧОВЕКА УВУКЛА СУ СЕ ТИХО У ЛОГОР...
МЕСТО ВРВИ ОД ЧУВАРА! ПАЗИ КАКО ХОДАШ!

ЗАРКОВЕ, ПОГЛЕДАЈ ТАЈ АПАРАТ! ВАНЗЕМАЉЦИ СУ ДОШЛИ НЕШТО ДА РАДЕ!
ДА... АЛИ ШТА?

НАЈЕДНОМ...
ПАЗИ... ЗЕМЉАНИ!
УХВАТИМО ИХ!
ИДУЋЕГ ПЕТКА:
ГРАД ЉУДИ-МАЧАКА

Рип Кирби: ПАРТНЕР II ДЕО

МЕНГЛЕР ПРИСИЉАВА ДИРЕКТОРА ХОТЕЛА "НАВАЈО" ДА МУ БУДЕ ПАРТНЕР И ПРЕДЛАЖЕ ДА АНГАЖУЈУ ХОЛИВУДСКУ ЗВЕЗДУ ПЕГИ ЛИН, КОЈА ВЕЋ НАСТУПА У "ОАЗИСУ". ПЕГИ ЈЕ ЗАТРАЖИЛА ПОМОЋ ОД РИПА КИРБИЈА. У МЕЂУВРЕМЕНУ НЕКО ЈЕ ПУЦАО У ЊЕНУ СЕКРЕТАРИЦУ АЛИ...

СЛУШАЈ, МИНИ, ЗАБОРАВИ ДА СИ МЕ ВИДЕЛА! УЗМИ ОВО!
ОХ, БАШ СТЕ ДИВНИ!

ОВО ЈЕ ДЕВИСОВА КАНЦЕЛАРИЈА! ЕНО, ПУШКА ВИСИ НА ЗИДУ!
УЗМИТО ЈЕ И БЕЖИМО ОДАВДЕ!

НЕМАМО ВИШЕ ЖЕТОНА ОД ПЕТ, МЕКГЛЕРЕ!
ИДЕМ ГОРЕ ДА ИХ ДОНЕСЕМ!
КАСА

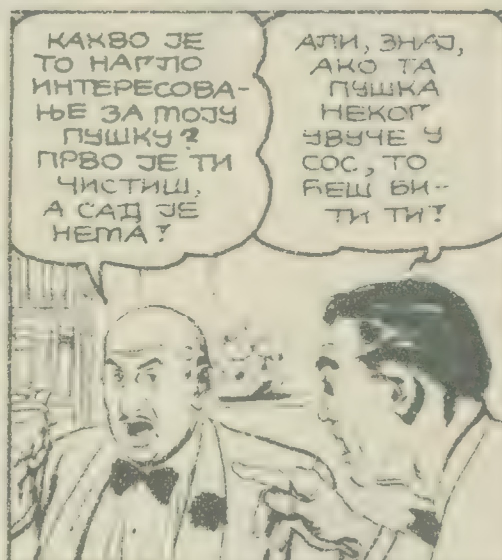

УЗМИ ЈЕ! ТО ЈЕ ЈЕДИНА ПУШКА ОВДЕ...

НЕКО ДОЛАЗИ!
БРЗО КРОЗ ПРОЗОР! ТАМО СУ ПОЖАРНЕ СТЕПЕНИЦЕ!

ЧУО САМ ПУЦАЊ! ШТА ЈЕ БИЛО?
ПРОВАЛНИЦИ! МИСЛИО САМ ДА СУ ХТЕЛИ ДА ОБИЈУ СЕФ, АЛИ СВЕ ЈЕ НА МЕСТУ...

МОЈА ПУШКА! НЕСТАЛА ЈЕ!
А, ТО СУ, ЗНАЧИ, ТРАЖИЛИ!

КАКВО ЈЕ ТО НАГЛО ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА МОЈУ ПУШКУ? ПРВО ЈЕ ТИ ЧИСТИШ, А САД ЈЕ НЕМА!
АЛИ, ЗНАЈ, АКО ТА ПУШКА НЕКОГ УВУЧЕ У СОС, ТО ЋЕШ БИТИ ТИ!

ИПАК СМО ИМАЛИ СРЕЋЕ! ХВАЛА ТИ НА ПОМОЋИ, ДУГОПРСТИ!
УХ! БИЛО ЈЕ ГАДНО! МЕТАК МИ ЈЕ ОКРЗНУО БРК!

СТИГАО СИ! САД МОГУ ДА ОДАХНЕМ!
И ЈА! НАЛЕТЕЛИ СМО НА ОДБОР ЗА ДОЧЕК, АЛ' СМО СЕ ИЗВУКЛИ!

МИСЛИШ ДА ЈЕ ИЗ ОВЕ ПУШКЕ ПУЦАНО НА АМИ?
ВИДЕЋЕМО... НОСИМ ЈЕ У ПОЛИЦИЈУ!

ДА, БАЛИСТИЧКИ ТЕСТ ЈЕ ПОКАЗАО ДА ЈЕ СКОРО ИСПАЉЕН МЕТАК ИЗ ОВЕ ПУШКЕ!
ХВАЛА! УСКОРО ЋУ ВАС ПОЗВАТИ ДА ИЗВРШИТЕ ЈЕДНО ХАПШЕЊЕ!

ЗАР БИ ДЕВИС БИО У СТАЊУ ДА ПУЦА У АМИ?
НЕ ВЕРУЈЕМ! ТАЈ НИ ЗЕЦА НЕ БИ УБИО!

ТО САМ И МИСЛИО! ПУТ НАС ОНДА ВОДИ ДО МЕНГЛЕРА!
АХА!

ВЕЧЕРАС У ОАЗИСУ НАСТУПА НЕНАДМАШНА ПЕГИ ЛИН...
ШОУ ПРОГРАМ ПЕГИ ЛИН ОАЗИС

... НАЈВЕЋИ СПЕКТАКЛ У ГРАДУ...
ЈОШ ЈЕ НАЈАВЉУЈУ... ДА НИСАМ СЛУЧАЈНО ПОГОДИО НЕКОГ ДРУГОГ?

ДО ЂАВОЛА...
МОРАМ ТО СМЕСТА ПРОВЕРИТИ...

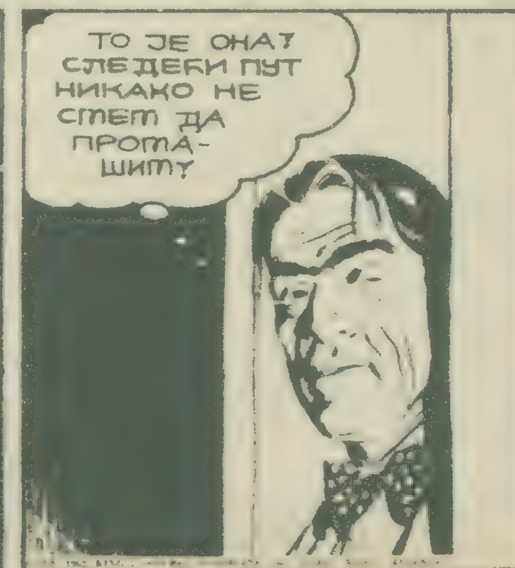

АКО МЕ ДЕВИС ТРАЖИ, РЕЦИТЕ МУ ДА САМ У ОАЗИСУ!
МЕНГЛЕР, ДОБРО!

ДОЂИ, МАЛИ!

ОХ, НЕ! ПЕГИ ЛИН НИЈЕ БОЛЕСНА, АЛ' НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ С ЊЕНОМ СЕКРЕТАРИЦОМ! ПЕГИ УПРАВО ПРОБА!
ВОДИ МЕ У САЛУ!

ПРИСТУП У САЛУ ЈЕ ЗАБРАЊЕН, АЛ' ВАЉДА НИКОМЕ НЕЋЕТЕ СМЕТАТИ!

ДОБРО ЈЕ, ЛИН, ИДЕМО ЈОШ ЈЕДНОМ!

ТО ЈЕ ОНА! СЛЕДЕЋИ ПУТ НИКАКО НЕ СМЕМ ДА ПРОМАШИМ!

СИЛНА ЈЕ ... ПО ЊОЈ НИКО НЕ БИ ПРИМЕТИО ДА ЈОЈ СЕ ДОГОДИЛО НЕШТО СТРАШНО...

ДИВНО СИ ПЕВАЛА... ОСЕЋАЈНО!
ДА, ТА ПЕСМА ЈЕ ТАКО ВАТРЕНА!

ЕНО КИРБИЈА... САД ЗНАМ КО ЈЕ УЗЕО ПУШКУ...

МОРАМ ШТО ПРЕ СРЕДИТИ РАЧУНЕ СА ПЕГИ...

УЗЕЋУ ПАРЕ ЗА ПУТ...

ПЕГИН ШОУ ЋЕ СЕ ВЕЧЕРАС БРЗО ЗАВРШИТИ...

ЧУЈЕМ ДА СИ ИШАО У ОАЗИС ДА ГЛЕДАШ ПЕГИ ЛИН! ШТА СВЕ ОВО ЗНАЧИ?
МНОГО ПИТАШ! НЕ ПЕТЉАЈ СЕ У МОЈА ПОСЛА!

ДОСТА МИ ЈЕ! ЗБОГ СВЕГА ШТО ТИ РАДИШ, ЈА ЋУ НА КРАЈУ НАДРЉАТИ!
СКЛОНИ СЕ, УПОЗОРАВАМ ТЕ...

А ТАКО! МОЈ СЕФ ЈЕ ПРАЗАН! ПОКРАО СИ МЕ!
БОЉЕ БИ ТИ БИЛО ДА УЋУТИШ!

РЕКАО САМ ТИ ДА СЕ ГУБИШ!
С МОЈИМ ПАРАМА НЕЋЕШ ПОБЕЋИ...

МИСЛИШ?

А САД СУ РИП И ПЕГИ НА РЕДУ!

МНОГО ТИ ЈЕ БОЉЕ, РИПЕ!
СВЕ ДЕВОЈКЕ СЕ БОЉЕ ОСЕЋАЈУ УЗ РИПА, АЛИ ?

ИМАМО ДОКАЗА ПРОТИВ МЕНГЛЕРА! ПОЛИЦИЈА И ЈА ИДЕМО К ЊЕМУ!
БУДИ ПАЖЉИВ! КАД БИ ТИ СЕ НЕШТО ДОГОДИЛО, УМРЛА БИХ...

ВОДИТЕ НАС! СТОЈИМО ВАМ НА РАСПОЛАГАЊУ!
ЗА МНОМ! МЕНГЛЕР ЈЕ СИГУРНО У КАНЦЕЛАРИЈИ!
ПОЛИЦИЈА

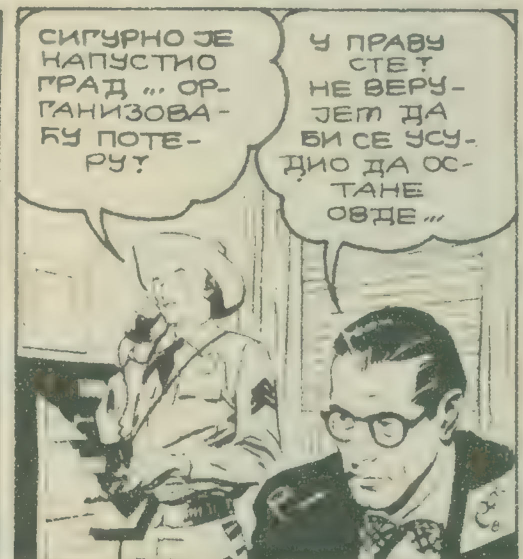

НЕМА СЕКРЕТАРИЦЕ!
МОРАЋЕМО САМИ ДА СЕ НАЈАВИМО!

МЕНГЛЕРЕ, ДОШЛИ СМО!
МЕНАЏЕР

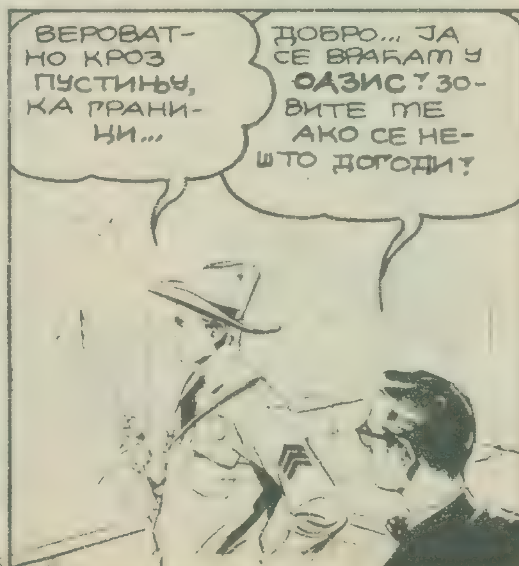

ЊЕГА ТРАЖИТЕ?
НЕ, АЛИ ОВО ЈЕ МЕНГЛЕРОВО ДЕЛО! ИСПРАЗНИО ЈЕ И СЕФ! САД ЈЕ ОПАСНИЈИ НО ИКАД!

ОВО ЈЕ СЕКРЕТАРИЦА! ХОЋЕ НЕШТО ДА ВАМ КАЖЕ!
ДОБРО, НЕ БОЈТЕ СЕ... ИЗИЋИ ЋЕМО ОДАВДЕ!

... ПОСЛЕ ПУЦЊА МЕНГЛЕР ЈЕ ИЗИШАО, ПРОШАО ПОРЕД МЕНЕ... ОНДА САМ СЕ САКРИЛА У МОЈУ СОБУ...
ЗНАТЕ ЛИ КУД ЈЕ ОТИШАО?

СИГУРНО ЈЕ НАПУСТИО ГРАД ... ОРГАНИЗОВАЋУ ПОТЕРУ!
У ПРАВУ СТЕ! НЕ ВЕРУЈЕМ ДА БИ СЕ УСУДИО ДА ОСТАНЕ ОВДЕ...

... НАОРУЖАН ЈЕ И ОПАСАН! БУДИТЕ ОБАЗРИВИ!
ШТА МИСЛИТЕ, У КОМ ПРАВЦУ ЈЕ МОГАО ДА ПОБЕГНЕ?
ПОКАЗАЋУ ВАМ!

ВЕРОВАТНО КРОЗ ПУСТИЊУ, КА ГРАНИЦИ...
ДОБРО... ЈА СЕ ВРАЋАМ У ОАЗИС! ЗОВИТЕ МЕ АКО СЕ НЕШТО ДОГОДИ!

ПЕГИН ШОУ ЈЕ ВЕЧЕРАС... НАДАЈМО СЕ ДА ЈЕ МЕНГЛЕР ДАЛЕКО...

ПАЈКАНИ СУ СИГУРНО ОТКРИЛИ ДЕЈВИСОВ ЛЕШ... АЛИ АКО МИСЛЕ ДА ЋУ ОТИЋИ ПРЕ НО ШТО СРЕДИМ ПЕГИ И КИРБИЈА, ВАРАЈУ СЕ...

ХАЈДЕ У ШЕТЊУ, ДЕЧИЦЕ! ПОТРЕБНА СУ ТИ КОЛА!
Д...ДОБРО!
ОХ!

ХОЋЕ ЛИ ВАМ КОЛА УСКОРО ЗАТРЕБАТИ, ОСТАЈЕТЕ ДА ГЛЕДАТЕ ПРОГРАМ?
ОСТАВИ КОЛА ТУ ГДЕ СУ!
ПАРКИНГ ХОТЕЛ

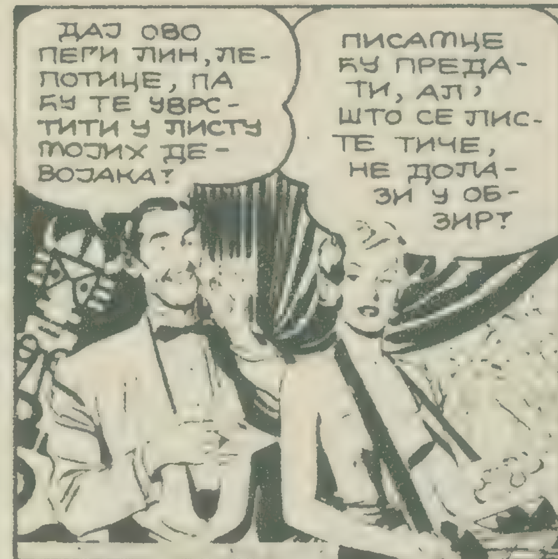

ВЛАСНИК НАВАЈА ЈЕ УБИЈЕН!
ДА, ПОЛИЦИЈА ТРАГА ЗА НЕКИМ МЕНГЛЕРОМ!
ВАЉДА ЋЕ ГА И НАЋИ!

ГДЕ ЈЕ РИП? МИСЛИЛА САМ ДА ЋЕ БИТИ ТУ... БОЈИМ СЕ...

НЕРВОЗНИ СТЕ! СМИРИТЕ СЕ! ШОУ ЋЕ УСПЕТИ... ВИДЕЋЕТЕ!
ХВАЛА... НАДАМ СЕ ДА СИ У ПРАВУ!

ЈОШ ГА НЕМА... ЈА МОРАМ ПРЕД РЕФЛЕКТОРЕ... ШТА ЛИ МУ СЕ ДОГОДИЛО?

ГЛЕДАЈ ДОБРО ДА НЕГДЕ НЕ ВИДИШ МЕНГЛЕРА! ОДНЕСИ ОВО ПЕГИ ЛИН!
ДОБРО! МОМ ОКУ ЈОШ НИКАД НИШТА НИЈЕ ПРОМАКЛО!

ДАЈ ОВО ПЕГИ ЛИН, ЛЕПОТИЦЕ, ПА ЋУ ТЕ УВРСТИТИ У ЛИСТУ МОЈИХ ДЕВОЈАКА!
ПИСАМЦЕ ЋУ ПРЕДАТИ, АЛ' ШТО СЕ ЛИСТЕ ТИЧЕ, НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР!

ТАЈ ЧОВЕК ЈЕ ДЕЛОВАО НЕКАКО ЋАКНУТО! ИПАК, МОЖДА ЈЕ НЕШТО ВАЖНО!
И ЈЕСТЕ! БАШ ТИ ХВАЛА!

РИП ЈЕ ТУ... МОГУ СЛОБОДНО ДА ИЗИЂЕМ НА ПОЗОРНИЦУ...

САД ЈЕ НА ВАС РЕД, ЛИН!

ПЕВАЛА ЈЕ, А ПУБЛИКА ЈЕ ПОМНО СЛУШАЛА...

ПОД БЛЕСКОМ РЕФЛЕКТОРА ПЕГИ ЈЕ ЗАБОРАВИЛА МЕНГЛЕРА...

ПОСЛЕ ТОГА УСЛЕДИЛО ЈЕ ОДУШЕВЉЕЊЕ...

КАД ЗАВРШИ, МОРАЋЕ ОВУДА ДА ПРОЂЕ... ОВОГ ПУТА МОРА БИТИ БЕЗ ГРЕШКЕ...

ОД МЕНГЛЕРА НИ ТРАГА... КЛАДИМ СЕ ДА НИЈЕ ДАЛЕКО...

ДИВНО, ЛИН! ДИВНО!

ИЗВРСНИ СТЕ!

ХВАЛА, ХВАЛА ВАМ МНОГО...

ЕВО ЈЕ...

СРЕЋОМ, СВЕ ЈЕ ДОБРО ПРОШЛО! ШТА ЛИ РИП МИСЛИ...

САД...

НИСИ МЕ ОЧЕКИВАЛА, А? МЕНГЛЕРА НИКО НИЈЕ ВУКАО ЗА НОС!

САД ЋЕ ВЕЛИКА ЗВЕЗДА ДОБИТИ СВОЈЕ!

ГДЕ ЈЕ ЛИН? ТРЕБАЛО БИ ДА ЈЕ ОВДЕ!

ЗАР НИЈЕ ЈОШ НА ПОЗОРНИЦИ?

СКЛОНИ РУКЕ С ЊЕ, ТЕНГЛЕРЕ!

КИРБИ!

САМО ПРИЂИ, ЊУШКАЛО!

АЈДЕ! КО ЋЕ ПРВИ?
НИКАД НИСИ БИО ЗА ФЕР БОРБУ! ТО САМ МОГАО ДА ПРЕТПОСТАВИМ!

А ОВО ТИ ЈЕ ЗА АМИ!

ИМА ПИШТОЉ! БЕЖИ, ПЕГИ!

БАЦИ ГА!

ЗОВИТЕ ПОМОЋ! ОНИ СУ ИЗА БИНЕ! ПОУБИЈАЋЕ СЕ!

КУДА?
ТАМО! БРЖЕ!

ЗА
МНОМ!

ЈЕ Л' ТИ
ДОСТА?
ЈЕСТЕ!

ВАШ ЈЕ ... ТРАЖЕ ГА
НА СВЕ СТРАНЕ ЗБОГ
БЕГА ИЗ ЗАТВОРА,
УБИСТВА, КРАЂА
И ЧЕГА СВЕ НЕ!
ХВАЛА
ВАМ,
КИР-
БИ!

ВОДИЋЕМО БРИГУ О
ЊЕМУ! А САД ДА ВИ-
ДИМО ЈЕСУ ЛИ МУ
ОВЕ НАРУКВИЦЕ ПО
МЕРИ!
ОХ! ОН ОБОЖА-
ВА ТАКАВ
НАКИТ...

ЈАДНИЧЕ!
САВ СИ ИЗГРЕ-
БАН
!
С МЕН-
ГЛЕРОМ
НЕМА
ШАЛЕ...
СРЕЋА
ЈЕ ШТО
ИМАМ
ТЕБЕ...

ПОБЕЖЕ!
ПАЗИ!
ДРЖИ
ГА!
ОХ!

СТАНИ
ИЛ'
ПУЦАМ!
ПАЗИТЕ
НА
ДЕВОЈ-
КУ!

ПУСТИ-
ТЕ
МЕ
!
СТАЈАЋЕШ ИЗ-
МЕЂУ МЕНЕ И ПАЈ-
КАНА ДОК НЕ
ИС-
КО-
ЧИМ
КРОЗ
ПРО-
ЗОР
!

САМО
ДА УПА-
ЛИМ ОВА
КОЛА...

СТАНИТЕ!
НИСТЕ ПЛА-
ТИЛИ ПАР-
КИРАЊЕ!
САД
ЋУ ТИ
ПЛАТИ-
ТИ!

БРЗО! ПОБЕГАО ЈЕ У ОНИМ КОЛИМА!
ПОЛУДЕО ЈЕ! НЕЋЕ УСПЕТИ С ЛИСИЦАМА НА РУКАМА!

ПОБЕГАО ЈЕ!
РЕКАО САМ ИМ ДА ПАЗЕ НА ЊЕГА...
НАРЕДНИЧЕ! ЧЕКАЈТЕ! ИДЕМ И ЈА!

ОВАЈ ЗАТВОРСКИ НАКИТ МЕ НЕЋЕ ОМЕСТИ... БРЖЕ, КРНТИЈО...

ВОЛЕЛА БИХ И ЈА ДА ПОЂЕМ!
ОВОГА ПУТА НЕ МОЖЕШ! МЕНГЛЕР НИЈЕ ДАЛЕКО!

НЕ ДОЗВОЛИТЕ МУ ДА ПОБЕГНЕ... НЕ ДОЗВОЛИТЕ МУ ДА МЕ ОПЕТ ПРОГАЊА...

ФАРОВИ! ПАЈКАНИ! ЈУРИЋЕ ЗА МНОМ ТАКО ДА ЋЕ ИМ СЕ ДИЋИ КОСА НА ГЛАВИ...

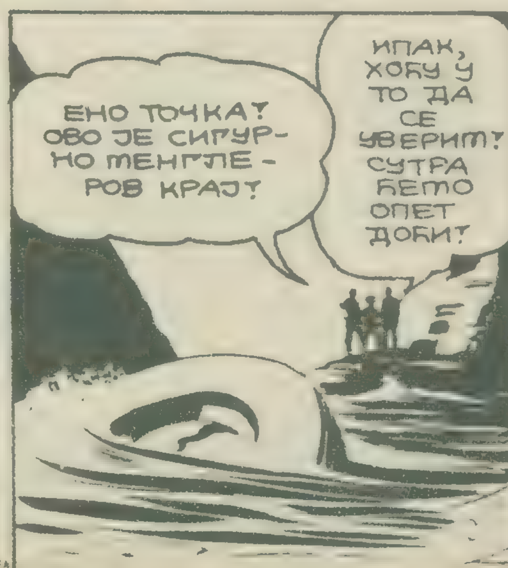

ДАО САМ ГАС ДО ДАСКЕ, АЛ' ПОЛИЦИЈСКА КОЛА СУ БРЖА...

УСПОРИМО! ТОМ БРЗИНОМ МЕНГЛЕР НЕЋЕ МОЋИ ДА ПРОЂЕ ОКУКУ У КАЊОНУ СМРТИ!
У ПРАВУ СИ! ДОБАР ЈЕ ВОЗАЧ, АЛ' ОВО БИ БИЛО ТЕШКО ЧАК И ЗА ПРОФЕСИОНАЛНОГ ТРКАЧА!

ЕТО! БИО САМ У ПРАВУ! РЕКА НА ДНУ КАЊОНА ЈЕ ВЕОМА БРЗА!
ИДЕМО ДОЛЕ!

ЧИНИ МИ СЕ ДА ВИДИМ НЕШТО!
ПАЗИТЕ ДА СЕ НЕ ОКЛИЗНЕТЕ!

ЕНО ТОЧКА! ОВО ЈЕ СИГУРНО МЕНГЛЕРОВ КРАЈ!
ИПАК, ХОЋУ У ТО ДА СЕ УВЕРИМ! СУТРА ЋЕМО ОПЕТ ДОЋИ!

СВЕ СМО ПРЕТРАЖИЛИ! НИГДЕ НИ ТРАГА ОД ЊЕГОВОГ ТЕЛА!
СИГУРНО ГА ЈЕ ВОДА ДАЛЕКО ОДНЕЛА!

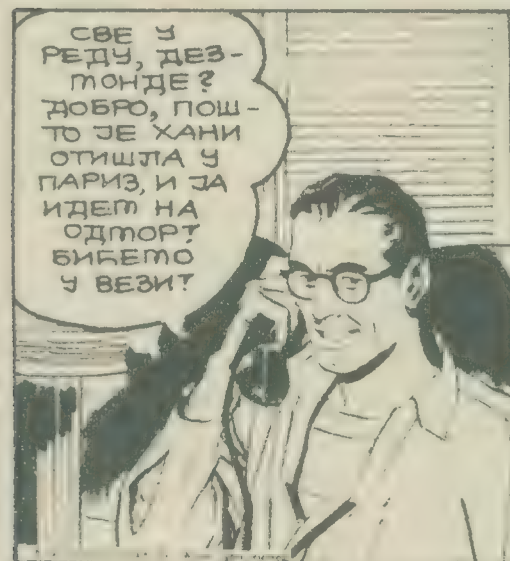

МОЖЕМО ОБЈАВИТИ ДА ЈЕ МЕНГЛЕР МРТАВ! ОВАКВУ НЕСРЕЋУ НИКО НЕ БИ МОГАО ДА ПРЕЖИВИ!
МЕНГЛЕР ЈЕ БИО ОЛИЧЕЊЕ ЗЛА И МАЛО ЈЕ ОНИХ КОЈИ ЋЕ ГА ЖАЛИТИ!

АЛИ, ОН НЕЋЕ БИТИ ЗАБОРАВЉЕН ЈЕР ЈЕ ЗА СОБОМ ОСТАВИО МНОГО ЖРТАВА!

НЕ МОГУ ДА СЕ ПРЕТВАРАМ ДА ЖАЛИМ ЗА МЕНГЛЕРОМ! ВОЛЕЛА БИХ САМО ДА ЈЕ ПРОНАЂЕН ЊЕГОВ ЛЕШ!
ПОЛИЦАЈЦИ СУ ДАЛИ СВЕ ОД СЕБЕ!

А ТИ СИ САД СИГУРНА, НА ВРХУНЦУ СЛАВЕ, БЕЗ ИКАКВИХ БРИГА...
ДА, ИМАМ СВЕ: НОВАЦ, СЛАВУ, АЛИ НЕ И ОНО ШТО ЈЕ ЈЕДНОЈ ДЕВОЈЦИ ПОТРЕБНО!

А ШТА ТО?
РИПЕ! НЕКАД МЕ СТВАРНО ДОВОДИШ ДО ЛУДИЛА!

СВЕ У РЕДУ, ДЕЗМОНДЕ? ДОБРО, ПОШТО ЈЕ ХАНИ ОТИШЛА У ПАРИЗ, И ЈА ИДЕМ НА ОДМОР! БИЋЕМО У ВЕЗИ!

ЗБОГОМ, ПЕГИ! А ШТО СЕ ТЕБЕ ТИЧЕ, НЕ ЖЕЛИМ ВИШЕ ДА ЗАБАДАШ ЊУШКУ ТАМО ГДЕ НЕ ТРЕБА!
НЕ БРИНИТЕ! ПРЕД ВАМА СТОЈИ НОВИ ЧОВЕК!

АКО ПОЖУРИМ, СТИЋИ ЋУ НА ОТВАРАЊЕ КОЦКАРНИЦЕ...
ЗБОГОМ, РИПЕ... ОВИ РАСТАНЦИ ТИ УВЕК ТЕШКО ПАДАЈУ...

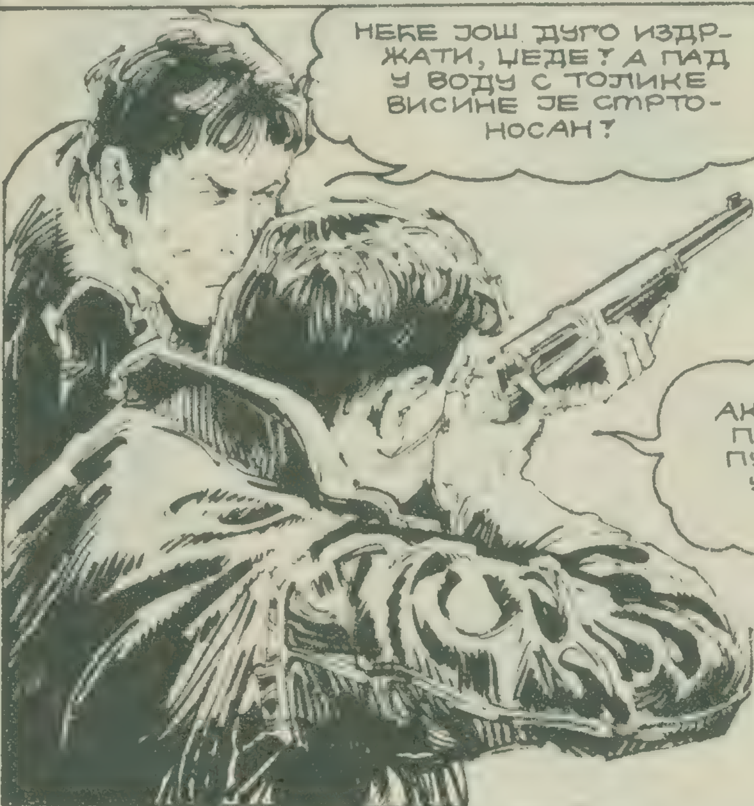

ДОБРО ТИ ЈЕ! СУТРА ВЕЋ МОГУ ДА УСТАНЕМ! АЛИ, ШТА ЈЕ ТО С ВАМА?
НЕ ЗНАМ, ВАЉДА САМ УМОРНА!

ЈЕ Л' ТО ЗАТО ШТО ЈЕ РИП КИРБИ ОТИШАО?
АЛИ, НЕ ЗАБОРАВИ ДА СУ МУШКАРЦИ ОБИЧНО ТУ КАД ТРЕБА ДА ПРИСКОЧЕ ДА НАМ УПАЛЕ ЦИГАРЕТУ, АЛИ НИШТА ВИШЕ ОД ТОГА!

СЕТИ МЕ СЕ ПОНЕКАД, РИПЕ... ЈА ТЕБЕ НИКАКО НЕ МОГУ ДА ЗАБОРАВИМ...
КРАЈ

САНДРА БЛЕЈК ВОЛИ СВОЈ ОПАСАН ПОЗИВ КАСКАДЕРА.
ОДЛИЧАН ЈЕ АТЛЕТИЧАР И СПОСОБНА ДА СЕ ИЗВУЧЕ ИЗ СВАКЕ СИТУАЦИЈЕ.
ТРЕНУТНО ЈЕ НА СНИМАЊУ НАЈНОВИЈЕГ ФИЛМА...

АЛИ, САНДРА СЕ САВРШЕНИМ СКОКОМ БАЦИЛА У РЕКУ...

12

ЗДРАВО, САНДРА! СИЈАЛА СИ!
УЖАСНА ЈЕ...
ШТА СЕ ОДУШЕВЉАВАШ ЊОМ! ЈА ДОНОСИМ ПАРЕ ОВОЈ КОМПАНИЈИ!

А КАД ЈЕ САНДРА СУТРАДАН ОТВОРИЛА НОВИНЕ...
ГЛОБУС
ШТА?! ЕЛЕЈН ИЗЈАВЉУЈЕ ДА НЕМА ДУБЛЕРКУ!

НА ДРУГОМ КРАЈУ ЛОНДОНА ЈОШ НЕКО ЈЕ ЧИТАО НОВИНЕ...
ПОТРЕБАН НАМ ЈЕ НОВАЦ ЗА ТАЈ ПОСАО!
ГДЕ ДА ГА НАЂЕМО?

ШТО НЕ БИСТО КИДНАПОВАЛИ ОВУ ЕЛЕЈН ГРЕЈСОН? МОРА ДА ПЛИВА У ПАРАМА!
СЈАЈНА ИДЕЈА, ДЕБСЕ!
СУТРАДАН ЈЕ СНИМАЊЕ ФИЛМА НАСТАВЉЕНО ИЗВАН ЛОНДОНА...
САНДРА, У ОВОЈ СЦЕНИ ТРЕБА ДА ВОЗИШ ИЗА КАМИОНА И УЂЕШ У ЊЕГА!
ЗНАМ, ЗНАМ!

ФАНТАСТИЧНА ЈЕ!

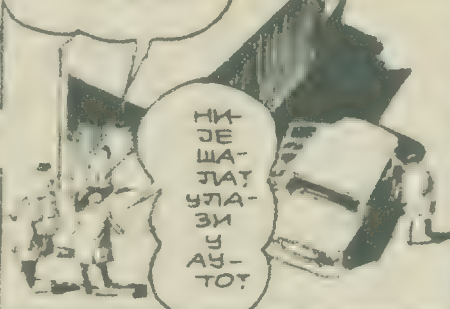

УУФ! НИЈЕ ТАКО ЈЕДНОСТАВНО, К'О ШТО САМ МИСЛИЛА...

КАД СЕ САНДРА НАШЛА У КАМИОНУ...
НЕ МРДАЈ! МАЛО ЋЕМО СЕ ПРОВОЗАТИ!
КО СТЕ ВИ?

ХЕЈ! ШТА РАДИ ОНАЈ ВОЗАЧ?
ЈЕ ЛИ ПОЛУДЕО?

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ...
ЦОЈ, ШТА СЕ ДОГОДИЛО? ГДЕ ЈЕ ФРЕД?
У НЕСВЕСТИ! НЕКО НАС ЈЕ КЛЕПИО ПО ГЛАВИ И УКРАО КАМИОН!

НЕ ЗНАМ ШТА СЕ ОВДЕ ДОГАЂА, АЛИ БИЋЕ БОЉЕ ДА ПОЗОВЕТЕ ПОЛИЦИЈУ!

НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА ДАЉЕ ...
МОМЦИ, БИЛА ЈЕ ОВО ДОБРА ШАЛА! А САД ДА СЕ ВРАТИМО!
НИЈЕ ШАЛА! УЛАЗИ У АУТО!

САМО БЕЗ ТРИКОВА, ЕЛЕЈН! НЕ ЖЕЛИМО ДА ТЕ ПОВРЕДИМО!
ЈА НИСАМ ЕЛЕЈН!

ШАЛИМ СЕ, К'О И ВИ! ХА, ХА!
БОЉЕ ДА СЕ ПРАВИМ ЛУДА...

СТИГЛИ СМО! ВЕЖИТЕ ЈЕ ДОК ЈА ТЕЛЕФОНИРАМ ЊЕНОМ АГЕНТУ!
У ТОМ СЛУЧАЈУ САЗНАЋЕ ДА НИСАМ ЕЛЕЈН ГРЕЈСОН И ГОТОВА САМ ...

ЕЛЕЈНИН АГЕНТ ЈЕ ОДМАХ ОБАВЕСТИО РЕЖИСЕРА...
КИДНАПОВАЛИ СУ САНДРУ ВЕРУЈУЋИ ДА ЈЕ ЕЛЕЈН!
ШТА?

ПА, НЕК РАДЕ С ЊОМ ШТА ХОЋЕ! УВЕК ЋЕМО НАЋИ ЗАМЕНУ ЗА ЊУ! А ЗА МЕНЕ ЋЕ ТО БИТИ ДИВНА РЕКЛАМА!
ШТА ПРИЧАШ?!

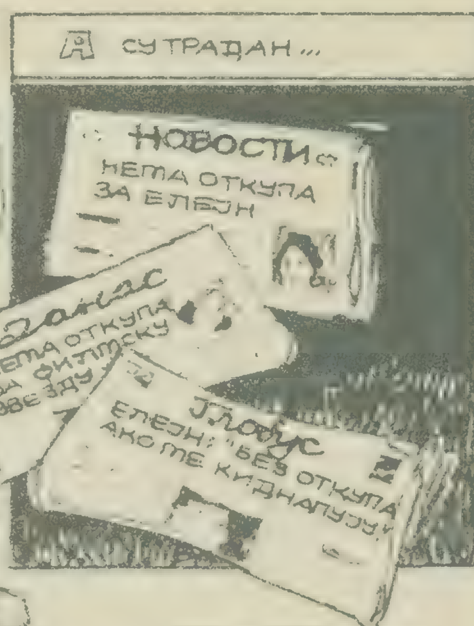

САНДРУ БЛЕЈК СУ ЗАТВОРИЛИ У ЈЕДНУ СТАРУ ВОДЕНИЦУ...
ДА ЛИ СИ ТЕЛЕФОНИРАО ЊЕНОМ МЕНАЏЕРУ, ШЕФЕ?
ОБАВЕСТИО САМ ГА ДА ЈЕ ЕЛЕЈН У НАШИМ РУКАМА И ДА СПРЕМИ НОВАЦ! О МЕСТУ ИСПОРУКЕ ЋЕМО СЕ ДОГОВОРИТИ КАСНИЈЕ!

ЗНАЧИ, ЈОШ НЕ ЗНАЈУ ДА СУ НАПРАВИЛИ ГРЕШКУ...

ЗА ТО ВРЕМЕ У ФИЛМСКОМ СТУДИЈУ ...
СТВАРНО ХОЋЕШ ДА ПОЗОВЕШ ПОЛИЦИЈУ?
ПРВО ЋЕТЕ ДА ОБАВЕСТИТЕ ЈАВНОСТ КАКО САМ ЈА ОСТАВИЛА УПУТСТВА ДА СЕ ЗА МЕНЕ НЕ ПЛАТИ ОТКУП, АКО МЕ ИКАДА КИДНАПУЈУ!

Сандра је почела да јауче...

У СЛЕДЕЋЕМ ТРЕНУТКУ...
ТВОЈ ПРИЈАТЕЉ СПАВА! ШТО МУ СЕ НЕ ПРИДРУЖИШ!
АААХ!
САД ЈОШ И ОВОГ ДА СРЕДИМ...
ШТА?!
ЕВО ТЕ!
А САД ДА ВАС СВУ ТРОЈИЦУ ВЕЖЕМ И САЧЕКАМ ВАШЕГ ШЕФА!
УБРЗО...
ПОСЛАО САМ ИМ ПИСМО! САЧЕКАЋЕМО ЊИХОВ ОДГОВОР! КАКО НАША ДАМА?
ХВАЛА НА ПИТАЊУ! ДОБРО САМ!
ДУМ!
ААХ!
КАСНИЈЕ...
ГЛЕДАЈ ОВО! НА СВАКОМ КРИЛУ ПО ЈЕДАН БАНДИТ!
ОВО ЋЕ БИТИ СЕНЗАЦИЈА!
ПРВО ЋУ ДА ОБАВЕСТИМ ПОЛИЦИЈУ О СВЕМУ, А ОНДА ЋУ ДА ПОРАЗГОВАРАМ С ЕЛЕЈН... ПОКАЗАЋУ ЈА ЊОЈ...
ПОЛИЦИЈА
ЗА ТО ВРЕМЕ...
МОГЛИ СУ ДА МЕ УБИЈУ ЗБОГ ЊЕ!
САНДРА, АКО ОТКРИЈЕШ ИСТИНУ, ПРОПАШЋЕ И ЕЛЕЈН, А И ТИ СВИ!
Глобус
ЕЛЕЈН НАДМУДРИЛА БАНДИТЕ
ЧУВЕНА ЗВЕЗДА САВЛАДАЛА КИДНАПЕРЕ
ГЛУМИЦА ПРОТИВ ЧЕТИРИ БАНДИТА
РАЗГОВОР ЋЕМО НАСТАВИТИ СУТРА! САД МОРАМ НА СНИМАЊЕ!
ЋУТАЋУ САМО ЗАТО ШТО ЈЕ ПОСАО СВИХ НАС У ПИТАЊУ!
КРАЈ
16

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

НИКАДА ОД ТЕБЕ НЕЋЕ БИТИ ЏЕНТЛМЕН! ВИКИНГ ОСТАЈЕ ВИКИНГ!

У АВИОНУ
БЕЗ
ПИЛОТА

ГОВОРИЋУ САМО ЈА!

НЕПОСРЕДНО ПОСЛЕ УЗЛЕТАЊА ЧОВЕК ЗА КОМАНДАМА МАЛОГ „КОМАНЧА“ У КОМЕ СУ БИЛА ЈОШ ТРИ ПУТНИКА, КЛОНУО ЈЕ И ВИШЕ НИЈЕ ДОЛАЗИО СВЕСТИ.

Бил и Марта Вејт и њихови пријатељи Вејн и Мери Бел из Мериленда решили су да пођу на излет. Малим авионом типа „команч“ којим је управљао Бил летели су до Океан Ситија један час. После купања и обилног ручка пожурили су кући јер се у међувремену небо наоблачило претећи кишом. Око четири по подне њихов авион је узлетео са аеродрома уз море и одмах узео курс ка Мериленду.

У једном тренутку Бил се померио у страну и наслонио на Марту. Помислила је да нешто тражи испод командне табле али он је остао да лежи. Претрнувши од страха лагано га је гурнула руком. Бил се само тешко свалио у седиште. Било јој је јасно да се с њим дешава нешто необично. Онесвестио се.

Док је уз оно мало аматерског знања покушавала да летелицу подигне нешто више јер су се у том тренутку налазили на око 150 метара висине Вејн је почео да масира Била не би ли га освестио. Како му то није успело, почео је да му даје вештачко дисање. Мора да покуша: једино Бил је могао безбедно да спусти авион.

Сви су схватили озбиљност ситуације у којој су се нашли. Марта је, на изглед хладнокрвно, покушавала да преузме команду. Чак је и Мери, иначе врло плашљива, била потпуно мирна, додуше бледа као креч.

Страх у контроли летења

Постојала је ипак нада да би све могло добро да се заврши. Чак и да се Бил не освести, могло је помоћи то што је Марта имала, додуше врло скромно, некакво летачко искуство. Пет година је радила као стјуардеса, а неколико пута је чак и управљала авионом уз Билов надзор. Знала је да очитава вредност на висиномеру, брзиномеру и вариометру (показивач брзине дизања или спуштања авиона), служила се компасом и вештачким хоризонтом којим се прецизно одређује положај авиона. Ипак, све то није било довољно за успешно спуштање.

Марта је храбро покушала да потпуно преузме команде. Свесна да од Била не може да има било какве користи, одмах се јавила контроли лета на аеродрому у Атлантик Ситију на чијем се подручју сада налазила. Објаснила је ситуацију на изглед смиреним реченицама, али је дежурни контролор летења Томас ван Свириген осетио страх у њеном гласу. Прво је покушао да је смири обећавајући јој пуну сарадњу и помоћ. На његово питање да ли може да управља авионом, Марта је одговорила да то неће бити проблем док је летелица у ваздуху, али да никада није управљала авионом при слетању и да о томе не зна ама баш ништа.

Биће све у реду, храбрио ју је Томас смиреним гласом настојећи да не покаже стрепњу. Сувише је добро знао какве све опасности вребају путнике малог авиона при слетању. Истовремено је покушавао да на радару јасно одреди положај „команча“. То му је успело доста брзо. Дао је Марти нови курс, мали авион је направио благи полукруг и упутио се ка дугачким пистама аеродрома у Атлантик Ситију. Марта је напето посматрала команде авиона потпуно обузета управљањем. Сви Вејнови напори да пробуди Била остали су узалудни. Што је најгоре никако није могао да напипа пулс несрећног човека: можда је Бил већ мртав?!

Крило уз крило

На аеродрому у Атлантик Ситију тог јунског дана 1974. године Роберт Корсон управо се спремао да својим авионом полети на један пословни састанак. Међутим, када је укључио радио и чуо шта се дешава у близини аеродрома, није оклевао. Знао је да је неопходно да се неко искусан нађе уз уплашеног пилота и помогне му. Контролор летења није био довољан.

Корсон је био прави човек за такав подухват. Летео је већ пуних 20 година, почео је још у својој шеснаестој. Поред великог искуства имао је још нешто што је било неопходно у овој ситуацији – савршено добро познавао је авионе типа „команч“, јер је дуго времена и сам имао баш такав.

Корсонова двомоторна „бонанца“ лагано је зарулала по писти. Јавио се контролору лета да иде у помоћ. Ван Свириген је оберучке прихватио понуђену помоћ и Корсону одмах дао тачан положај авиона.

Није прошло ни пет минута, а Корсон се опет јавио контроли лета обавештавајући их да јасно види свој циљ. Затим се обратио Марти трудећи се да је припреми како не би учинила неки сувишан потез. Мирним гласом објаснио јој је да ће све учинити да јој помогне само да се не плаши

– Дивно што сте дошли – одговорила је.

Корсон је својим авионом направио благи заокрет и усмерио га у истом правцу у ком је летео и „команч“. Крило уз крило, два авиона су се приближавала пистама аеродрома у Атлантик Ситију.

Док су два авиона летела упоредо, Корсон се прво распитао колико још „команч“ може да лети. Одговор је био: горива има довољно за пуна три часа лета. Осим тога, Марта му је прецизно објашњавала шта све зна о летењу и да никада није слетала. Било је јасно да Марти морају врло пажљиво да се објасне све фазе спуштања авиона и радње које треба извршити. Најпре јој је рекао како се активира стајни трап авиона и захтевао да двапут избаци точкове. При том је упозорио да се приликом активирања тог механизма увек јавља мали трзај кљуном авиона надоле па је неопходно благо додати гас како би се задржала иста висина. Марта је помно слушала и поступала по упутствима.

Где сте, забога?

Ван Свириген је напето посматрао две светле тачке на радару покушавајући да помогне повременим сугестијама. Изненада, два авиона наишла су на густе облаке. Како је постојала опасност да се разиђу, Корсон је тражио од Сви-

ригена да им дозволи да скрену на нови курс, ка аеродрому у Милвилу. Дозволу су одмах добили и скренули на запад.

Али, време као да се заверило против њих – поново су наишли на облаке па је Корсон у једном тренутку изгубио из вида Мартин авион. Драгоцену помоћ пружио му је Ван Свириген тачно одређујући нови положај.

– Где сте, забога, били? – рекла је Марта када је поново угледала „бонанцу".

Невреме није престајало. Свестан да би слетање кроз облаке за неискусног пилота било равно самоубиству, Ван Свиринген је предложио нови курс и упутио Марту и Корсона ка војној бази Мек Гвајер изнад које није било облака.

У међувремену је Ван Свириген позвао аеродром Мек Гвајер и обавестио их о свему. Ослобођене су све стазе а екипе у ватрогасним и амбулантним колима биле су спремне.

Два авиона била су удаљена од циља око једанаест километара. Кад су се приближили, Корсон је натерао Марту да направи неколико кругова око аеродрома, а онда је усмерио према најдужој писти.

Далековод на путу

Бригу о авионима у међувремену је преузела контрола лета са Мек Гвајера. Наредник Филип Смит напрегнуто је посматрао екран радара и покушавао да помогне повременим упутствима. Приближавали су се најкритичнији тренуци.

На Корсонову команду Марта је активирала стајни трап, док је он летео упоредо с њом, десно и нешто изнад. Добро је знао да би и најмање Мартино оклевање у извршењу његових наредби или погрешно схваћена реч значило катастрофу. Морао је да буде миран и одлучан.

– Све док се не приземљите говорићу само ја. Без оклевања извршите свако моје наређење.

Међутим, Мартин авион спуштао се ка писти сувише окомито. Одмах је реаговао:

– Дижите се! Полугу гаса до краја напред!

Послушала је и авион се дигао. Правили су нови круг око аеродрома.

Како је био заузет посматрањем Мартиног авиона, Корсон је тек у последњем тренутку приметио жице далековода које су им се испречиле на путу! Одмах је заповедио Марти да начас прекине спуштање. Послушала га је и оба авиона прелетела су двадесетак метара изнад опасних жица.

Кад се Мартин авион нашао на висини од око 30 метара, Корсон је морао да подигне свој авион. Марта, међутим, није била препуштена сама себи. Улогу њеног помоћника преузео је контролор Смит дајући јој упутства из торња.

Ватра!

Авион је већ био тик до писте и Смит је захтевао да Марта, тренутак пре него што ће додирнути тло, потпуно одузме гас. „Команч" је начас слетео, поскочио, поново се нашао на тлу, тада му се откинуо реп и сломио леви точак. Труп је пао на писту, елиса варничећи запарала по бетону. Још неко време клизио је пистом, па се зауставио. Гуме су одмах букнуле и постојала је опасност да се ватра прошири и захвати резервоар.

Марта, међутим, ни у том тренутку није изгубила присебност. Отворила је врата и помогла Мери да изађе, а онда покушала да заједно с Вејном изнесе Била.

Ватрогасци су већ били ту и ватра је брзо савладана. Изнад аеродрома кружио је Корсон очекујући расплет драме. Када је сазнао да се све добро завршило, поздравио је све и полетео на свој састанак.

У оближњој војној бази Форт Дикс лекари су констатовали Билову смрт услед срчаног удара. Остали су били у шоку али без повреда.

Марта је тек тада заплакала.

– Од првог тренутка кад сам видела да се нешто необично дешава са Билом, осећала сам да је умро али то нисам смела да признам себи. Као да је све време био уз мене и помагао ми да спасем себе и наше пријатеље.

Само петнаестак минута пошто је слетео Мартин „команч", на аеродром Мек Гвајер спустила се густа магла. Сви аеродроми у близини били су затворени следећа четири часа.

З. Л.

НОВЧИЋ ЈЕ ИСПАРИО

Ставите мањи новчић на длан и свима који су се окупили код вас покажите га (цртеж а). Као и у свим досадашњим триковима док то радите морате да им причате о вашим магичним способностима. Овога пута успећете да новчић претворите у ваздух! Како? Затворите длан (цртеж б), отворите га (цртеж ц) и – новчић је испарио.

Читава „магија" састоји се у томе што сте, пре него што су се ваши другари окупили, на средњи прст руке у који смештате новчић, залепили парче жваке (цртеж д). Кад затворите прсте, новчић ће се залепити за жваку тако да ће, кад отворите длан, новчић остати залепљен са спољашње стране (цртеж е). Једноставно, зар не?

ЛЕТЕЋА ПАЛИДРВЦА

За овај трик потребна вам је само једна шибица и можете га изводити без икакве припреме. Питајте окупљене како би подигли палидрвца поређана по столу без икаквих реквизита. Претпостављам да нико неће знати начин. А врло је једноставно: на поређана палидрвца ставите кутију од шибица (цртеж а), приљубите уста на горњи крај и повучете ваздух. Палидрвца ће остати на кутији (цртеж б). Ћао, поздрав од вашег Биг Палета!

Улаз у трезор једне од највећих банака у Женеви. Има их преко три стотине – једна на сваких хиљаду становника.

ДОБРО ДОШЛИ

Ако је дан ведар и топао, Женева се путнику представља као огромна искра: блешти на стотине мансарди у стаклу, некадашњи атељеи и радионице најпознатијих часовничара света. Пуна два века биле су понос и легенда овог града. Данас се о томе само прича.

Један други симбол, можда мање романтичан али далеко стварнији, наметнуо се и „хара". То су банке. Законом обавезне да своја седишта граде у висину, али не више од пет спратова, коначно су из подземља, где су риле као кртице, изашле на светлост дана. Мада им општинске одредбе и даље дозвољавају да се спуштају у дубину и до седам спратова.

Тако је временом дошло до правог земљотреса, у ствари понирања тла које је за собом повукло темеље некадашњих радионица. Булдожери су већ сравнили са земљом читава два реда старих грађевина на десној обали Роне.

– Стомак Женеве је – управо овим речима говори Жан Циглер, посланик у швајцарском Парламенту – каса немерљивих димензија. Можда и не знате да, док шетате улицом, практично газите преко читавог брда новчаница, златних полуга и небројених драгуља, највише дијаманата.

Маскирана писма

У Женеви су банке све. Сваког јутра из њих, било да су државне – све од стакла и челика – или приватне, скривене у старим грађевинама на чијим улазима стоји само понеко име или нека скраћеница као **Bip, Cgbg, Bgp** и слично, излазе поштански камионети препуни писама за иностранство. На њих су налепљене француске марке а адресе исписане руком.

Камионети напуштају град, излазе на ауто-пут, за само четврт часа стижу на границу и практично нестају у околним градићима на тлу Француске где се писма предају на пошту. Богаташ из Њујорка, адвокат из Панаме, шпекулант из неке јужноамеричке земље, индустријалац из Италије, крупнији штедиша из било ког краја света, сви они ће у обичним ковертама на које нико и не обраћа пажњу, добити прецизне податке о банкарским кретањима њихове имовине.

Банке у Женеви увеле су овај систем тек пре неколико година: у ствари, од тренутка кад су у Америци почеле провере имовинског стања оних који стално добијају пошту из Швајцарске. Тако су задржале своје клијенте, јер Женева, тврде њени оци, јесте и мора да остане најбезбеднија челична благајна у свету.

Према службеним подацима из 1975. године у Женеви има 312 банака – једна на сваког хиљадитог становника, што је јединствен случај у свету. Њихов број се за последњих седам година још више повећао. Овим банкама припада и 36 филијала у иностранству. Банкарска тајна је у Женеви загарантована законом. Ако је неки службеник открије, кажњава се затвором од шест месеци, чак и онда ако то учини сасвим случајно. Ћутање је овде заиста злато.

Пет милиона за пенсион

Откуд то да је баш Женева постала ризница света?

Осим реда и мира, политичке стабилности, неутралности и ефикасности (неки кажу да чак и беспрекорно функционисање телекса, телефона и поште привлачи капитал), Женева нуди и неке друге предности. То је, пре свега, њен географски положај: налази се у самом центру Европе и до ње је лако стићи из било које земље. Поред тога, лепа је и гостољубива.

У вилама на обали језера живе најбогатији људи света који су те виле саградили или купили. Кад у једну такву велелепну грађевину у предграђу Колоњи стигне краљ Саудијске Арабије, на пример, дочекује га преко хиљаду пет стотина принчева и других арапских великодостојника од којих сваки на овом месту има такође своје „позлаћено склониште". У Женеви живи 237 хиљада рођених Швајцараца и 109 хиљада странаца).

Банкарство у Женеви има своју традицију и преноси се с колена на колено. Ако неко од банкара погреши, најчешће сам себи пресуђује – убија се! То се последњи пут догодило 1977. двојици директора банке Леклерк.

НАЈБОГАТИЈА, НАЈСКУПЉА, НАЈОБЕЗБЕЂЕНИЈА НА СВЕТУ – ТО ЈЕ ЖЕНЕВА, ГРАД КОЈИ ЈЕ У СВОЈИМ БАНКАМА САКУПИО МИЛИЈАРДЕ ДОЛАРА И У СВОЈЕ ПОЗЛАЋЕНЕ ВИЛЕ УСЕЛИО СВЕ ОНЕ КОЈИ СУ ОКУПИРАНИ БОГАТСТВОМ. А ОНО, НАЈЧЕШЋЕ, ТУ ЗАУВЕК ОСТАЈЕ

– До краја су поуздани, чак и онда кад су у питању криминалци, мафијаши или шпекуланти најнижег ранга. То је правило – објашњава Циглер – женевски банкари служили су краљевима и принчевима из 18. века и највећим индус-

Уз старе грађевине никле су нове. Сад је ово најотменија пословна четврт.

У БОГАТОПОЛИС

тријалцима из прошлог столећа. Није ни чудо што се говорило да су пет континената: Европа, Азија, Африка, Америка и Женева.

Па ипак, стварност није тако блистава. Да би преживеле, банке се понекад баве свакојаким пословима.

Прилив страног новца и вредности сваке врсте представљају стуб на ком почива сва моћ овог града. Бројке говоре најбоље. Народна банка Швајцарске дала је податак по коме се у сефовима банкарских институција ове земље налази новац у вредности од петнаест билиона нових динара. Највећи део овог новца налази се у банкама Женеве.

Ефекат оволиког богатства сасвим је опипљив: фараонски раскошан хотел „Интернационал" наплаћује својим гостима за само један дан боравка ништа мање него педесет хиљада динара. Па ипак, смештај у овом и другим хотелима Женеве није довољан да прихвати све оне који доносе новац. Само у последњих неколико месеци у град је стигло око 20 хиљада најбогатијих Арапа. Сваког дана потроше 350 милиона динара. Купују све, од часовника до магнетофона.

Куће из предграђа Женеве

Познати женевски часовник, прецизан као и сви сатови Швајцарске која је још у 17. веку постала светски центар производње сатова. Овај бројчаник начињен је од цвећа.

Украден или поштено зарађен новац који једном доспе у банку најчешће одатле више и не излази. Као да је сахрањен. Банка „Марзаки" из Техерана узалуд тражи суму од безмало десет милијарди динара које је свргнути ирански шах тајно пребацио у женевске банке.

Просторије једне кредитне институције

Стари део града у којем има радионица и банака, галерија и судских установа, али и мноштво кафића и ресторана где се у тишини уговарају велики послови.

Новац на новац

Женева, главни банкарски град, постаје и средиште трговине дијамантима и осталим драгим камењем, посебно смарагдима. У последњих неколико година бар сто педесет трговаца из најразличитијих крајева света отворило је тајне радионице са блиндираним вратима и најскупљим алармним уређајима. Цена дијаманата је од 1977. до 1980. године порасла четири пута, тако да златни град није хтео да пропусти прилику: увезао је преко 400 килограма драгог камења непроцењиве вредности. Мајстори за његову обраду заменили су старе часовничаре.

А шпијуни из читавог света, пише италијанска „Панорама", заменили су некадашње авантуристе. Женева је, кажу они, и у том смислу главни град. На тапету је све – од финансија до политике. Неки хотели су буквално пуни професионалаца ове врсте. Међусобно се поздрављају као најбољи пријатељи. У Улици Мон Блан продају се ултраосетљиви микрофони, микроскопски фото-апарати, прислушкивачи телефонских разговора и слично, без чега је овај „занат" практично немогућ.

Женевљани имају плате веће него становници било ког другог града у свету. Просечна зарада једног професионалног банкара износи око милион и по динара дневно (није грешка – сто педесет старих милиона)! Остали зарађују исто толико, али годишње, што такође није мало.

На свака два становника Женеве долази по један луксузни аутомобил, штедна књижица са бар милион динара по особи и наслеђе од око шест милиона по сваком пензионеру.

Као и сви богати градови, Женева је и те како скупа. Хотелске и такси услуге најскупље су у Европи. Отмице и крађе овде су потпуно стране. Аутомобил можете да оставите отворен било где и да се не бојите да ће вам из њега било шта нестати. Тамо нема продаваца новина – за сваки узети број дневних новина остављате један франак, и то је све.

Женева је и најотворенији град Европе. Сваке године тамо стиже бар хиљаду избеглица из свих крајева света, са различитим намерама. Осим 35 верских секти, у њој има масона, спиритиста, сплеткара, следбеника црне магије, па чак и алхемичара. А њихов сан је да створе злато ни из чега.

Д. ВАРАГИЋ

БОЈ ЏОРЏ
МОМАК ЗА СВЕ СЕЗОНЕ

Следећа велика ствар зове се Culture Club

Расправе да ли је певач групе Culture Club мушко или женско биле су, заправо, само одличан штос да се пажња публике привуче на њихову страну. За овај успех без преседана крива је, ипак, музика.

Тачно пре десет година, Дејвид Боуви (David Bowie) привукао је пажњу (и згражавање!) јавности двосмисленошћу свог изгледа, облачећи женске одоре и шминкајући се не би ли на сцену унео нешто ново и својим тадашњим пројектима прибавио заслужену пажњу. Пре своје „Зиги" фазе, Боуви је био само један полуаноним ан момак из Лондона без много наде, али са чврстом вољом да успе: да се није послужио истом „техником", Бој Џорџ (Boy George) био би вероватно у истој ситуацији.

У поређењу са нежним и романтичним Џорџом, Боувијев тадашњи имиџ данас делује помало сирово и наметљиво. Између њих нема много сличности изузев једне: обојици је заједничко то да имају добре песме, а биће занимљиво видети хоће ли се и каријера талентованог Џорџа развијати с истим успехом као и Боувијева. За сада све иде као подмазано: сингл „Да ли заиста желиш да ме повредиш" („Do You Really Want To Hurt Me") хара америчким листама популарности, албум „Љубити да се буде паметан" („Kissing To Be Clever") у Британији је постигао платинаст тираж, а све говори да ће сличну судбину доживети и нови сингл „Црква затрованог ума" („Church Of The Poison Mind") који је, заправо, нека врста најаве другог албума, планираног за крај пролећа. Није претерано рећи: можда су Culture Club управо онај прави прототип групе осамдесетих година. За огроман успех овог занимљивог колажа попа, белог соула, регеа, савремене електронике и сталних ритмичких обрта, осим Бој Џорџа, заслужни су и „произвођач ритма" Џон Мос (Jon Moss), гитариста и клавијатуриста Рој Хеј (Roy Hay) и басиста Мичел Креиг (Michael Craig). Посредством „Југотона", албум „Kissing To Be Clever" однедавно може да се набави и у нашим продавницама плоча.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ДА ЛИ ЗАИСТА ЖЕЛИШ ДА МЕ ПОВРЕДИШ?

(„Do you really want to hurt me")

Музика и текст: Culture Club
Извођач: Culture Club

Give me time to realise my crime
Let me love and steal
I have danced inside your eyes
How can I be real.
Do you really want to hurt me
Do you really want to make me cry
Precious kisses words that burn me
Lovers never ask you why.
In my heart the fire is burning
Choose my colour find a star
Precious people always tell me
That's a step, a step too far.
Do you really want to hurt me
Do you really want to make me cry...
Words are few
I have spoken
I could waste a thousand years
Wrapped in sorrow
Words are token
Come inside and catch my tears
You've been talking but believe me
If it's true you don't know
This boy loves without a reason
I'm prepared to let you go.
If it's love you want from me
Then take it away
Everything's not what you see
It's over again.

ДИСКОГРАФИЈА

QUEEN

„Queen" (1973)
Прва плоча која није у потпуности обећавала.

„Queen II" (1974)
Садржи први велики хит, обраду песме „Seven Seas Of Rhye" са деби албума.

„A Night At The Opera" (1975)
Плоча која их је избацила у орбиту светске славе. Песма „Bohemian Rhapsody" дуго је држала рекорд по продаји синглова у Великој Британији.

„A Day At The Races" (1976)
Покушај понављања истог рецепта био је, разумљиво, промашај.

„Jazz" (1978)
Садржи три велика хита: „Bicycle Race", „Fat Bottomed Girls" и „Don't Stop Me Now".

„The Game" (1979)
Плоча са чак четири хита: „Crazy Little Thing Called Love", „Save Me", „Play The Game" и „Another One Bites The Dust".

„Live Killers" (1980)
Дупли концертни албум са успешне европске турнеје.

„Flash Gordon" (1980)
Албум са музиком из истоименог филма.

„Greatest Hits" (1981)
Колекција од 17 највећих успеха групе. Постоје чак четири различите верзије ове плоче.

„Hot Space" (1982)
Осим хита „Under Pressure", не истиче се нарочитом занимљивошћу материјала.

НОВА ПЛОЧА

БОРИС ИЗ ПРОФИЛА

Бивши вокални солиста групе „Смак" Борис Аранђеловић огласио се својим првим самосталним албумом, студиозно припреманим више од годину дана. Назив плоче је „Из профила", а састоји се од укупно осам нумера чији су аутори, осим Аранђеловића, његови другови из „Смака" Лаза Ристовски, Радомир Михаиловић Точак и Зоран Милановић који чине и главнину инструменталне пратње, уз такође проверена имена као што су бубњари Кепа Стојановић и Владимир Фурдуј, гитариста Бата Костић и саксофониста Јова Маљоковић. Издавач је сарајевски „Дискотон".

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ ГРУПУ ЛЕБ И СОЛ?

1. У првобитној формацији Леб и сол били су:
   а) квартет
   б) квинтет
   в) трио

2. Један од наведених клавијатуриста никада није био члан групе Леб и сол. Који?
   а) Коки Димушевски
   б) Лаза Ристовски
   в) Мики Петковски

3. Први албум Леб и сол зове се:
   а) „Ручни рад"
   б) „Леб и сол"
   в) „Бесконачно"

4. Леб и сол су за позоришну музику добили једну од следећих награда
   а) Октобарску
   б) Мајску
   в) Награду Стеријиног позорја

5. Како се звао оригинални бубњар групе Леб и сол?
   а) Ђиђи Јанкелић
   б) Кепа Стојановић
   в) Гарабет Тавитијан

6. Леб и сол су до сада издали укупно
   а) пет албума
   б) шест албума
   в) седам албума

ОДГОВОРИ:

ТАЧНИХ ШЕСТ: 1. а 2. б 3. б 4. в 5. в 6. в

ФОТО-ПРИЧА

ROXY MUSIC

Основан још далеке 1970. године, састав Roxy Music преживео је све болне промене и чланства и музичке климе и до данас се одржао као један од најзначајнијих фактора популарне музике седамдесетих, па и осамдесетих година. Увек настојећи да лепо изгледају.

Брајен Фери и другови успевали су да им свака нова плоча буде изузетно пријатна за слушање, али, веровали или не, са својом комбинацијом архаичног, романтичног и футуристичког никад нису успели у Америци. Можда је сад време...

У име те љубим

БУЛЕВАР

Популарна београдска група почела је с радом септембра 1978. године. Да би смислили име, сели су у кафану „Липов лад" на београдском Булевару револуције и почели да праве списак: Липов лад, Чаша, Тањир, Булевар... и притом се толико драли да су изазвали тучу у којој је неко поцепао папир с предлозима. Гитариста Неле успео је да спасе једно парче на коме је писало Булевар и сутрадан, на проби, одлучили су да се тако и назову

РОК ДАТУМ

13. мај 1950

На исти дан рођена су два изузетна музичара и сјајна певача: **Стиви Вондер** (Stevie Wonder) Мичиген, САД, и **Питер Гебријел** (Peter Gabriel), Енглеска. Стиви први пут постиже успех у 13. години са песмом „Fingertips Part 2" и од тада започиње каријеру која га доводи на позицију најпоштованијег аутора америчке сцене. Гебријел се афирмисао 1969. као певач и оснивач групе „Genesis". Тај омиљени састав европске публике напушта 1975. да би се посветио солистичким плочама

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

XENIA
Роберт Фунчић,
Светозара Марковића 7,
51 000 Ријека

JOHN COUGAR
Riva Records,
232 E 61st. Street
New York, N. Y. 10021

HAIRCUT 100
Arista Records,
51 W. 52nd Street
New York, N. Y. 10019

ТАЛЕНТИ И ОБОЖАВАОЦИ

„Волео бих да разменим идеје са Стивијем Вондером"
Nik Begs
(KajaGooGoo)

КАКО САМ ПОЧЕО

БОРА ЂОРЂЕВИЋ

Први јавни наступ имао сам у седмој години, када сам у Учитељском дому у Чачку певао „К'о некад у осам", хит у оно време невероватно популарног Ђорђа Марјановића. Нисам баш славно прошао: када је требало да зазвиждим, толико сам се био уплашио да из мојих уста није излазио ама баш никакав звук. Публика је схватила да не могу да звиждим од страха – заорио се смех, а одмах потом и буран аплауз.

Први оркестар у коме сам свирао звао се Хермелини, а ја сам био бас-гитариста јер сам међу свим члановима био најлошији музичар. Нешто касније, по истом принципу ми је припала ритам-гитара, а онда сам постао певач у Сафирима, па у саставу Последњи остаци романтичног света, у коме је свирао и Радомир Михаиловић – Точак. После сам прешао у Београд и основао групу Заједно, а затим Сунцокрет. Једно време сам провео у Раном мразу, а од 15. августа 1978. члан сам Рибље чорбе.

РОК ПОЈМОВНИК

МИЛИЋ ВУКАШИНОВИЋ

Рођен 9. марта 1950. у Београду, убрзо се преселио у Сарајево и постао једна од најцењенијих, али и најконтроверзнијих личности популарне „сарајевске школе". Са Бреговићем и Редићем чинио је прогресивни трио Мића, Горан и Зоран. Потом је неколико година провео у Лондону, по повратку свирао бубњеве у Индексима и Бијелом дугмету и као гитариста и певач пет година предводио групу „Ватрени пољубац". Као композитор, постигао је велике успехе са Ханком Палдум, а тренутно је окренут солистичкој каријери.

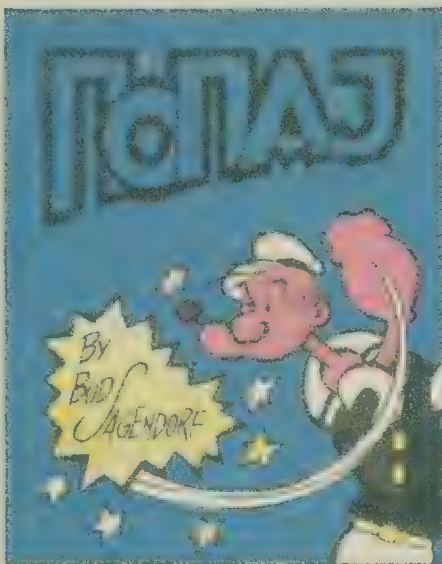
WHITESNAKE
(Вајтснејк)

Групу је 1978. године основао певач Дејвид Ковердејл (David Coverdale), а данас је, уз њега, чине клавијатуриста Џон Лорд Jon Lord), гитаристи Мик Муди (Mick Moody) и Мел Гели (Mel Galley), басиста Колин Хоџкинсон (Colin Hodgkinson) и бубњар Кози Пауел (Cozy Powell). Снимили су шест албума изразито хеви-метал усмерења, од којих је последњи, „Saints & Sinners" недавно изашао и код нас.

WHO (Ху)

Постоје од 1964. године у оригиналној постави Роџер Далтри (Roger Daltrey), вокал, Пит Таунсенд (Pite Townshend), гитара, Џон Интвајстл (John Entwistle), бас и Кит Мун (Keith Moon), бубњеви. Мун је умро 7. септембра 1978 и био замењен Кенијем Џонсом (Kenny Jones). Прославили су се синглом „My Generation" (1965) и постали водећа британска мод-група, а светску славу су стекли рок-опером „Tommy" (1969). Њихова прошлогодишња америчка турнеја најављена је као опроштајна, али је мало вероватно да ће престати са радом. Актуелан албум: **„It's Hard"**.

ПОПАЈ
By Bud Sagendorf

ТИ И БАЦА СТЕ СЕ ОПЕТ ПОКА-РАБАСИЛИ!
САМО СМО ПРОВЕРАВАЛИ КО ЈЕ ВЕЋИ ЛАФ!

ДРУГИ МОМЦИ СЕ ОГЛЕДАЈУ У ВИТЕШКОМ МЕГДАНУ...
А ЈА ВОЛИМ ДА СЕ ОГЛЕДАМ У ТЕШКОЈ ТУ-ЧИ!

АЛИ, ТУЧА ЈЕ НЕДО-СТОЈНА ЈЕДНОГ ПРАВОГ МОРНАРА!
ПАЗИ, МОЛИМ ТЕ!

ЕНО ГА БАЦА! ПОНАШАЈ СЕ ВИТЕШКИ И ПОЗОВИ ГА НА ДВОБОЈ!
ДОБРО, КАД СИ НАВАЛИЛА!

ОХ, ВИТЕЗИ МОЈИ! ДОГОВАРАЈУ СЕ КОЈЕ ЋЕ ОРУЖЈЕ ОДАБРАТИ!

И-ЈУ! ПА ОНИ СЕ ТУКУ!
ДУМ
ТРАС
ТРЕС

АЛИ, ОЛИВА... МИ СМО ОДЛУЧИЛИ ДА У ВИТЕШКОМ МЕГДАНУ ОДА-БЕРЕМО **ПЕСНИЦЕ!**
?
?

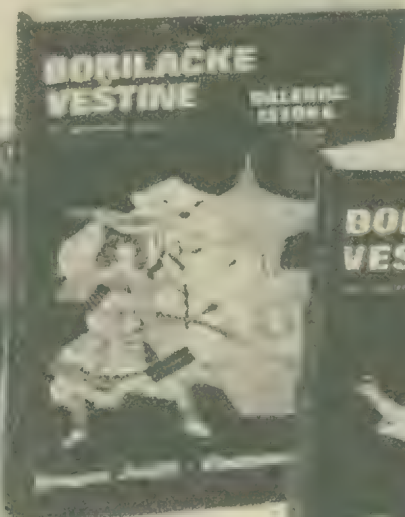
борилачке вештине
ДАЛЕКОГ ИСТОКА

BRUCE LEE КУНГ ФУ ФИЛМ

Цена 400.–

Са употребом оружја

KYUDO
KENDO
IAI
SAI

Без употребе оружја

AIKIDO
JUDO
KARATE
HAPKIDO
KUNG-FU
SUMO
PENTJAK – SILAT
Цена 350.–

NUNCHAKU
TONFA
NIN – JA
Цена 350.–

Издавачко-штампарска радна организација
„ПРИВРЕДНО ФИНАНСИЈСКИ ВОДИЧ"
Патоіарха Димитриіа 24 ... Београд
Тел. 581-...

НАРУЏБЕНИЦА – ПЗ/02

Овом наруџбеницом неопозиво наручујем

	Ком.	Цена	Износ
1 БРУС ЛИ КУНГ-ФУ ФИЛМ (Б-6)		400.–	
2 БОРИЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ ДАЛЕКОГ ИСТОКА – са употребом оружја – књига I (Б–5)		350.–	
3 БОРИЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ ДАЛЕКОГ ИСТОКА – без употребе оружја – књига (Б-7)		350	

Име

Презиме

Поштански број и место

Улица и број

Потпис купца

У случају спора надлежан је редован суд у Београду

HP Kolinska

ДРАГИ PEZ ПРИЈАТЕЉУ
Нове фигурице — PEZ КАМИОНЕ, потражите у вашој најближој продавници.
Играјте се PEZ КАМИОНИМА, сладите се PEZ БОМБОНИМА!

КАКО (НЕ)ДОБИТИ ОТКАЗ

КАНАП ОКО РАДНОГ МЕСТА

ЉУДИ НА РАЗЛИЧИТЕ НАЧИНЕ ПОКУШАВАЈУ ДА СКРЕНУ ПАЖЊУ СВОЈИХ ПРЕТПОСТАВЉЕНИХ НА НЕПРАВИЛНОСТИ. АКО НА СВЕ ЊИХОВЕ ПРИМЕДБЕ ОСТАНУ ГЛУВИ, ТАКВИ СЛУЧАЈЕВИ ЧЕСТО ЗАВРШАВАЈУ ПРЕД СУДОМ.

Годинама је Барбара Озарк радила у једној чајџиници у енглеском градићу Вокингему. Жалила се да је чајник у коме гостима разноси топли напитак исувише тежак за њу кад је сасвим пун тежак је преко пет килограма. Можда то и не делује као превелик терет, али овде мора да се узме у обзир да је Барбари педесет четири године и да тај посао ради преко двадесет година. Жена је неколико пута покушавала да објасни свом шефу да не може тако даље, али на све њене примедбе он је био глув.

Барбара Озарк није хтела тако лако да се преда. читав случај изнела је пред суд. После дужег већања одлучено је да власник чајџинице на име одштете мора Барбари да исплати две хиљаде седамсто фунти. И не само то – одлучено је да се свим чајницима у којима се разноси топли напитак смање. Тиме је Барбара Озарк помогла себи али и својим колегиницама.

Још драстичнији случај догодио се код нас, у Вршцу. Једног јануарског јутра 1982. радници запослени у кухињи хотела „Србија" затекли су затегнут канап око пекарског и посластичарског простора. Мада су били више него изненађени, одмах су знали да је тако нешто могао да уради само Душан Ђолић. Наиме, он је више пута упозоравао своје претпостављене да у кухињи владају неред и прљавштина, да се туда врзмају мишеви и бубе и да је неопходно што пре нешто предузети. Нико ништа није урадио, месецима је све било по старом. Јасно му је било да ће једино на драстичан начин моћи да скрене пажњу одговорнима. То му је успело преко сваког очекивања. О случају Душана Ђолића писала је готово целокупна наша штампа. Мада је он истог тренутка суспендован с посла (касније је одлуком Основног суда удруженог рада у Панчеву враћен на посао), сви запослени у кухињи хотела „Србија" дали су се на генерално чишћење просторија. Да нису то урадили, постојала је опасност од епидемије.

Сандук у црвеној „кортини"

Радници понекад своја права остварују и кад на изглед све чињенице говоре против њих. Једном младићу запосленом у ливерпулском погребном друштву послодавци су оштро замерали неодговорно понашање на послу. По њиховим речима, кулминацију је представљао догађај кад је закаснио на посао односно црни аутомобил којим се мртвачки сандук преноси до гробља није довезао пред капелу. Затечени у небраном грожђу, његове колеге морале су што пре да се снађу јер је сахрана била у току. Уместо црне лимузине они су сандук превезли у црвеној „кортини"!

Када је младић отпуштен, нико није веровао да ће жалбу коју је предао суду ико озбиљно разматрати. Преварили су се. Не само да је враћен на посао већ је и одштета морала да му се исплати. Младић је убедио суд да прави разлог његовог отпуштања нису грешке које је починио већ чињеница да је проглашен за борца за радничка права и човека који је настојао да организује синдикалну организацију у својој фирми.

У нашем друштву свакоме је загарантовано право на рад и само тешки дисциплински прекршаји повлаче суспензије и отпуштање с посла. Када је млади варилац из фабрике „Челик" у Житорађу почетком 1980. године дошао на посао с пуштеном брадом, вратили су га с капије. Рекли су му да тако необријан не може да обавља свој посао. Нашао се пред дисциплинским органима да би потом добио и отказ. Међутим, после покретања судског спора пред судом удруженог рада, враћен је на посао а за месец кад није радио исплаћен му је лични доходак.

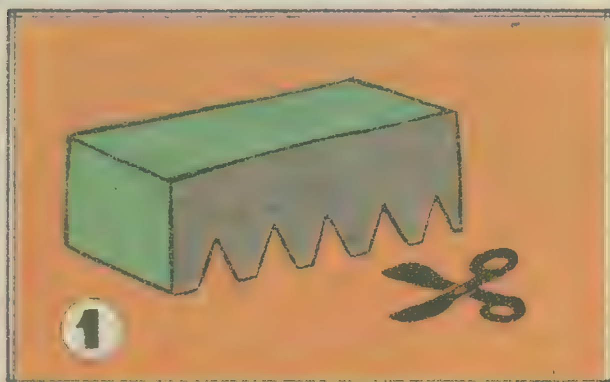
Мистер Вонь

За тридесет двогодишњег електричара Дејвида Мартина проблеми су почели већ првог дана кад је ступио на посао у једној лондонској фирми. Наиме, тешко је успостављао контакт с колегама на послу. Свако коме би се приближио једноставно би се удаљио од њега. У почетку је мислио да је то нормално, да су људи склони таквом понашању кад се новајлија појави у предузећу. Када ни после више месеци готово нико није желео с њим да размени ни реч, затражио је објашњење шефова. Они су му тешког срца објаснили да ће изгледа морати да га отпусте, јер сви запослени тврде да око себе шири неподношљив задах па су га колеге прозвале „Мистер Вонь". Овај несвакидашњи разлог за отпуштање суд није уважио. Дејвид Мартин је уз надокнаду враћен на посао.

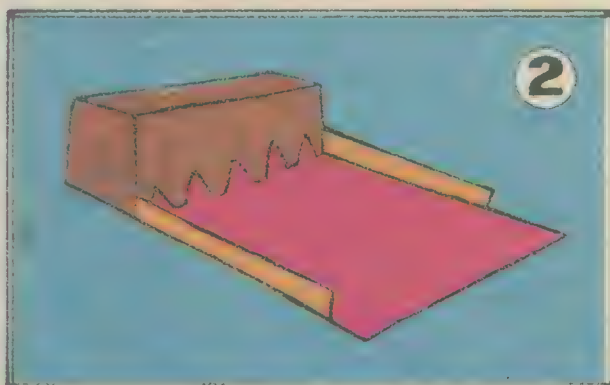
Али, не завршава се све тако лако по запослене. Шефови у неким земљама имају право да из најневероватнијих разлога отпуштају своје раднике. У једној робној кући у Брајтону нека девојка добила је отказ јер су њене колегинице изјавиле да је „сувише досадна"! У Бристолу писмени отказ је уручен поштару који се сувише дуго задржавао на марш-рути коју је свакодневно требало да пређе. Његова оправдања, да му је требало више времена него осталим поштарима зато што се задржавао да старијим људима прочита писма која су добили, нису уважена.

Има случајева и да сами радници дају отказ. У једној великој самоуслузи у Единбургу радник је одбио да долази на посао једноставно зато што је шеф од њега захтевао да се усред јула обуче као Деда Мраз.

В. СОФРЕНОВИЋ

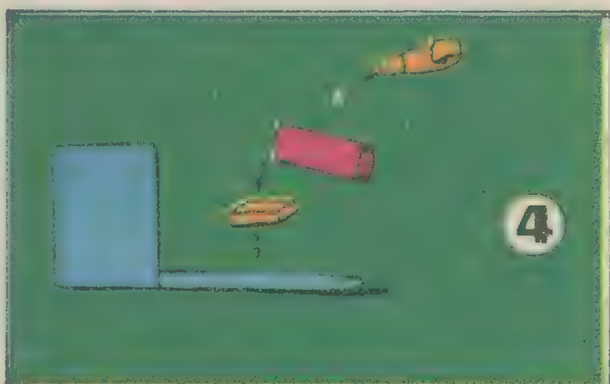

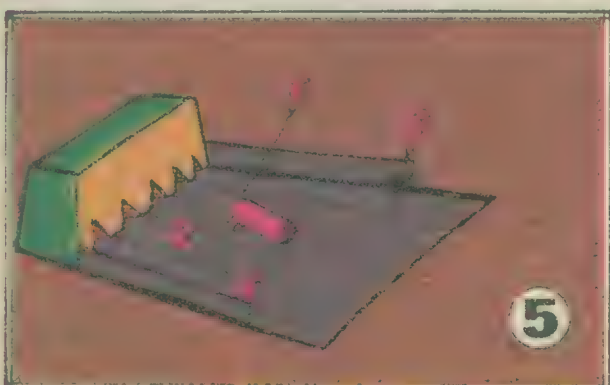

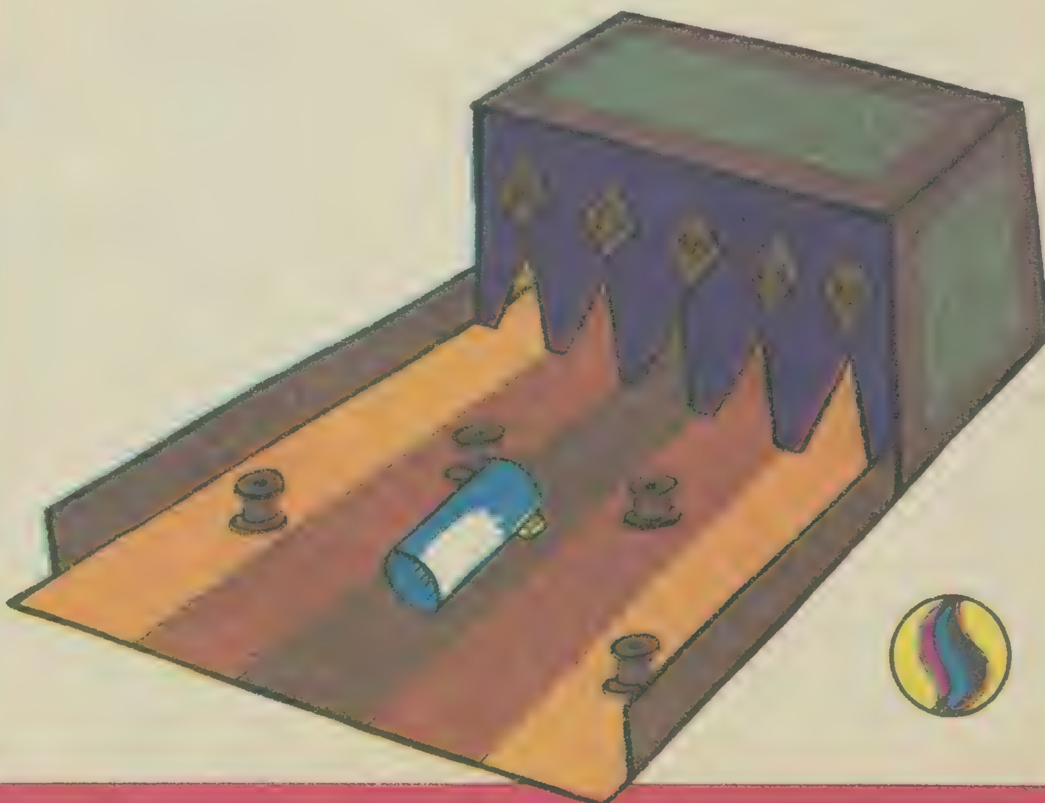

На кутији од ципела исеците отворе као на цртежу 1 па испред њих залепите картон дугачак педесетак центиметара, и то са оградом како вам кликери не би излетали са стазе (црт 2). После бојења и украшавања (црт. 3) на стазе се лепе препреке (црт. 4 и 5). На средњу стазу учврстите цилиндар од картона и то тако да му страну окренуту према „капијама" подигнете на кутију од шибица. а на остале стазе залепите калемове од конца.

Кликерима гађајте капије изнад којих пише број бодова – 10. 25. 50. Препреке ће вам сметати. али ако кликер прође кроз цилиндар и уђе у „капију". рачуна се двоструки број бодова. Победиће онај ко први сакупи 1000! Кликере бацате наизменично или неколико пута узастопно. како се договорите са осталим играчима.

BILJANA LIKAR Popović '83.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Вилијем Медокс

ПРАЗНО МЕСТО

Одломци ИЗ ДНЕВНИКА ХЕНРИЈА МАРШАЛА:

1. јануар 1976.

Данас сам запазио нешто чудно. Стајао сам у претрпаном метроу. После једне станице на којој је доста њих сишло, остало је једно празно место. Иако су многи још стајали, нико није обратио пажњу на њега. Баш чудно.

2. фебруар 1976.

Опет сам га видео. Место је остало празно неколико станица. Овај пут сам пажљиво посматрао: друга празна места одмах су била попуњена. Зашто:

3. март 1976.

За последње две недеље три пута сам видео то место празно. Сваки пут сам био доста далеко од њега да бих га сам заузео.

Сањао сам страшан сан о томе. Изгледало је као да се не догађа ништа необично: обично путовање метроом, као сваки дан. Па ипак, сањао сам страшне снове, будио сам се сав у зноју.

Од сада ћу бележити све о томе. Можда ће, ако проблем довољно пажљиво проучим, разлог постати разумљив.

4. април 1976.

Поновило се осам пута, као по некој шеми, али поново без објашњења. Ово стварно почиње да ми иде на нерве. Нешто поуздано ипак могу да кажем о „празном месту".

1) Никада се не појављује пре Грин Парка ни после Ластер Сквера.

2) Никада пре подне, већ само увече, када се враћам кући.

3) Нико други као да то не примећује.

5. мај 1976.

Престао сам да водим белешке. Ништа нисам сазнао. А понавља се све чешће и некако све ближе.

Моја размишљања ничему не воде. Уосталом, какве везе има са мном неко празно место?! Ипак, на неки начин ме брине. Посматрам га као нешто натприродно, што је бесмислено. Духа у празном возу могао бих још некако и да замислим. Али у препуном?

6. јун 1976.

Покушао сам да не пишем о томе, али коначно сам морао да попустим. Прошле недеље редовно се појављивало. Стварно почињем да губим нерве. Мораћу да нађем други посао.

Узгред, сетио сам се једне приче која ми је дала необичну представу о „празном месту". На испиту из математике било је следеће питање: „Три рибара ухвате одређен број риба, а онда задремају. Први се пробуди и реши да подели рибу на три једнака дела. Испостави се да је једна риба вишак и он је баци назад у воду. Свој део стави у торбу и настави да спава. Мало касније, други рибар се буди и, не знајући да је риба већ подељена, учини исто. Опет је једна риба вишак и он је баца у воду. Свој део ставља у торбу и враћа се на спавање. И, наравно, кроз све то пролази и трећи рибар. Питање гласи: који је најмањи број риба од кога су могли да почну?!"

Постоји разуман одговор – двадесет пет. Али, такође, има и могућност од МИНУС ДВА. Ово је математички исправно ако прихватимо постојање „негативних" риба, насталих одбацивањем оних које пре тога нису постојале.

Немогуће? Међутим, кандидат који је тако одговорио касније је изнео претпоставку о постојању антиелектрона, тј. позитрона, ништа мање необично од појма негативних риба. А позитрони постоје. Физичари би заиста имали муке да објасне зашто читави светови антиматерије не могу да постоје упоредо са нашим светом.

Далеко од тога да ја мислим како имам посла са нечим сачињеним од антиматерије. Напротив! Али, може ли да постоји НЕГАТИВНА ОСОБА?

МОГАО САМ ДА СЕДНЕМ НА ЊЕГА А ИПАК НИСАМ. УХВАТИО САМ СЕБЕ КАКО ГРЧЕВИТО СТЕЖЕМ ДРЖАЧ И ГЛЕДАМ СВУДА ОСИМ У ТО СЕДИШТЕ.

7. јул 1976.

Данас је било облачно, а неочекивано се разведрило баш док сам журио по ручак. Нешто ме је натерало да застанем и седнем на један баштенски зид и уживам на сунцу. Не знам колико сам дуго тамо остао, али пропустио сам ручак и закаснио на посао. Нема везе и онако сам чврсто решио да нађем други посао.

Сада све изгледа много боље. Чак сам и заборавио да потражим „празно место" на путу кући.

8. август 1976.

Кад би ми агенција за запошљавање мало брже нашла нешто! Ово ме стварно убија. Сада сам сигуран да проблем није толико у томе где радим, већ што на посао морам да идем метроом. Што више размишљам о томе, такав превоз изгледа ми све нехуманији: затворен си у осветљеном простору а ипак окружен мраком. Не можеш напоље, не знаш где си, између тебе и спољног света километри камена.

Али шта је празно место? И ако би тамо постајала каква утвара, не би ли му то био одговарајући облик? Не толико нешто невидљиво на седишту колико празнина и потпуни недостатак сврхе. То је оно ирационално у срцу организоване и рационалне технологије.

9. септембар 1976.

Опет се javља, све чешће и ближе. Неко време успео сам да га потиснем, али сада се враћа. Почињем да видим некакав смисао, мада ирационалан.

У једном часопису прочитао сам текст о „Пикадили троуглу" и у њему нашао оно чега сам се највише плашио.

У срцу лондонске подземне железнице постоји чудан правоугли троугао на чијим страницама су по три станице. Све линије метроа на неки начин везане су за овај троугао, али се ниједна од њих међусобно не дотиче.

Јасно је да тако нешто не може да буде случајно. Текст је помињао чудне ствари примећене касно ноћу у тунелима или у готово празним возовима. Али, то може да буде само једна страна тајанствених сила које се јављају у таквом склопу. Јер, прво што сам ја приметио код „празног места" било је да се јавља само на Пикадили страни тог троугла.

10. октобар 1976.

Тек сада могу да принудим себе да пишем о тако језивом доживљају. Јуче се „празно место" појавило крај мене. Могао сам да седнем на њега – а ипак нисам. Ухватио сам себе како грчевито стежем држач и гледам свуда осим у то седиште. Било ми је толико лоше да се умало нисам срушио.

Наравно, због свега тога данас сам на разговору о новом послу сигурно оставио врло лош утисак.

Да ли оно намерно покушава да ме спречи да побегнем од њега?

Веома савремено. У давна времена духови су се појављивали одсечени од света, у усамљеним кућама и на пустим друмовима. А да ли смо и ми сада потпуно одсечени и усамљени, усред мноштва незнанаца? Где онда тражити помоћ?

И зашто га само ја примећујем? Да ли је оно било ту и ранијих година, а ја га нисам запажао?

Има ли и других, мањих и слабијих – али не и мање саваремених? Мали злодуси који нам задају силне муке петљајући с машинама за кафу? Светла која се сама крадом пале и гасе? Писаће машине које праве смешне и непријатне грешке? Ко зна колико нас телефоном узнемиравају – сами телефони?

11. новембар 1976.

Мрачно расположење обузело ме целог. Све око мене се руши. Напетост постаје неиздржљива.

Морам да размотрим шта је мој противник – некаква технолошка утвара, мешавина старог и новог, шта ли? Јер, ко може да каже шта је скривено у старим градовима које смо сахранили испод свог савременог града? Лондон је стар колико и Рим, можда и старији. Нису ли једном нашли неки Митрин храм? Какви ли све храмови не леже дубоко под земљом или поред мрачних пећина наше модерне подземне железнице?

Ипак, та утвара је сасвим савремена по облику. Она нема стварног облика, већ је у ствари, одсуство облика. Понекад помишљам како тамо седи неко невидљиво чудовиште. Али ја не могу да га појмим другачије него као ирационалну празнину самог седишта.

12. децембар 1976.

Мораћу да се суочим с овим привиђењем јер то ништа друго и не може да буде. Како сам само могао себе да убедим у „технолошке утваре"? А има ли ишта лакше да ти се привиђа од празног места? Јер, човеку су његови такозвани сапутници мало важни. Једино што на њега утиче јесте да ли је место празно или не, ако на њега хоће да седне.

Сутра ћу отићи и сешћу на то празно место. Можда ћу седети на неком кога ме је ово моје привиђење спречило да видим. Или ће привиђење нестати сад кад сам решио да се суочим с њим, или ће седиште заиста бити празно.

Ово је последње у Маршаловом дневнику. Зна се да је следећи дан провео на послу, а једна од путница поуздано се сећа да га је видела како као и обично стоји у метроу пре него што је изашла код Хајд Парка. Није се вратио кући, и нико га никад више није видео.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	ЦЕНТАР, СРЕДИШТЕ	ОДМАРАЛИШТЕ	ПОЗНАТИ БЕЛГИЈСКИ БИЦИКЛИСТ	НАША ЗЛАТОНОСНА РЕКА	СТРАНО ЖЕНСКО ИМЕ	ВИСОКА СТРМА СТЕНА	СУД ОД ОКЕ, ОКАНИЦА
ОБНЕВИДЕЛОСТ							
ПРИБОР ЗА НОШЕЊЕ МЕТАКА							
НАЛЕПНИЦА							
РОДНА КУЋА, ОГЊИШТЕ				МУШКИ НАСЛЕДНИК / ИЗВРШИЛАЦ			
СИТНИ ОТПАДАК ПРИ ТЕСАЊУ					Ц.И. / МОРСКЕ ПРАЖИВОТИЊЕ		
ОДРЕЗАК							
УЧЕСНИК У СИЊСКОЈ АЛКИ						АМЕРИЧКА ГЛУМИЦА („КРИК У НОЋИ")	ДЕСНА ПРИТОКА САВЕ
ОСОБИНА ОНОГА ШТО ЈЕ МОНОЛИТНО	ОСТРВСКА ДРЖАВА У АТЛАНТИКУ						
МАРИЈА ШЕЛ			ПРВИ МИТСКИ ЛЕТАЧ / ЖЕНСКО ИМЕ				
ПРУЖАТИ У ДУЖИНУ							
КОЈИ ЖИВИ У ОСКУДИЦИ							
ЗНАК ЗА КИСЕОНИК		ХУНСКИ КРАЉ / РАЗГЛЕДАТИ					
АУТООЗНАКА ПОЗНИЦЕ			ЈАКА ХАРТИЈА ЗА ПАКОВАЊЕ		СТАНОВНИК АНАДОЛИЈЕ		ПРИПОВЕТКА ШАТОБРИЈАНА
ЛИЧНИ ДОКУМЕНАТ							
НЕПРЕГЛЕДАН БРОЈ				МАЈКА ОЗИРИСА / ОДМАХ			
НАДОКНАДА							
НЕУПОТРЕБЉИВА РОБА, ШКАРТ						„ЛИТАР" / 1000 kg	
ОСЕЋАЊЕ СРАМА, СТИДА / НУЛА							
							ЗЛАТО (фр.)
ТЕЧНОСТ У КОЈОЈ СЕ ОТАПАЈУ МЕТАЛИ	ТИХ ТИХО / „ПИКО"						
ГОЗБА				ИМПЕРАТОР			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: проглас, разрада, аблатив, глобити, МеВ, Нин, в, одива, тињац, икебана, „Зана", ез, Адорјан, Мас, ада, Тошев, л, Баку, етар, ВР, помада, омеђити, Торинац, масиван, кам, ж, статива, монитор.

Rebutia

Tavaresia

Rebutia

Mammillarie

НАПАСТ ЗВАНА

НЕ ТРАЖЕ БОГЗНА КАКВУ НЕГУ АЛИ ПАЗИТЕ – МОЖЕ ДА ИХ УНИШТИ САМО ЈЕДНА КАП ВОДЕ.

Чим угледамо неку бодљикаву биљчицу у саксији, узвикујемо: „Што је леп овај кактус!" При том често грешимо јер нити су све бодљикаве биљке кактуси, нити су сви кактуси бодљикави. Али ако те патуљасте лепотице назовемо биљкама-сочницама, сигурно је да нећемо погрешити.

Сочнице су, већ и само име говори о њиховој природи, врсте прилагођене животу без много влаге па у свом телу као резерву нагомилавају веће количине течности. Прави кактуси воде порекло из Америке (јужни део Северне, затим Средње и Јужне Америке) и за њих је карактеристично да немају лишће, тачније, код њих је лишће претворено у бодље. Какве, зависи од врсте. Код неких су бодље кратке и равне, код других длаколике, са кукицом на врху или без ње. Има и кактуса, то је додуше мања група, којима се на младим избојцима појављује и лишће заједно са бодљама, али врло брзо пада.

Песак, али кварцни

Постоји неколико хиљада познатих врста кактуса. Њихов број се сваке године повећава јер велике европске куће које се баве продајом украсног цвећа имају сталне групе истраживача чији је једини задатак да пронађу нову врсту и лансирају је љубитељима! Како и у природи опстају под доста тешким условима, кактуси не траже богзна какву негу. Међутим, да би цветали сваке године (погрешно је уверење да се то догађа сваке треће или пете) потребно је знати следеће: земља мора да буде порозна а то, уосталом, важи за све биљке-сочнице.

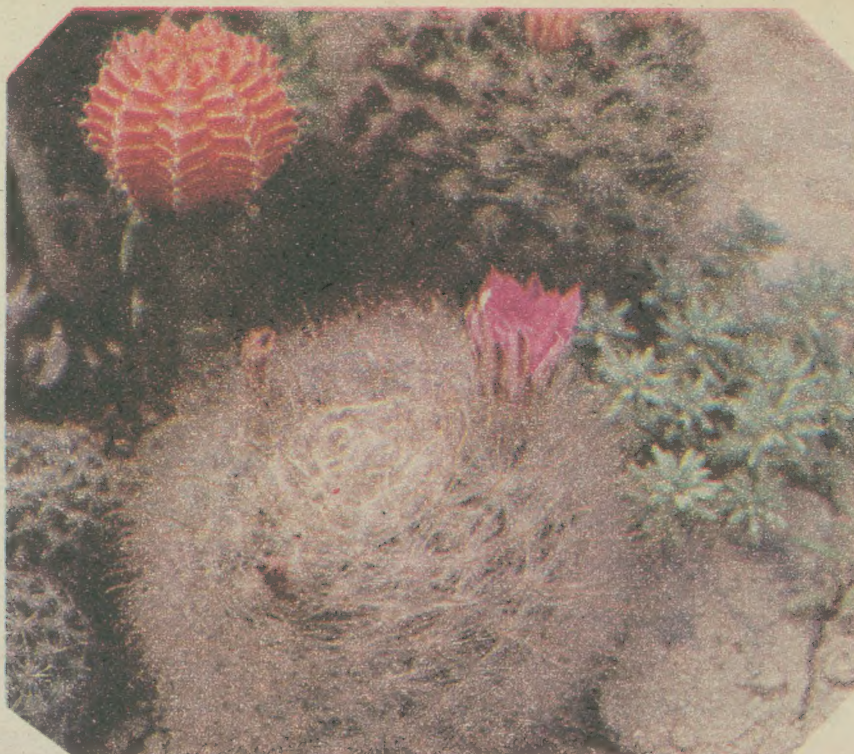
Наравно, није свеједно каквог ће састава та земља бити. Најбоље је узети 2 дела чистог песка (кварцног, нипошто кречног) и по један део тресета и шумске земље-листаче. Најбољи тресет у нашој земљи је са Власине. Што се шумске земље тиче, треба је узети из букове или четинарске шуме, никако из храстове или липове. Ако се одлучимо за стајњак, у обзир долази искључиво крављи.

Кактуси се преко лета редовно заливају, али малим количинама воде. При том треба пазити да нека кап не падне на саму биљку. Повремено је дозвољено благо прскање млаком водом. И за заливање треба користити топлу воду, најбоље ону чија је температура 27–28° Ц: хладна вода може да доведе до запаљења корена и назеба услед којег кактус може и да угине.

Сочнице траже јаку светлост али никако не сме да се заборави да оне у природи нису у саксијама и да се равномерније загревају. Њихове посестриме у нашим становима треба у време кад је сунце

Lithops

Cephalocereus

Notocactus

Gymnocalycium

КАКТУС

најјаче, а то је између 11 и 14,30 часова, благо засенити. Најбоље решење је да се саксије са биљкама укопају у већи сандук испуњен песком или да се држе на некој стелажи. Зими кактуси, као и све друге биљке, треба да мирују у просторији где је температура ваздуха око 10°Ц. Да се земља не би пресушила, заливају се на 7 до 10 дана.

Чувајте се млечика!

Кактуси могу да се размножавају помоћу семена и у том случају, зависно од врсте, први пут цветају тек после 4 до 6 година. Много једноставније је кактусе размножавати помоћу „пелцера" – младара чије се оживљавање врши у песку. У том случају саксија се испуни до две трећине земљом која се затим прекрије слојем песка. Пелцер убрзо развије коренов систем у земљи.

Као што смо већ рекли, све врсте кактуса, под условом да се правилно гаје, цветају сваке године. Цветови су релативно велики, код неких врста чак веома велики, без мириса или са благим, пријатним мирисом. Најчешће су жути, бели или црвени.

За гајење у становима препоручујемо патуљасте врсте из група Lobovija и Rebucija које се саде у саксијама пречника 5 до 7 **cm.** Поред правих кактуса постоји читав низ сочница (сукулената), кактусоликих биљака такође погодних за гајење: то су, рецимо, припаднице фамилија криновa, мезембријантема, млечика, главочика. Најзанимљивије међу њима су неке мезембријантеме и млечике. Прве су пореклом из јужне Африке и у погледу цветања задржале су унутрашњи ритам, такозвани „биолошки часовник". Код нас цветају у децембру и јануару, кад је у њиховој постојбини лето. Мезембријантеме су веома ситне биљке које имају само стабљику чији облик необично подсећа на шљунак. Не подносе много воде: довољно им је тек неколико капи по ивици саксије. Уколико чак и најмања количина воде падне на стабљику, биљка ће угинути.

Веома је занимљива и група млечика, блиских сродница биљака са белим, доста љутим млечним соком којих код нас има по пољима, шумама, планинама. Сок неких од дрвенастих тропских млечика из северне Африке може да проузрокује слепило: познанто је да је приликом трасирања пруга кроз честаре млечика страдао приличан број радника. Врсте које се код нас гаје нису тако опасне али после додира с њима обавезно треба добро опрати руке. Многе млечике се не гаје због цветова који су прилично ситни и неугледни већ због атрактивног распореда бодљи.

Александар СИГУНОВ

Осим у Америци, одакле и воде порекло, кактуси расту и на другим континентима. Међутим, тамо често постају незахвални: шире се попут сваког другог корова и ништа не може да их сузбије осим једне врсте мољаца. Тај, иначе не баш популарни инсект, смазао је почетком овог века у Аустралији кактусе који су се увелико ширили плодним површинама. Захвални Аустралијанци подигли су му – споменик.

СВАСТИКА ЗБУЊУЈЕ

Пре неколико година кад сам летовао у Далмацији видео сам на једном стећку озлоглашени кукасти крст, очигледно стар колико и камен на којем је урезан. Међутим, можда ти се због тога не бих јавио да недавно на телевизији није емитован индијски филм у којем је један глумац имао кукасти крст на руци. Распитивао сам се одакле тај симбол зла на руци глумца и на стећку, али нисам успео ништа да сазнам па те зато молим да ми ти објасниш.

ЧИТАЛАЦ
из Куманова

Кукасти крст, односно свастика, како гласи његово име на санскриту, јавио се као украсни мотив још у неолиту. Доста је коришћен, поготову у геометријској керамици. Чест је мотив у критско-микенској култури али се не среће само у њој: позната је и народима Азије и Америке где је коришћена у соларном култу као симбол Сунца или ватре, па према томе, и живота. Често се јавља и на ранохришћанским гробовима као прикривен симбол у то време прогањаног крста.

У нашој земљи није никаква реткост срести свастику на неком надгробном споменику. Пре извесног времена је код Новог Пазара откривено налазиште из 5. века пре нове ере у којем је женска одећа била украшена управо овим знаком.

Некада симбол живота, свастика је 1920. године постала сибол зла. Тада је, наиме, Хитлер почео да је користи као нацистички амблем погрешно је тумачећи нордијским симболом и желећи да њоме карикира хришћански крст.

НЕУКУСАН ЗАЛОГАЈ

Недавно сам у шуми пронашао неколико гљива, мислим да се зову бабино уво. Расле су на трулим гранчицама а имају облик посуде: изнутра су јаркоцрвене, а споља бледе. У енциклопедији сам нашао податак да је бабино уво јестива гљива али се ипак нисам усудио да је пробам. Интересује ме да ли сам заиста нашао баш ову гљиву (надам се да ћеш то моћи да процениш на основу описа) и да ли је стварно јестива или није?

ДЕЈАН МАКСИМОВИЋ,
Крушевац

По свему судећи реч је о бабином уву, гљиви која је, како и пише у енциклопедији, јестива. Међу-

тим, пошто је доста ситна, кожаста и сува, не представља баш неки укусан залогај.

ЉУБАВ С УКУСОМ ЛЕПКА

Мучи ме проблем за који сам сигурна да је једноставан, али не умем да га решим. Заљубила сам се у друга из разреда али не знам да ли ме он воли. Покушавам да му скренем пажњу на себе тако што му дајем маркице које радо скупља али он никако не схвата у чему је ствар. Како друкчије да му покажем да га волим и како да постигнем да и он мене воли? Постоји ли неки начин?

АИДА,
Нови Пазар

Врло је вероватно да дечак у кога си заљубљена твоју пажњу схвата као другарску, а можда му је она и једино што очекује с твоје стране. Сасвим је могуће да он још није у стању да препозна љубав, али има времена. То је нешто што се учи. Додуше, питање је колико ћеш ти имати стрпљења за тај наук и да ли је оно, у овом случају, уопште и потребно. Осврни се око себе: можда има дечака који би једва дочекали да им понудиш – маркице.

ЈАК, ЈАЧИ, НАЈЈАЧИ

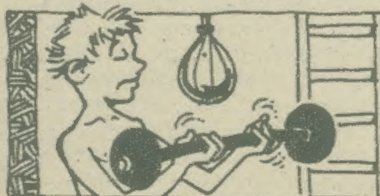
Молим вас да ми одговорите како да постанем снажан и јак? Имам 8 година.

РАДМИЛО ГАК,
Цара Хаила Селасија 14
Београд

Лепо је срести неког ко брине о себи и жели да усаврши своје способности, а то треба чинити одмалена. С обзиром да имаш 8 година, твоје питање је постављено у прави час: за каснији развој најзначајније су вежбе које треба отпочети управо у ово доба.

Раније се сматрало да је за децу твог узраста прерано да се баве вежбама за јачање мишића; међутим, то мишљење је данас одбачено. Наравно, као и у свему, не треба претеривати. Посебно бисмо желели да ти скренемо пажњу да би било врло погрешно радити само вежбе снаге јер се њима подстиче само развој одређених група мишића. Физички добро развијен човек је и брз, издржљив, снажан и окретан.

Што се вежби снаге тиче, препоручујемо ти да набавиш гумену вијачу (као конопац за прескакање), дугачку око 2 метра. Растежи је свим покретима руку, трупа, па и ногу. Жељени ефекат ћеш постићи ако гума даје отпор покретима које изводиш али води рачуна да се не напрежеш максимално. Већина вежби које радиш на часу физичког васпитања може да се изводи уз отпор гуме, а за то ти је потребно само мало маште и тешко покретни предмет за који ћеш закачити гуму.

ЏУДО КЛУБОВИ

У вестима емисије „У здравом телу здрав дух" Школског програма ТВ Београд, било је речи о џудоу. Међутим, или ми је промакло или није било речено где све може да се тренира овај спорт па вас зато молим да ми одговорите.

ДАРКО ВУКОТИЋ,
Бургеравих 712
Земун Поље

У Београду постоји двадесетак клубова у којима може да се тренира џудо, али ћемо минавести адресе само неколико њих: то су „Машинац", Делиградска 27 (стари ДИФ), „Врачар", Спортски центар Врачар, Сјеничка 1, „Нови Београд", Париске комуне 20 (Хала спортова), „Партизан" на стадиону „Партизан", „Младост", (Хала „Пинки") Градски парк 2.

АСИМЕТРИЧАН АВИОН

Да ли је тачно да су Немци у II светском рату користили асиметричне авионе и како су они изгледали?

ПЕТАР ВУКОТИЋ
Београд

Тачно је да је у другом светском рату „Луфтвафе" у свом саставу имао авион који су због необичног изгледа назвали асиметричним. Кабина ове чудне летелице није се налазила, као обично, у средишту крила него је била видљиво померене удесно, док се мотор налазио с леве стране. Асиметрични авион, међутим, никада није обавио ни један једини борбени лет.

Реч је, у ствари, о „блом унд восу Бв. 141", делу инжењера Рихарда Вогта, чији је прототип први пут полетео 25. фебруара 1938. године. Изгледа да је „блом унд вос Бв. 141" на том пробном лету постигао задовољавајуће резултате јер су уследила још два прототипа, а затим и десет вансеријских асиметричних авиона. Производња је, ипак, заустављена, јер се прешло на „фоке вулф Фв. 189" који је, по мишљењу стручњака, био бољи.

Младен Микић, 56270 Жупања, Миливоја Пражића 1 – првих двадесет читалаца који му се буду јавили разгледницом свога места добиће по десет „Забавника".

Мирзета Тахировић, 31330 Прибој, Мишковац 33 – има 12 година, сакупља прстенчиће.

Варвара Ристова, 91440 Неготино – Вардар, Никола Петров 12 – има 14 година, воли музику и спорт, навија за „Црвену звезду", сакупља значке.

Павел Марчок, 21470 Бачки Петровац, Кулпинска 4 – има 15 година, воли мађионичарство.

Верица Целатовић, 15300 Лозница, Гоце Делчева 6б – има 14 година, жели да стекне пуно пријатеља, одговара свима.

Дарија Перан, 59000 Шибеник, Божидара Аџије 44 – има 12 година, воли забавну и рок музику, сакупља значке, Цицине кутке и стране маркице.

Селим Сунај, 38000 Приштина, Саве Ковачевића 7 – има 15 година, воли блуз.

БИЦИКЛ ИЛИ МОТОЦИКЛ?

Желео бих да ми одговориш да ли је мопед РЕ 8 бицикл са мотором или мотоцикл? Уколико је бицикл са мотором да ли треба да се региструје и морам ли да имам возачку дозволу? Могу ли уопште да управљам таквим бициклом кад немам више од 15 година?

ВЕЛИМИР РАДОВАНОВИЋ
Бујаковића 6
Скелани

По закону, за бицикл с помоћним мотором сматрају се сви мопеди који имају „машину" запремине до 50 ccm и развијају брзину до 50 km/h. У такве бицикле спадају и „Томосови" аутоматик 3 МС, АПН 4 МС и АПН 6 чија се цена, зависно од општине на којој се продају, креће од 24 до 32.000 динара. Сва обавештења везана за регистрацију и дозволу добићеш у станици милиције општине на којој живиш.

ДА СЕ НЕ ПРЕМОРЕ

Можеш ли да објасниш због чега роде стоје на једној нози?

ЕЛВИРА М.
Бор

Разлог је једноставан: одмарају другу.

СУПРОТНЕ СИЛЕ

Шта је то центрифугална сила?

АРПАД КОЛУТАЦ,
Шечерана

Центрифугална сила је сила која тежи да скрене тело са криволинијске путање којом кружи. Једнака је центрипеталној сили, која при криволинијском кретању привлачи тело ка једној сталној тачки не дозвољавајући му да скрене са путање којом се креће. Центрифугална сила расте с квадратом брзине и величином масе тела, а опада с порастом радијуса кружнице. Последица деловања ове силе је спљоштеност Земље на половима, односно испупченост на екватору, као и смањење силе теже на њему. Наиме, убрзање силе теже на екватору износи 987 cm/sec² а „нормално" убрзање 981 cm/sec.².

КАО ОБЕЛИСК

Желео бих да напишеш нешто о Матерхорну.

МИЉЕНКО МАТИЈАШ,
Книн

Матерхорн је један од највиших врхова у Алпима (4.479 m) и уздиже се југозападно од села Цермат, на граници између Швајцарске и Италије. Иако са швајцарске стране изгледа као обелиск, са италијанске је далеко стрмији, па према томе и тежи за пењање.

Матерхорн је први пут освојен 14. јула 1865. године. Заслуга за то припада Енглезу Едварду Вимперу: за разлику од два члана своје екипе и водича, он је успео да се жив спусти до подножја. Само три дана после Вимпера, Матерхорн је освојио и Француз Карел. Успон на овај врх заљубљеници у планине најчешће почињу из Цермата.

ШКОЛСКА КРАТКОВИДОСТ

Пишем ти већ трећи пут с надом да ћеш ми ипак одговорити. Носим наочаре од 10. године јер су лекари установили да сам кратковид. У мојој фамилији иначе сви добро виде, па те молим да ми кажеш који су узроци довели до поремећаја вида. Чуо сам да се у неким земљама успешно раде операције којима се ова мана исправља, па бих волио да знам да ли се нешто слично ради и код нас и гдје?

ЧИТАЛАЦ
из Вараждина

Кратковидост (myopia) која се јавља у узрасту када си ти почео да носиш наочаре је такозвана бенигна или школска кратковидост. Јавља се код деце школског узраста у, до тада, нормалним или, како се то стручно каже, еметропним очима. Са завршеним

растом и развојем организма ова кратковидост се обично стабилизује: ретко прелази вредност од 6–7 диоптрија. Ни компликације нису честе. Са одговарајућим наочарима оштрина вида је нормална. У појави бенигне кратковидости одређену улогу има, како се сматра, рад на близину током школовања.

Што се тиче хируршког лечења и могућности да се њиме исправи ова аномалија, оно се заиста примењује, али још није широко прихваћено јер многи очни лекари сматрају да се операцијом не постиже увек ефект који се жели, а осим тога, у току или непосредно после операције, могу да се јаве озбиљне компликације. У нашој земљи се за сада хируршко лечење не спроводи, али се очекује да ће са применом једне врсте операција ускоро отпочети Клиника за очне болести, Вишеградска 22, у Београду.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220.00 динара, полугодишња 440.00 динара и годишња 880.00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440.00 динара, полугодишња 880.00 динара и годишња 1.760.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

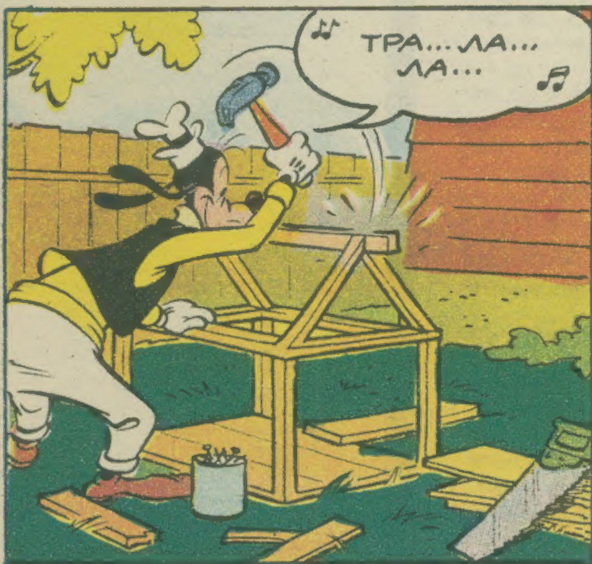
САД	$	65.–
СР НЕМАЧКА	ДМ	115.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр.	107.–
ФРАНЦУСКА	Ффр.	267.–
ШВЕДСКА	Шкр.	271.–

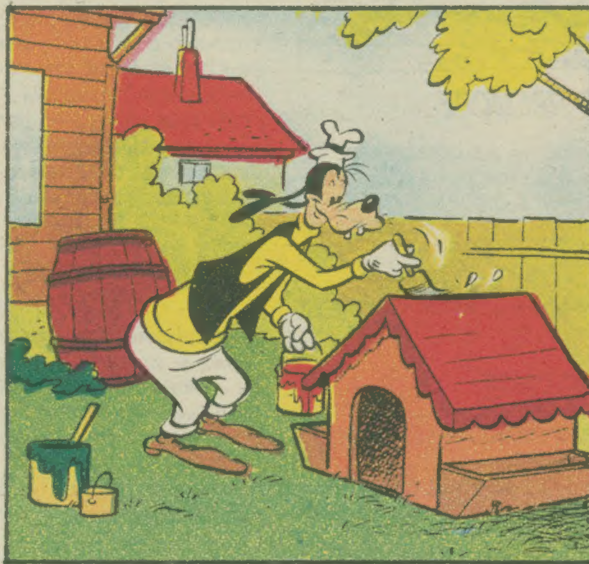
Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

ПИСМО ОД УЈКА ШИЉЕШЕ! „ДРАГИ ШИЉО, ПОШТО ОДЛАЗИМ НА ОДМОР, ОСТАВЉАМ ТИ ЏЕКИЈА ДА ГА ПРИЧУВАШ!"

СЈАЈНО! ОДУВЕК САМ ЖЕЛЕО ДА ИМАМ ПСА!
И САД ТИ СЕ ЖЕ-ЉА ИСПУ-НИЛА!

ТРА... ЛА... ЛА...

ТА-КО!
ЏЕКИ

МАЛИ ЏЕКИ ЋЕ ИМАТИ СВОЈ ТОПЛИ ДОМ!
ЏЕКИ
ДОБРО ДОШАО
WALT DISNEY

ЈЕ Л' СТИГ'О?
СРЕЋАН САМ ШТО ЈЕ-СТЕ!
8-10

ДА ВИДИМО КАКО СЕ МАЛИ ЏЕКИ СНАШАО КОД ШИЉЕ!

МИКИ... ВИДИ, СТИГ'О ЏЕКИ!
ЏЕКИ
ГРМФ!
ГРМ!